

18

VERSLAG

BROEDVOGELINVENTARISATIE

NATUURMONUMENT KAMPINA

1976

september 1977

INTERN RAPPORT

OVERNEMEN EN/OF OPENBAARMAKEN VAN GEGEVENS UIT DIT RAPPORT
SLECHTS TOEGESTAAN MET SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE
AUTEURS EN VAN DE AFDELING ONDERZOEK EN BEHEERSPLANNEN VAN
DE VERENIGING TOT BEHOUD VAN NATUURMONUMENTEN.

Inleiding

De in 1974 en 1975 reeds op Kampina uitgevoerde broedvogelinventarisaties werden in 1976 voortgezet.

De inventarisatiegroep bestond uit J. Doevendans, F. van Erve, A. van Poppel en R. Vereijken. Daarnaast werden veel gegevens verzameld door A. van Dijk en W. Linschoten, die een stageperiode van enkele maanden op Kampina doorbrachten waarover door hen afzonderlijk aan Natuurmonumenten werd gerapporteerd ("Onderzoek naar de relatie tussen de broedvogelpopulatie en de vegetatiestructuren in het natuurmonument Kampina t.b.v. het terreinbeheer").

L. Hilgers verstreekte aanvullende gegevens, vooral betreffende de Korhoenders.

Door de inventarisatiemedewerkers werden gegevens ter beschikking van het R.I.N. gesteld betreffende het voorkomen op Kampina en omgeving van een groot aantal vogelsoorten, waarnaar door het R.I.N. een onderzoek werd ingesteld in het kader van het zgn. Midden-Brabant Projekt.

In dit rapport worden de resultaten van de inventarisatie weergegeven. Beschreven wordt het voorkomen van 104 soorten, die in de broedtijd van 1976 op Kampina werden aangetroffen. Hiervan kunnen 88 soorten worden aangemerkt als broedvogel, terwijl 2 soorten (Kwartel en Braamsluiper) zeer waarschijnlijk broedvogel waren en 2 soorten (Sperwer en Gele kwikstaart) mogelijk broedden.

De overige 12 soorten, te weten Geoorde fuut, Zomertaling, Havik, Tureluur, Velduil, IJsvogel, Kleine bonte specht, Grauwe klauwier, Fluits, Boomklever, Sijs en Keep, werden wel tijdens het broedseizoen in het terrein aangetroffen, maar waren geen broedvogel.

Van 51 broedvogelsoorten zijn verspreidingskaartjes bijgevoegd.

Werkwijze

Het doel van de inventarisatie was zo goed mogelijk vast te stellen welke broedvogelsoorten op Kampina aanwezig waren en in welke aantallen. Uit praktische overwegingen werd over het algemeen bij het bepalen van het broedbestand een territorium gerekend als een broedpaar. De aanwezigheid van territoria werd vastgesteld aan de hand van zingende mannetjes, baltsvluchten etc.; uitgangspunt daarbij vormde de "Handleiding voor het inventariseren van broedvogels in Nederland", Wetenschappelijke Mededeling van de K.N.N.V. nr.96.

Na afloop van het broedseizoen werden door elke medewerker de bij zijn bezoeken aan het terrein aangetekende territoria per soort uitgesplitst en op kaarten ingetekend. Integratie van de aldus verkregen verschillende kaartjes van dezelfde soort leverde vervolgens de verspreidingskaarten op, die bij dit verslag zijn gevoegd.

Opgemerkt wordt, dat de volledige inventarisatie waarnaar werd gestreefd niet geheel bereikt kon worden. Op grond van de inventarisatieresultaten dienen de 88 aangetroffen broedvogelsoorten verdeeld te worden in de volgende groepen:

- soorten waarvan mag worden aangenomen dat nagenoeg het precieze aantal broedparen bekend is:
Fuut, Dodaars, Roerdomp, Kuifeend, Tafeleend, Buizerd, Bruine kiekendief, Boomvalk, Torenavalk, Korhoen, Patrijs, Water-
rall, Scholekster, Kievit, Watersnip, Houtsnip, Wulp, Grutto,
Zwarte stern, Turkse tortel, Steenuil, Bosuil, Ransuil,
Nachtzwaluw, Groene specht, Grote bonte specht, Zwarte specht,
Huiszwaluw, Witte kwikstaart, Kramsvogel, Tapuit, Roodborst-
tapuit, Gekraagde roodstaart, Nachtegaal, Blauwborst, Sprink-
haanrietzanger, Bosrietzanger, Rietzanger, Spotvogel, Zwart-
kop, Tuinfluiter, Grasmus, Goudhaantje, Vuurgoudhaantje,
Zwarte mees, Kuifmees, Matkopmees, Boomkruiper, Geelgors en
Wielewaal;
- soorten waarvan het aantal broedparen bij benadering bekend
is (in het hierna volgende overzicht is van deze soorten tel-
kens een aantalsschatting gegeven):
Wintertaling, Slobeend, Waterhoen, Meerkoet, Holenduif, Tor-
telduif, Koekoek, Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Boompieper,
Winterkoning, Heggemus, Grote lijster, Zanglijster, Merel,
Roodborst, Kleine karekiet, Fitis, Tjiftjaf, Grauwe vliegen-
vanger, Koolmees, Pimpelmees, Staartmees, Rietgors, Groen-
ling, Kneu, Goudvink, Vink, Zwarte kraai, Ekster en Vlaamse
gaai;
- soorten die niet nauwkeurig konden worden geïnventariseerd
en waarvan het aantal broedparen globaal geschat werd:
Wilde eend, Houtduif, Huismus, Ringmus, Spreeuw en Kauw.

Volledigheidshalve zij hier vermeld, dat de Fazant in het ge-
heel niet werd geïnventariseerd.

Opvallende ontwikkelingen in de broedvogelpopulatie

Het ligt in de bedoeling in een afzonderlijk rapport nader in te
gaan op de resultaten van de in de afgelopen jaren op Kampina
uitgevoerde broedvogelinventarisaties; daarbij zullen dan ook
de in de zestiger jaren verzamelde gegevens worden betrokken.
Daarom wordt hier volstaan met het signaleren van enkele opval-
lende ontwikkelingen.

De extreme droogte in voorjaar en zomer van 1976 had ingrijpen-
de gevolgen voor de vogelsoorten die vochtige biotopen bewonen.
Het aantal broedparen van dergelijke soorten verminderde in een
groot aantal gevallen zelfs met de helft of meer. Genoemd kun-
nen worden: Dodaars (van 28 in 1975 naar 13 in 1976), Zomertal-
ling (van + 5 naar 0), Kuifeend (van 11 naar 2), Tafeleend (van
20 à 22 naar 2), Waterlall (van 26 à 30 naar 6), Waterhoen (van
124 naar 58), Meerkoet (van 80 naar 34), Watersnip (van 5 naar
2) en Tureluur (van 3 naar 0).

Hierbij dient wel opgemerkt te worden, dat het verschil met 1975 nog geaccentueerd werd doordat aan het broedseizoen van 1975 een bijzonder nat winterhalfjaar vooraf was gegaan.

Een gestaag voortgaande achteruitgang vertonen al jarenlang de weidevogelsoorten Kievit, Watersnip, Grutto en Tureluur. De Tureluur, die in 1962 nog 7 broedparen telde, kwam in 1976 voor het eerst niet tot broeden. Ook voor de Watersnip (in 1963 nog + 25 paren) en de Grutto (in 1964 nog 45 à 50 paren) lijkt het tijdstip niet veraf waarop zij als broedvogel van Kampina zullen zijn verdwenen.

Tenslotte dient melding gemaakt te worden van de explosieve toename, die enkele zangvogelsoorten in de afgelopen jaren te zien hebben gegeven. Bedoeld zijn met name de Spotvogel en de Bosrietzanger, van welke soorten de populatie in twee jaar tijd verzevenvoudigd werd: Spotvogel 2 zangposten in 1974, 9 in 1975 en 15 in 1976, Bosrietzanger 5 zangposten in 1974, 16 in 1975 en 36 in 1976.

Ook andere zangvogelsoorten (o.a. Gekraagde roodstaart en Grasmus) vertoonden een opvallende toename, maar deze kan vermoedelijk nog gezien worden in het kader van normale van jaar tot jaar voorkomende aantalsfluctuaties.

De oorzaken van de vermelde explosieve toename zijn onbekend. Wel is gebleken, dat dit verschijnsel niet beperkt is tot Kampina, maar zich ook in andere terreinen in Midden-Brabant heeft voorgedaan.

Branden

Er vonden dit jaar verschillende branden in het gebied plaats, waaronder drie grote: in april op de heide aan het Kerkpad, in juni op de heide aan de oostzijde van de Haarense Dijk en in augustus tussen de Huisvennen. Van concrete schade door deze branden voor de vogelstand zijn geen gegevens bekend, maar vermoedelijk is deze schade beperkt gebleven tot enkele verbrande legfels c.q. broedsels van in de heide broedende grondbroeders als Wilde eend, Boompieper en Fitis.

Waarschijnlijk overtreft de schade die bij gelegenheid van een heidebrand wordt aangericht door toestromend publiek verre de directe schade door de brand zelf. De praktijk leert, dat vele honderden nieuwsgierigen van heide en verre toestromen en zich niet ontzien om op allerlei manieren al dan niet met voertuigen dwars door heide en vennen te trachten de plaats van de brand te benaderen. Vooral een brand in de broedtijd kan op deze wijze een ernstige verstoring teweegbrengen over een aanzienlijk groter oppervlak dan het oppervlak dat verbrandt.

Naast de genoemde grotere branden waren er nog een groot aantal kleine brandjes. Onder andere ontstond meermalen brand in de jonge aanplant rond de Bosvennen. Daardoor werd deze aanplant voor een groot gedeelte vernield.

Daardoor doet zich de gelegenheid voor om nu de aandacht te vragen voor een andere benadering van dit terreingedeelte. De vraag rijst of dit perceel wel opnieuw en op dezelfde wijze als voorheen ingeplant dient te worden. Enkele jaren geleden werd de thans deels verbrande beplanting aangebracht, waarbij de boompjes (fijnspar en andere naaldhoutsoorten) tot op de rand van de oevers van de beide Bosvennen werden geplant.

De fraaie stuifrug die het westelijke Bosven omringt werd daardoor grotendeels aan het oog onttrokken, terwijl het landschappelijk aanzien van de vennen aanzienlijk aan waarde inboette. Het westelijke Bosven bezit voorts nog een fraaie vegetatie, waarvan overvloedig met Zonnedauw en Veenbes begroeide drijftillen deel uitmaken.

Op andere plaatsen wordt er thans naar gestreefd om bosopslag van de oevers van de vennen te verwijderen en verwijderd te houden, uit vrees voor een ongunstige beïnvloeding van het voedselarme karakter van deze vennen.

Naar onze mening zou ook rondom de Bosvennen op een ruim oppervlak geen herinplant meer dienen plaats te vinden en zou hier een ontwikkeling tot heide bevorderd dienen te worden.

Namens de inventarisatiegroep,

F.J.H. van Erve
Mgr Sweenstraat 6
Haaren NB

OVERZICHT RESULTATEN BROEDVOGELINVENTARISATIE 1976

1. FUUT

Het aantal broedparen bedroeg dit jaar 8, waarvan 4 op het Belversven en 4 op de Huisvennen (Duikersven, Ganzenven, Meeuwenven en Groot Huisven); bovendien verbleef nog tijdelijk een niet-broedend paartje Futen op het Flesven.

2. GEOORDE FUUT

Na waarnemingen van een (mogelijk dezelfde) Geoorde fuut op 16 april op het Parachutistenven en op 8 mei op het Groot Huisven werd rekening gehouden met de mogelijkheid van een broedgeval. Daarna werd de Geoorde fuut echter niet meer gezien en vond geen broedgeval plaats. Het laatst bekende broedgeval op de Huisvennen dateert van 1973.

3. DODAARS

Er waren 13 broedparen aanwezig, waarvan 9 op de Huisvennen (Meeuwenven, Flesven, Lelieven, Ganzenven 2, Groot Huisven, Duikersven, Sternven, Kogelvangersven) en de overige 4 op respectievelijk Palingven, Achterste Ven Zuid, Bosvennen en het ven aan het noordelijk deel van de Belverse Baan.

4. ROERDOMP

Op het Winkelsven was weer een broedpaar aanwezig. Regelmatig werd hier een Roerdomp gehoord of gezien, terwijl een enkele keer (o.a. op 9 mei) ook 2 exemplaren werden gezien.

Bij het Duikersven (Huisvennen) werd ook enkele keren een roepende Roerdomp gehoord: op 18 en 27 april; het lijkt echter onwaarschijnlijk dat hier een broedgeval plaatsvond. Op het Belversven riep een Roerdomp op 9 mei. Ondanks veelvuldige bezoeken werden hier niet meer waarnemingen van Roerdampen gedaan, zodat ook hier broeden erg onzeker is. Het is niet onmogelijk, dat hier sprake was van hetzelfde exemplaar, dat tevoren enige tijd aan het Duikersven vertoefde.

5. WILDE EEND

Op grond van nestvondsten, waarnemingen van alarmerende wijfjes, wijfjes met jongen en groepjes mannetjes werd het aantal broedparen geschat op ongeveer 125.

6. WINTERTALING

Er werden 10 broedgevallen vastgesteld door middel van waarnemingen van alarmerende vogels of wijfjes met jongen. Gezien de tijdens de broedtijd op verschillende plaatsen waargenomen aantallen Wintertalingen wordt geschat dat het aantal broedparen ongeveer 25 bedroeg.

7. ZOMERTALING

In tegenstelling tot 1975 broedden er in 1976 geen Zomertalingen in het gebied. Dit kan verklaard worden uit het feit, dat de Logtse Velden toen daar in 1975 $\pm$ 5 paar Zomertalingen broedden onder water stonden, terwijl ze in 1976 kurkdroog waren.

Er werden slechts enkele doortrekkers gezien op de Valkeniersheuvel (8 mei 1 ex, 23 mei 2 ex) en op het Ganzenven (15 mei 1 ex).

8. SLOBEEND

Er werden met zekerheid 3 broedgevallen vastgesteld: wijfjes met jongen werden waargenomen op het Winkelsven, aan de Oude Heilooop en op het Meeuwenven. Uit regelmatige waarnemingen van kleine aantallen Slobeenden op verschillende Huisvennen en op het Winkelsven e.o. wordt afgeleid, dat het aantal broedparen 5 à 8 bedroeg.

9. KUIFEEND

Er werden slechts 2 broedgevallen vastgesteld: wijfjes met jongen werden aangetroffen op het Groot Huisven en op een klein vennetje tussen Duikersven en Ganzenven.

In 1975 werden nog 11 broedgevallen gekonstateerd; vermoed wordt dat de droogte een rol heeft gespeeld in de ernstige teruggang in het aantal broedparen.

Tot half juni waren nog regelmatig ongeveer 15 à 20 Kuifeenden op de Huisvennen aanwezig; toen daarna de waterstand in de vennen snel zakte liep dit aantal terug tot slechts enkele exemplaren.

10. TAFELEEND

Ook van de Tafeleend werden dit jaar slechts 2 broedgevallen vastgesteld: 1 op het Belversven en 1 op het Groot Huisven. Wellicht is ook hier de teruggang t.o.v. 1975 (20 à 22 broedgevallen) te wijten aan dezelfde omstandigheden, die reeds bij de Kuifeend vermeld werden.

Overigens waren er - anders dan bij de Kuifeend - ook reeds in de eerste helft van de broedtijd duidelijk minder Tafeleenden aanwezig dan in voorgaande jaren het geval was.

11. BUIZERD

In 1976 waren er op Kampina voor het eerst 2 broedparen van de Buizerd aanwezig, terwijl voorts tenminste 1 niet-broedend exemplaar aanwezig was.

Een paar broedde in een perceel vlak tegen de spoorlijn; door onbekende oorzaak had dit broedgeval geen succes. Later werd in het horst een fragment van een eischaal gevonden; mogelijk vond predatie van de eieren plaats.

Van het andere horst, in een klein dennenperceel nabij de Rozep, vloog in juli 1 jong uit.

Op verschillende plaatsen in het Beerzedal werd gedurende de gehele broedtijd een aan de opvallende lichte tekening individueel herkenbare Buizerd waargenomen, die kennelijk niet broedde. Enkele keren werd hier ook een andere Buizerd gezien, zodat het hier misschien een niet-broedend paartje betrof.

12. SPERWER

Tijdens de broedtijd werd in het Groot Vak meermalen een Sperwer gezien; van deze waarnemingen vonden er 4 plaats in de maand juli.

Hoewel geen bewoond horst werd gevonden, lijkt een broedgeval in deze omgeving zeker mogelijk, temeer nu in het Groot Vak enkele Sperwerhorsten uit voorgaande jaren aangetroffen werden.

13. HAVIK

In het begin van het jaar hield zich regelmatig een Havik op in de Smalbroeken; hier werden ook vele tientallen plukresten gevonden, voornamelijk van Houtduiven. Omdat de Havik begin april nog aanwezig bleek te zijn, werd een broedgeval tot de mogelijkheden gerekend. Na half april werd hij echter niet meer waargenomen en werden ook geen andere aanwijzingen van de aanwezigheid van Haviken in het terrein meer gevonden.

14. BRUINE KIEKENDIEF

Op het Winkelsven broedde een paartje Bruine kiekendieven. Er zijn echter geen jongen uitgevlogen. Omdat het horst niet opgezocht werd, bleef onbekend in welk stadium en door welke oorzaak het broedgeval mislukte.

Beide Bruine kiekendieven werden later nog gedurende de gehele zomer op allerlei plaatsen in het gebied waargenomen.

15. BOOMVALK

Uit de talrijke waarnemingen werd afgeleid, dat er 2 broedparen waren: 1 in de omgeving van de Huisvennen en 1 in de wijdere omgeving van Vossenbos en huize Kampina. Over het verloop van de broedgevallen is niets bekend, omdat geen horsten werden gevonden en omdat ook geen uitgevlogen jongen werden waargenomen.

*16. TORENVALK

Er werden 9 broedparen aangetroffen. Van 8 daarvan werd het horst gelocaliseerd in de periode dat de jongen uitvliegen en zeer luidruchtig zijn. Voor zover dit vastgesteld kon worden was het broedsukses groot: verschillende horsten telden 4 à 5 jongen.

17. KORHOEN

Dit jaar werd de aanwezigheid vastgesteld van tenminste 8 ♂♂ en 7 à 10 ♀♀. Hiervan bevonden 2 ♂♂ en 2 ♀♀ zich voortdurend op de Valkeniersheuvel. De overige Korhoenders werden steeds gezien op de heide nabij het Kerkpad, op de Hoge Hei en op het daaraan grenzende gedeelte van de heide. Er werd geen enkel nest gevonden en ook werden geen jongen waargenomen. Op de Kleine Oisterwijkse Heide is het aantal Korhoenders wat toegenomen: dit jaar werd hier de aanwezigheid van 6 ♂♂ en 4 ♀♀ vastgesteld.

18. PATRIJS

Op 2 plaatsen was een broedpaar aanwezig: 1 op de Valkeniersheuvel en 1 op de Hoge Hei.

19. KWARTEL

Hoogstwaarschijnlijk broedde 1 paar Kwartels in het kultuurland langs de grens van het natuurmonument bij het Kerkpad; hier werd althans gedurende de broedtijd regelmatig een roepende Kwartel gehoord. Mogelijk vond ook een broedgeval plaats op de heide aan de Melaniedreef. Op 21 mei waren hier minstens 2 Kwartels aanwezig en op 16 juni werd hier opnieuw een roepend exemplaar gehoord. Opmerkelijk is, dat zich in 1964 (een uitzonderlijk goed Kwarteljaar) eveneens een territorium van een Kwartel bevond op vrijwel dezelfde plaats op de heide.

20. FAZANT

P.m.

*21. WATERRAL

Het aantal broedparen kwam weer op een aanzienlijk lager peil dan in 1975, toen niet minder dan 26 à 30 territoria werden geteld. Dit jaar werden aan de hand van roepende exemplaren 6 territoria vastgesteld: Belversven 4, Huisvennen 1 en Winkelsven 1.

*22. WATERHOEN

Er werden op 58 plaatsen Waterhoentjes aangetroffen. Geschat wordt, dat het totale aantal broedparen maximaal 70 bedroeg.

Het verschil in aantal met 1975 (124 plaatsen) werd veroorzaakt door de droogte. Veelzeggend zijn de in beide jaren in Beerzedal en Winkelsven vastgestelde aantallen: 58 in 1975, 9 in 1976.

*23. MEERKOET

Er werden 34 broedparen geteld; naar schatting waren er hoogstens nog enkele paren meer, zodat het aantal aanwezige broedparen gesteld kan worden op ongeveer 35. Ook de Meerkoetenstand onderging de gevolgen van de droogte; aan de Beerze, waar in 1975 27 paren geteld werden, ontbrak de soort nu geheel.

24. SCHOLEKSTER

Er waren 2 broedparen aanwezig: 1 op de Hoge Hei en 1 op de Valkeniersheuvel.

Op de Hoge Hei vlogen 2 jongen uit. Op de Valkeniersheuvel mislukte een eerste broedpoging (een op 20 april aangetroffen nest met 4 eieren bleek later verdwenen), maar in juli werd hier toch een alarmerend paartje met 1 groot jong gezien.

Ook dit jaar broedde weer een paartje Scholeksters in het kultuurland aan de Achtbunderse Dijk, vlak ten oosten van het onderzochte gebied.

*25. KIEVIT

Het aantal broedparen bedroeg 25. Al deze broedparen op 3 na bevonden zich op de in en aan de heide gelegen ontginningen.

Op het kaartje is ook een broedpaar ingetekend dat broedde op de linkeroever van de Rozep, juist buiten de grens van het onderzochte gebied.

*26. WATERSNIP

Er waren slechts 2 territoria: 1 aan de Rozep benedenstrooms van de Rozep Hoeve en 1 aan de Beerze.

27. HOUTSNIP

Aan de hand van vele waarnemingen van baltsende Houtsnippen werd de aanwezigheid van 6 territoria vastgesteld. Het is moeilijk nauwkeurige plaatsaanduidingen te geven van de territoria; 1 bevond zich in de omgeving van huize Kampina en het Vossenbos, de overige 5 sloten geheel op elkaar aan en besloegen vrijwel het gehele Beerzedal van de stuw tot de Logtse Baan.

Afzonderlijke vermelding verdient de waarneming van een adulte Houtsnip met 4 halfwas jongen in een houtwal op de rechteroever van de Beerze tussen de Logtse Baan en de Brinksdijk op 16 mei.

Aan de Rozep nabij het Belversven en bij de Huisvennen, waar in 1974 wel territoria werden aangetroffen, werden nu geen Houtsnippen waargenomen.

*28. WULP

Er werden 26 broedparen geteld; deze bevonden zich alle op de heide.

*29. GRUTTO

Er waren 4 broedparen aanwezig, alle op de Valkeniersheuvel. Voor het eerst broedde er geen enkele Grutto meer op de heide.

30. TURELUUR

Er broedde dit jaar geen enkele Tureluur op Kampina. Wel werd in mei en juni regelmatig 1 Tureluur gezien op verschillende plaatsen op de heide en de Huisvennen, maar dit was kennelijk een solitair exemplaar.

31. ZWARTE STERN

Vanaf 7 juni vertoefde een groepje van maximaal 6 Zwarte sterns op het Kogelvangersven en het Sternven. Daarvan is in elk geval één paartje gaan broeden op het Kogelvangersven; op 12 juni en op 23 juni werd waargenomen dat een Zwarte stern in broedhouding op een nest met onbekende inhoud op een pluk waterplanten zat. De broedpoging werd voortijdig beëindigd, want na 27 juni bleken alle Zwarte sterns

uit het terrein verdwenen te zijn. Het lijkt waarschijnlijk, dat dit (mede) te wijten is aan het feit, dat juist omstreeks die tijd grote delen van de vennen droogvielen door de aanhoudende droogte.

*32. HOLENDUIF

Er werden 22 territoria geteld, in de meeste gevallen door waarnemingen van zangposten terwijl ook enkele nesten werden gevonden.
Het aantal broedparen bedroeg naar schatting ongeveer 25.

33. HOUTDUIF

Er werden 132 zangposten geteld, maar de inventarisatie was wat deze soort betreft zeker zeer onvolledig. Geschat wordt, dat het aantal broedparen minstens 200 bedroeg.

*34. TORTELDUIF

Er werden 71 zangposten geteld. Het aantal broedparen wordt geschat op ongeveer 80.

35. TURKSE TORTEL

Voor het eerst werd met zekerheid een broedgeval van de Turkse tortel vastgesteld: er bevond zich een nest vlakbij huize Kampina.
Voorts werd op 23 mei een roepend exemplaar waargenomen bij de Rozep Hoeve. Vermoed wordt, dat ook hier een broedgeval plaatsvond.

36. KOEKOEK

Vastgesteld werd, dat er tenminste 15 territoria aanwezig waren. Hiervan bevonden er zich 6 in het Beerzedal (inkl. Winkelsven), 1 in het Vossenbos, 2 rond de Huisvennen en de Groene Bergen, 1 in de nabijheid van de Bosvennen en 4 à 5 in het Rozepdal (inkl. Belversven).
Naar schatting waren er ten hoogste nog enkele territoria meer en bedroeg het totale aantal territoria 15 à 20.

37. STEENUIL

Er vonden 2 broedgevallen plaats aan de rand van het onderzochte gebied: in een schuurtje aan de Hoefstraat op De Roond, waar op 5 juli een uitgevlogen jong werd gezien, en in de beukenlaan tegenover de Rozep Hoeve.

38. BOSUIL

Het aantal broedparen, dat in de afgelopen jaren steeds slechts 1 bedroeg, bleek dit jaar te zijn toegenomen tot 3. Deze bevonden zich op de volgende plaatsen: De Weerd, Balsvoort, en nabij de opzichterswoning Huisvennen aan Het Loo.

Op al deze plaatsen werden zowel roepende adulten als (later in het seizoen) roepende jongen gehoord.

*39. RANSUIL

Voor de Ransuil was het kennelijk een gunstig jaar: er werden niet minder dan 20 geslaagde broedgevallen vastgesteld, aan de hand van waarnemingen van roepende - meestal nog niet vliegvlugge - jongen. Behalve in een enkel geval waarin het nest gevonden werd zijn op de kaart de plaatsen aangegeven waar de roepende jongen werden aangetroffen.

40. VELDUIL

In de maand mei werd meermalen een Velduil waargenomen op verschillende plaatsen in het gebied tussen de Beerze, Balsvoort en de Melaniedreef: op 21 mei, 23 mei en 28 mei. Bovendien is ons bekend, dat ook anderen in deze periode hier enkele keren een Velduil hebben gezien. Vermoedelijk werd steeds hetzelfde exemplaar waargenomen, dat tijdelijk in h t gebied vertoefde. Van mogelijk broeden is althans niets gebleken, hoewel hieraan speciale aandacht werd besteed.

*41. NACHTZWALUW

Er werden 10 à 13 zangposten waargenomen. Deze zijn op de kaart aangegeven; daarbij zijn een 3-tal potentiële territoria met een ? weergegeven. Op deze plaatsen werd ondanks geregeld bezoek slechts éénmaal een roepende Nachtzwaluw gehoord.

42. IJSVOGEL

Voor het eerst sinds enkele jaren broedde er geen IJsvogel op Kampina. De broedplaats aan de Beerze was niet bezet en er werden slechts enkele waarnemingen van kennelijk rondzwerfende exemplaren gedaan: op 27 mei op de Rozep nabij de Valkeniersheuvel en op 16 juni bij de Beerzebrug op Balsvoort.

*43. GROENE SPECHT

De aanwezigheid van 16 territoria werd vastgesteld, voornamelijk aan de hand van roepende vogels. Verondersteld wordt, dat deze telling vrijwel volledig is: er was hooguit een enkel paartje méér aanwezig.

*44. GROTE BONTE SPECHT

Er werden 42 territoria geteld, merendeels aan de hand van waarnemingen van roffelende en ander territoriumgedrag vertonende vogels. Ook werden een 10-tal nesten gevonden. Aangenomen mag worden, dat deze telling nagenoeg compleet is.

45. KLEINE BONTE SPECHT

Tweemaal werd er een kennelijk zwervend exemplaar waargenomen: op 27 juni een exemplaar dat zich roepend langs houtwallen verplaatste op Balsvoort en op 8 juli een exemplaar in de eikenlaan bij huize Kampina.

*46. ZWARTE SPECHT

Er waren 4 broedparen aanwezig. Van alle broedparen was de nestplaats bekend en van 3 van de broedgevallen kon vastgesteld worden, dat zij succesvol verlopen waren.

*47. VELDLEEUWERIK

Er werden 10 zangposten vastgesteld. Er bleken aanzienlijk meer Veldleeuweriken op de heide te broeden dan in de beide voorgaande jaren: 1974 en 1975 3 zangposten, 1976 7 zangposten.

Waarschijnlijk waren er op de Valkeniersheuvel enkele zangposten méér dan werd vastgesteld. Het aantal wordt in totaal geschat op ±13.

48. BOERENZWALUW

Er broedden Boerenzwaluwen op de hoeve Balsvoort (3 paar), huize Kampina (enkele paren) en aan de Posthoornseweg bij de spoorlijn (1 paar). De broedparen op de Rozep Hoeve en de hoeve 't Haantje aan de Rozepdreef werden niet geteld. Vermoedelijk ligt het totale aantal broedparen tussen 15 en 25.

49. HUISZWALUW

Bij een telling van de kolonie op de Rozep Hoeve op 12 juni bevonden zich hier in totaal 52 bewoonde nesten, waarvan 41 aan de schuur en 11 aan het woonhuis. Ook op de hoeve Balsvoort broedde dit jaar weer 1 paar.

*50. BOOMPIEPER

Er werden in totaal 140 zangposten geteld. Geschat wordt dat het aantal broedparen dit jaar rond 150 lag. Verondersteld wordt, dat de Boompieper geprofiteerd heeft van de weersomstandigheden: door de droogte was in elk geval een groter areaal geschikt biotoop aanwezig.

*51. WITTE KWIKSTAART

Er werden 21 territoria geteld aan de hand van regelmatige waarnemingen op dezelfde plaatsen. Op veel van deze plaatsen werden broedgevallen later bevestigd doordat pas uitgevlogen jongen werden gezien. Mogelijk ontsnapte een enkel paartje langs de buitengrenzen van het onderzochte gebied aan de aandacht.

52. GELE KWIKSTAART

Op de Valkeniersheuvel werden tweemaal Gele kwikstaarten gezien: op 15 mei 2 exemplaren en in de loop van juni éénmaal 1 exemplaar. Hoewel er verder geen aanwijzingen zijn dat het hier ging om broedvogels, is een broedgeval toch niet geheel en al uitgesloten te achten.

53. GRAUWE KLAUWIER

Op 7 juni werd op de Valkeniersheuvel een ♂ Grauwe klauwier waargenomen. De vogel, die zich geruime tijd in dezelfde omgeving bleef ophouden en zelfs even ging zitten zingen, was hoogstwaarschijnlijk een late doortrekker of zwerver; daarna werden - hoewel er speciaal op gelet werd - geen nieuwe waarnemingen meer gedaan. Het laatstbekende broedgeval van de Grauwe klauwier op Kampina vond plaats in 1963.

*54. WINTERKONING

Er werden 286 zangposten geteld. Geschat wordt, dat het aantal broedparen ongeveer 300 bedroeg.

*55. HEGGEMUS

Er werden 47 zangposten geteld. Geschat wordt dat het aantal broedparen 50 à 60 bedroeg.

*56. GROTE LIJSTER

Er werden 15 territoria geteld; de waarnemingen betroffen voornamelijk zangposten, in enkele gevallen werden nesten gevonden of pas-uitgevlogen jongen gezien. De telling van zangposten werd vermoedelijk ongunstig beïnvloed door het zeer koude weer in het vroege voorjaar. Naar schatting bedroeg het aantal broedparen tenminste 20.

57. KRAMSVOGEL

Op 31 mei ontdekten van Dijk en Linschoten een nest met jongen van de Kramsvogel op Balsvoort. Het nest lag op + $3\frac{1}{2}$ meter hoogte in de mik van een berk in de houtwal langs het pad van de hoeve Balsvoort naar de Beerze.

Op 7 juni vertoefden 3 kennelijk pas-uitgevlogen jongen, die regelmatig door beide adulte Kramsvogels werden gevoerd, in de bosjes in de nabijheid van het nest. Daarna zijn de vogels nog enige tijd in de buurt gebleven: op 12 juni foerageerden 2 adulte en 3 juveniele Kramsvogels in een weiland aan de Beerze nabij Balsvoort en ook later in juni werden nog enkele keren Kramsvogels gezien in het Beerzedal.

Los van het broedgeval staat de waarneming van een Kramsvogel in het Vossenbos op 13 juni. Dit exemplaar mankeerde iets aan een vleugel en kon nauwelijks vliegen, zodat het voor de hand ligt te veronderstellen dat dit een achtergebleven doortrekker was.

*58. ZANGLIJSTER

Er werden 75 zangposten geteld. Ook bij deze soort wordt een ongunstige invloed op het telresultaat van zangposten verondersteld door toedoen van het koude voorjaarsweer. Naar schatting bedroeg het aantal broedparen 85 à 90.

*59. MEREL

Er werden 126 territoria geteld, voornamelijk aan de hand van waarnemingen van zangposten. Geschat wordt dat het aantal broedparen tenminste 160 bedroeg.

60. TAPUIT

Er broedde opnieuw 1 paar Tapuiten bij de Zandbergsvennen. Reeds op 13 juni werden hier tenminste 3 pas-uitgevlogen jongen gezien, die door beide adulte Tapuiten gevoerd werden.

Enkele keren werden in dit gebied 2 ♂♂ (meestal vechtend) gezien, maar ondanks speuren hiernaar werd geen tweede broedgeval vastgesteld.

*61. ROOBBORSTTAPUIT

In tegenstelling tot 1975 was de Roodborsttapuit dit jaar weer broedvogel op Kampina: op de heide aan de zuidzijde van de Kromvennen broedde 1 paar. In juli werden hier uitgevlogen jongen gezien.

In de nabijheid van Kampina werden verschillende broedparen aangetroffen: aan de spoorlijn ten ZW van Nemelaer, op De Roond, aan de Nieuwe Dijk nabij De Laatste Stuiver en bij de kruising Logtse Baan - Achtbunderse Dijk. Deze broedplaatsen zijn voor zover ze binnen de rand van het kaartje vielen aangegeven.

*62. GEKRAAGDE ROODSTAART

Er werden 61 zangposten geteld. Dit is meer dan tweemaal zoveel als er in 1975 werden aangetroffen. Ook in andere terreinen werd een opvallende toename van het aantal Gekraagde roodstaarten vastgesteld.

Geschat werd, dat er wellicht nog enkele paren meer aanwezig waren en dat het totale aantal niet meer bedroeg dan 65.

*63. NACHTEGAAL

Er waren 18 zangposten, alle in het Beerzedal. Het aantal paren is de laatste jaren licht toegenomen, waarbij het opvalt dat er langzaam meer territoria voorkomen benedenstrooms van de brug op Balsvoort.

*64. BLAUWBORST

Er werden 12 zangposten vastgesteld. In de Logtse Velden lagen de zangposten zo dicht bijelkaar, dat het juiste aantal moeilijk was vast te stellen. Mogelijk waren er hier nog 1 of 2 paren meer aanwezig dan op het kaartje zijn aangegeven.

*65. ROOBBORST

Er werden 304 zangposten geteld. Geschat wordt dat het totale aantal aanwezige broedparen om en nabij 350 bedroeg.

*66. SPRINKHAANRIETZANGER

Er werden 6 zangposten geteld: 2 in vochtige heidegedeelten en 4 aan de Beerze.

In mei werden ook zingende exemplaren waargenomen op andere plaatsen op de heide en op de rechteroever van de Beerze, maar aangezien deze vogels later in het broedseizoen niet meer aanwezig bleken te zijn, is aangenomen dat dit nog doortrekkers waren.

*67. KLEINE KAREKIET

Er werden 33 zangposten geteld aan Rozep, Belversven, Winkelsven en Beerze. Vooral aan het Belversven bevonden de zangposten zich dicht opeen, waardoor hier wellicht niet alle zangposten onderscheiden werden.

Geschat wordt dat het totale aantal paren 35 à 40 bedroeg.

*68. BOSRIETZANGER

Er werden 38 zangposten geteld, alle in het Rozepdal en het Beerzedal. Verondersteld wordt dat hoogstens een enkele zangpost aan de aandacht ontsnapte, zodat het totale aantal broedparen gesteld kan worden op +40.

In de Inleiding werd reeds gewezen op de explosieve toename van deze soort; in 1974 bedroeg het aantal zangposten slechts 5 en in 1975 reeds 16.

*69. RIETZANGER

De Rietzanger werd alleen aangetroffen op het Winkelsven, waar 3 zangposten werden vastgesteld.

*70. SPOTVOGEL

Er werden 15 zangposten geteld.

De toename van deze soort in de afgelopen jaren is opmerkelijk: in 1974 2 zangposten, in 1975 9 zangposten.

*71. ZWARTKOP

Er werden 105 zangposten geteld. Verondersteld wordt, dat er ten hoogste nog enkele paren méér aanwezig waren. Dientengevolge wordt het totale aantal broedparen gesteld op 105 à 110.

Zoals uit het kaartje blijkt bevonden de zangposten zich mede in de beekdalen van Rozep en Beerze, terwijl ook nog in de bossen op hogere gronden verspreide zangposten werden aangetroffen.

*72. TUINFLUITER

Er werden 75 zangposten geteld. Verondersteld wordt, dat er ten hoogste nog enkele paren méér aanwezig waren, zodat het aantal broedparen gesteld kan worden op 75 à 80.

De verspreiding van de Tuinfluiter bleek, op een enkele uitzondering na, geheel beperkt te zijn tot de beekdalen van Rozep en Beerze.

*73. GRASMUS

Er werden 46 zangposten geteld. Naar schatting bedroeg het aantal aanwezige paren ongeveer 50.

Zoals ook reeds in 1975 het geval was, werd ook dit jaar geen enkele zangpost aangetroffen in het oostelijk deel van het gebied, hoewel daar op het oog wel geschikt biotoop voorhanden is.

74. BRAAMSLUIPER

Zeer waarschijnlijk broedde een Braamsluiper aan de spoorlijn nabij de overweg van de Posthoornseweg. Hier werd op 7 juni en op 12 juni een zingende Braamsluiper gehoord.

Enkele waarnemingen op verschillende plaatsen in de eerste helft van mei hadden zeker betrekking op doortrekkers.

*75. FITIS

Er werden 620 zangposten geteld. Aangenomen wordt, dat er nog enkele tientallen zangposten gemist werden. Naar schatting lag het aantal broedparen tussen 650 en 700.

Daarmee is de Fitis verreweg de talrijkste broedvogelsoort van Kampina.

Het aanzienlijke verschil met het resultaat van de inventarisatie in 1975 (279 zangposten) wordt deels toegeschreven aan een grondiger telling (vooral in het oostelijk deel van het gebied), deels aan de gunstige klimaatsomstandigheden voor de Fitis: door de droogte was een aanzienlijk groter areaal geschikt broedbiotoop aanwezig.

*76. TJIFTJAF

Er werden 112 zangposten geteld. Naar schatting bedroeg het aantal broedparen + 120. Slechts een gering deel van de territoria bevond zich buiten de beekdalen van Rozep en Beerze.

77. FLUITER

Evenals in 1975 ontbrak de Fluiter dit jaar als broedvogel. In een houtwal bij de Kosterse Hoeven werd op 9 juli een rondzwervend exemplaar waargenomen.

*78. GOUDHAANTJE

Er werden 22 zangposten geteld. Aangenomen wordt, dat deze telling volledig is.

79. VUURGOUDHAANTJE

Er was 1 zangpost in het Groot Vak, waar een zingend Vuurgoudhaantje werd waargenomen op 27 mei, 10 juni en 14 juni. Hoewel broeden niet met zekerheid is vastgesteld, wordt in verband met de regelmatige waarnemingen van zingende Vuurgoudhaantjes in de broedtijd - ook in de voorgaande jaren - aangenomen dat deze soort nu jaarlijks op Kampina broedt.

*80. GRAUWE Vliegenvanger

Er werden 8 territoria geteld. Daarnaast werd op nog 3 plaatsen (op het kaartje met een ? aangegeven) slechts éénmaal een Grauwe vliegenvanger waargenomen; aangezien hier bij verdere bezoeken geen Grauwe vliegenvangers werden aangetroffen is het niet zeker dat hier broedparen aanwezig waren. Geschat wordt, dat er + 10 broedparen waren.

81. KOOLMEES

Er werden 103 territoria geteld. Omdat niet systematisch de aanwezige nestkasten konden worden gecontroleerd, mag aangenomen worden dat er meer Koolmezen aanwezig waren. Het aantal broedparen wordt geschat op 115 à 140.

82. PIMPELMEES

Er werden 44 territoria geteld. Daarbij dient vermeld te worden, dat de aanwezige nestkasten niet systematisch werden gecontroleerd.

Naar schatting lag het aantal aanwezige broedparen tussen 50 en 60.

*83. ZWARTE MEES

Er werden 38 zangposten geteld. Doordat vooral rond de Huisvennen de territoria dicht bijeen lagen is het mogelijk dat er een enkele zangpost dubbelgeteld is. Daarmee rekening houdend wordt het aantal broedparen gesteld op 35 à 40.

*84. KUIFMEEES

Er werden 32 territoria geteld. Naar schatting bedroeg het aantal broedparen ± 35.

*85. MATKOPMEES

Er werden 116 zangposten geteld. Rekening houdend met de mogelijkheid van een klein aantal dubbeltellingen wordt het aantal broedparen geschat op ± 120.

*86. STAARTMEES

Tijdens de broedtijd werden op 24 plaatsen Staartmezen waargenomen. Deze waarnemingsplaatsen zijn aangegeven op het kaartje. Slechts in enkele van deze gevallen waren er directe aanwijzingen voor een broedgeval; de overige waarnemingen betroffen misschien deels zwervende exemplaren. Het aantal broedparen wordt geschat op 20 à 30.

87. BOOMKLEVER

De Boomklever is slechts éénmaal als broedvogel op Kampina aangetroffen: in 1957 bij de Rozep Hoeve.

Dit jaar werd tweemaal een rondzwervend exemplaar waargenomen (mogelijk hetzelfde): op 8 juli bij huize Kampina en op 9 juli aan de Beerze.

*88. BOOMKRUIPER

Er werden 41 zangposten geteld. Deze telling wordt als volledig beschouwd.

*89. GEELGORS

Er werden 30 à 31 zangposten geteld. Een onzekere zangpost werd op het kaartje met een ? aangegeven. De telling wordt als volledig beschouwd.

*90. RIETGORS

Er werden 137 zangposten geteld. Geschat wordt dat het aantal broedparen lag tussen 140 en 150.

*91. GROENLING

Er werden 10 zangposten geteld. Naar schatting bedroeg het aantal broedparen 10 à 15.

92. SIJS

Op 22 juni werd een overvliegend Sijsje gezien tussen de Smalbroeken en het Omleidingskanaal. Er zijn geen aanwijzingen verkregen, die zouden kunnen duiden op een eventueel broedgeval.

*93. KNEU

Er werden op 37 plaatsen zingende Kneuën waargenomen. Omdat gebleken is, dat de vogels zich over flinke afstanden over de heide kunnen verplaatsen en dan ook elders gaan zitten zingen, dient rekening gehouden te worden met dubbeltellingen. Naar schatting lag het aantal broedparen tussen 30 en 40.

94. GOUDVINK

Tijdens de broedtijd werden op 4 plaatsen Goudvinken waargenomen: aan de Rozep, bij het Winkelsven, aan de rand van de Logtse Velden en tussen de spoorlijn en Het Loo. Op de laatstgenoemde plaats werd een familie met uitgevlogen jongen gezien. Het aantal broedparen wordt geschat op 7 à 10.

*95. VINK

Er werden 162 zangposten geteld. Het aantal broedparen wordt geschat op ongeveer 175.

96. KEEP

Op 23 juni werd bij het Kogelvangersven een laag overvliegende Keep gezien. Het betrof kennelijk een rondzwervend exemplaar.

97. HUISMUS

Deze soort werd niet nauwkeurig geteld. Vastgesteld werd, dat de Huismus broedt bij alle huizen in het onderzochte gebied. Naar schatting lag het aantal broedparen tussen 30 en 50.

98. RINGMUS

Ook de Ringmus werd onvolledig geïnventariseerd. Het aantal broedparen bedroeg naar schatting 20 à 30.

99. SPREEUW

De Spreeuw werd onvolledig geïnventariseerd. Geschat wordt, dat het aantal broedparen tenminste 75 bedroeg.

*100. WIELEWAAL

Er werden 32 à 33 zangposten geteld. Een onzekere zangpost is op het kaartje met een ? aangegeven. De telling wordt als volledig beschouwd.

101. ZWARTE KRAAI

Het aantal broedparen bedroeg naar schatting ongeveer 20. Deze schatting is gebaseerd op enkele nestvondsten en en waarnemingen van vliegende en foeragerende Zwarte kraaien tijdens de broedtijd.

102. KAUW

Ook de Kauw behoorde tot de soorten waaraan minder aandacht besteed kon worden. Het aantal broedparen bedroeg naar schatting 50 à 80.

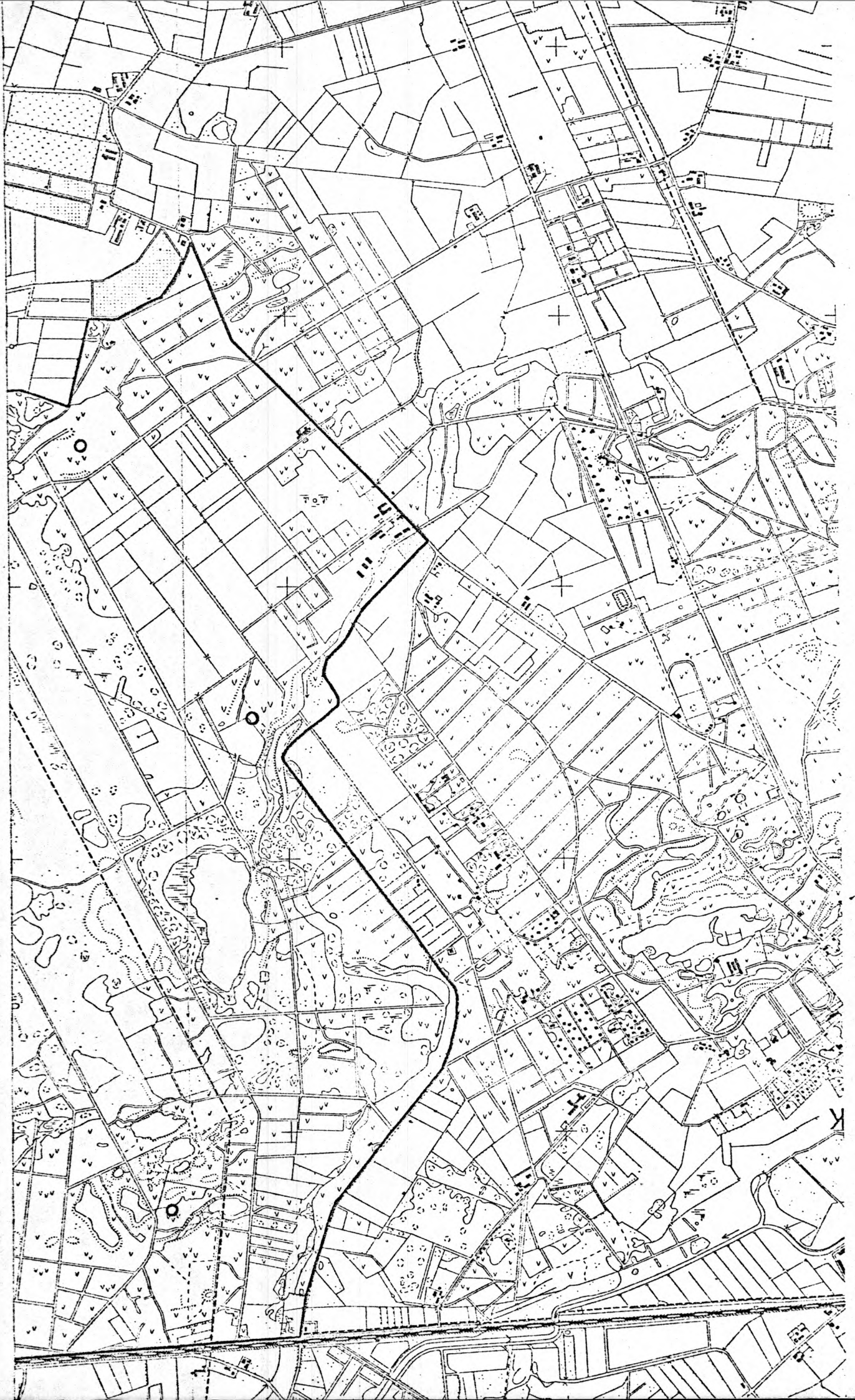
103. EKSTER

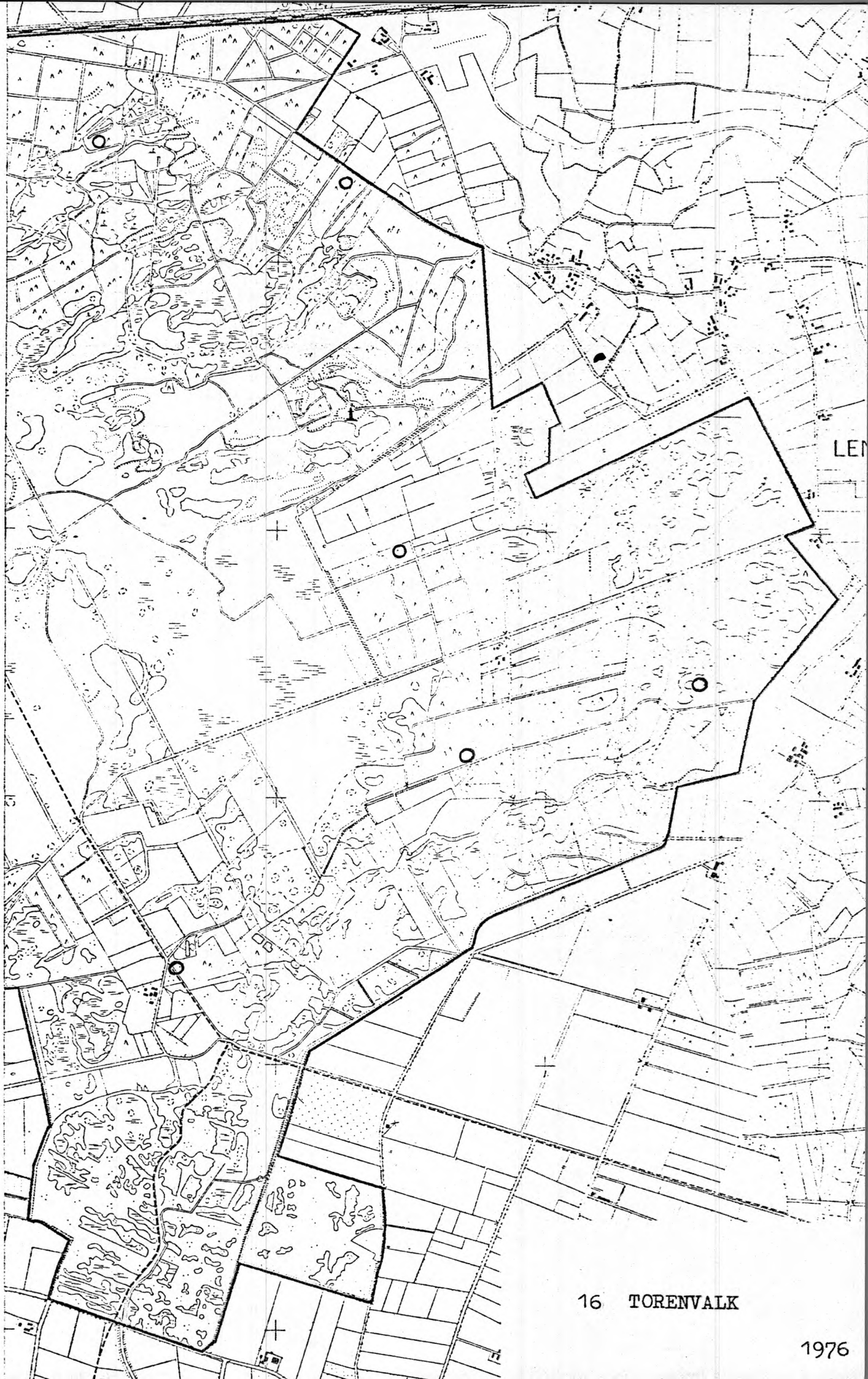
Er werden ongeveer 25 territoria geteld. Het aantal broedparen bedroeg naar schatting 30 à 35.

104. VLAAMSE GAAI

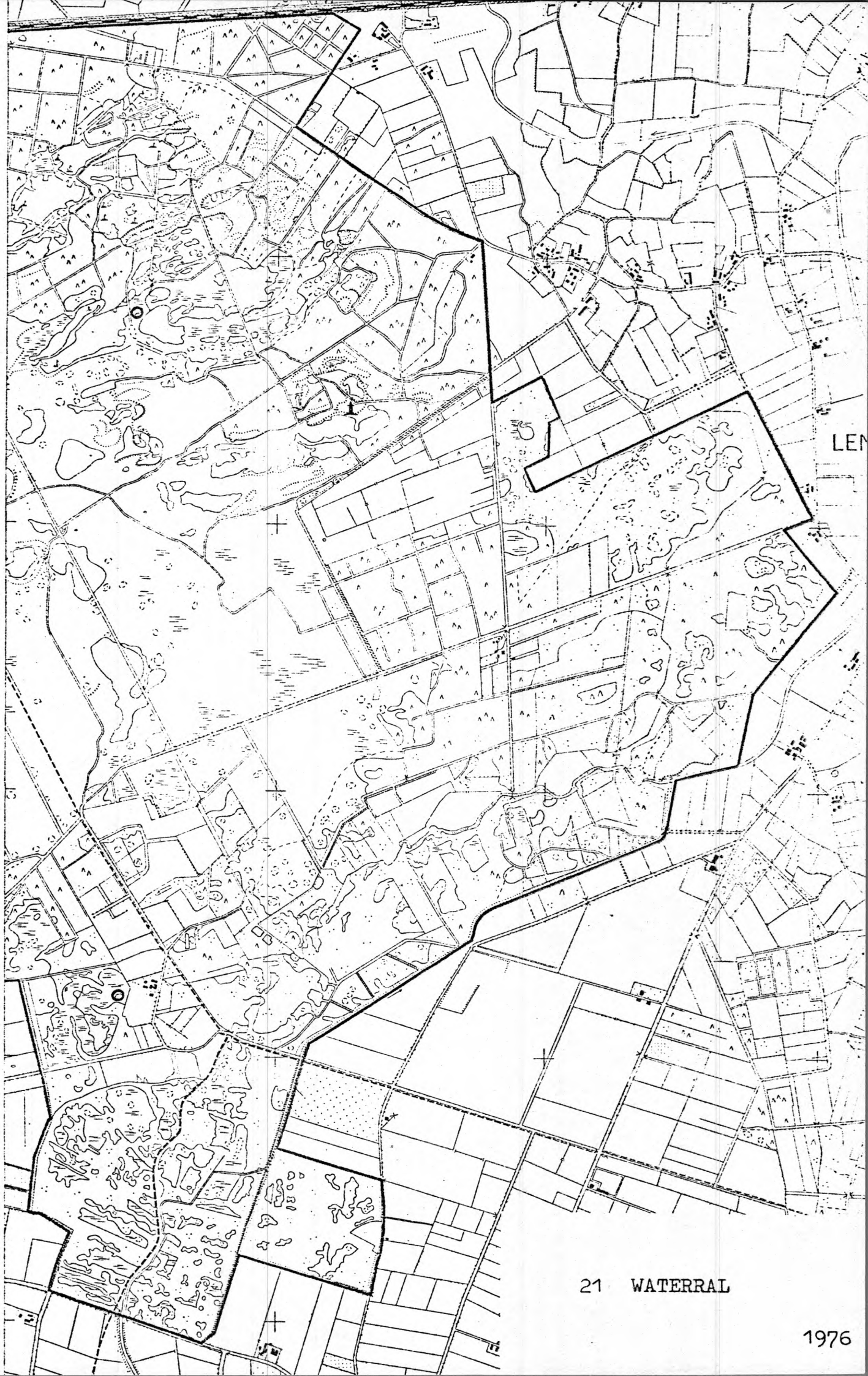
Er werden op 25 plaatsen Vlaamse gaaien waargenomen. Naar schatting bedroeg het aantal broedparen 20 à 30.

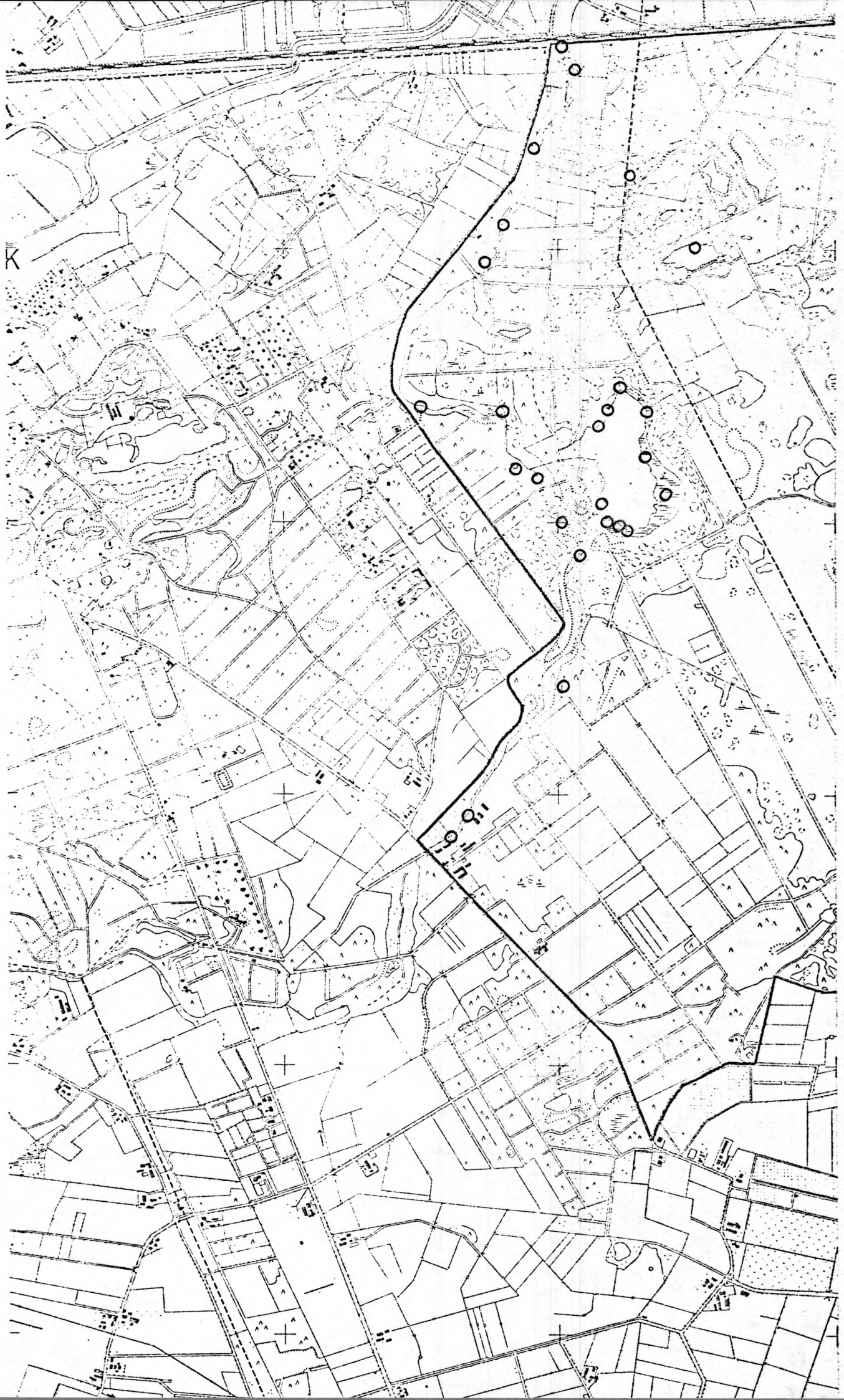

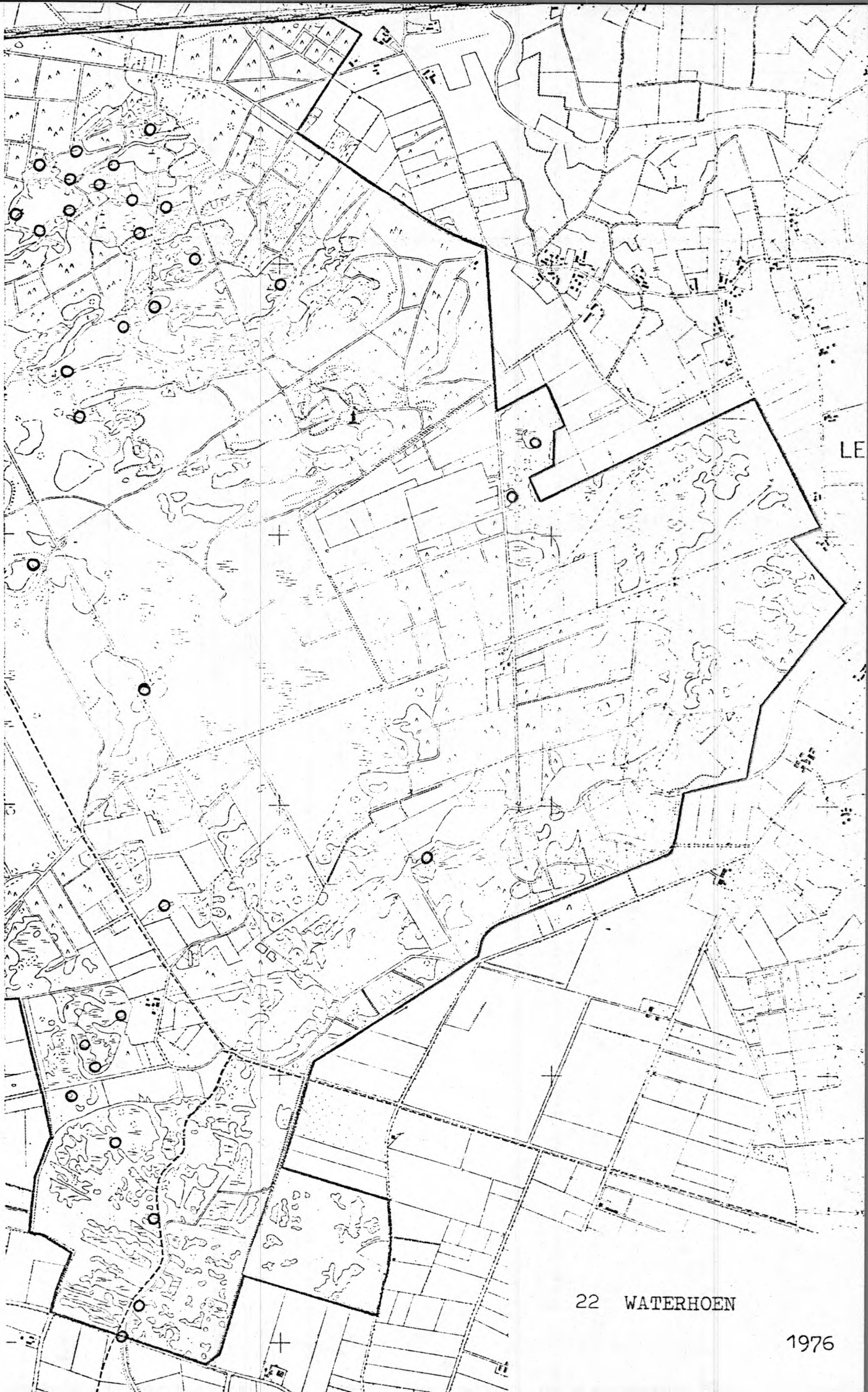

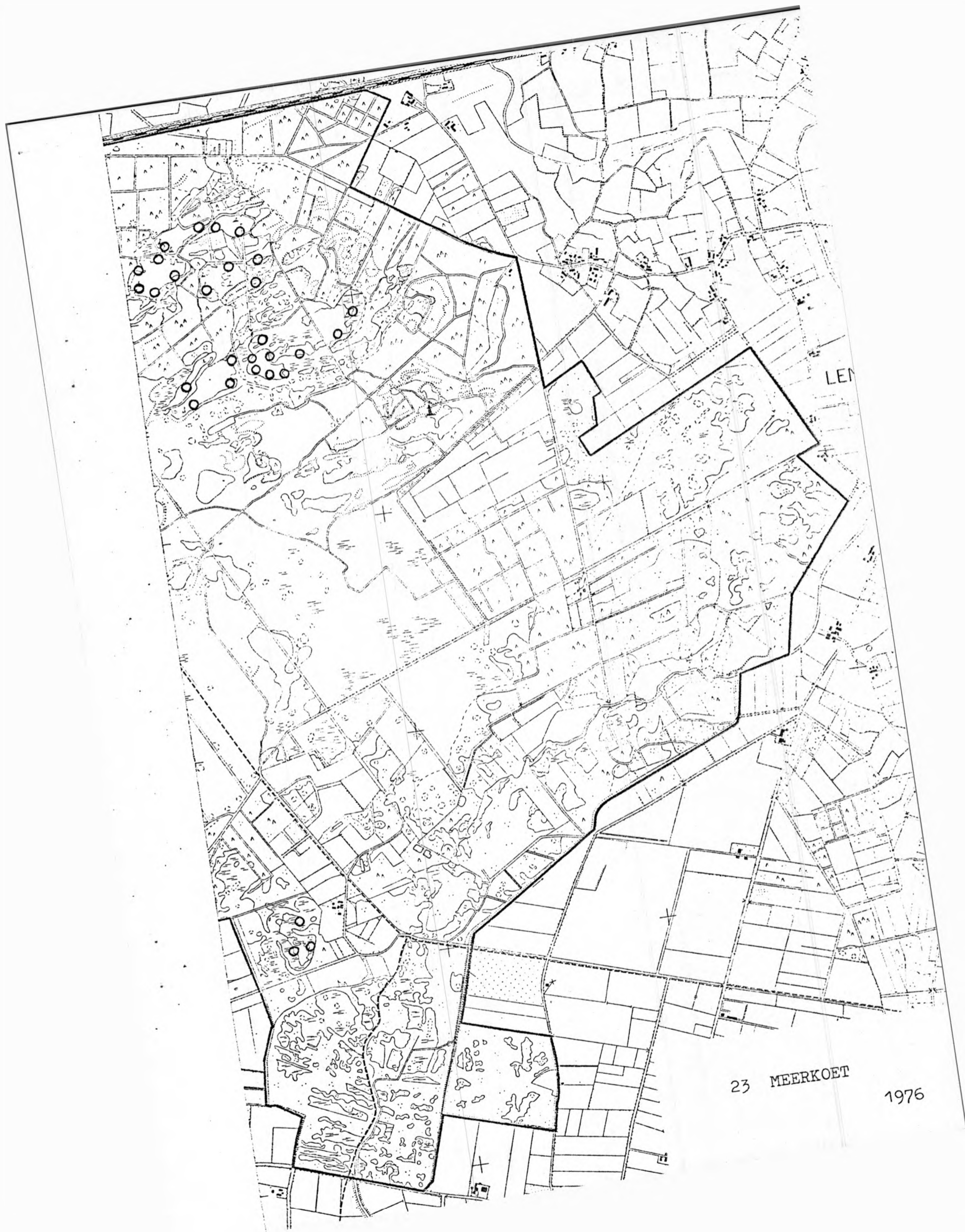
21 WATERRAL

1976

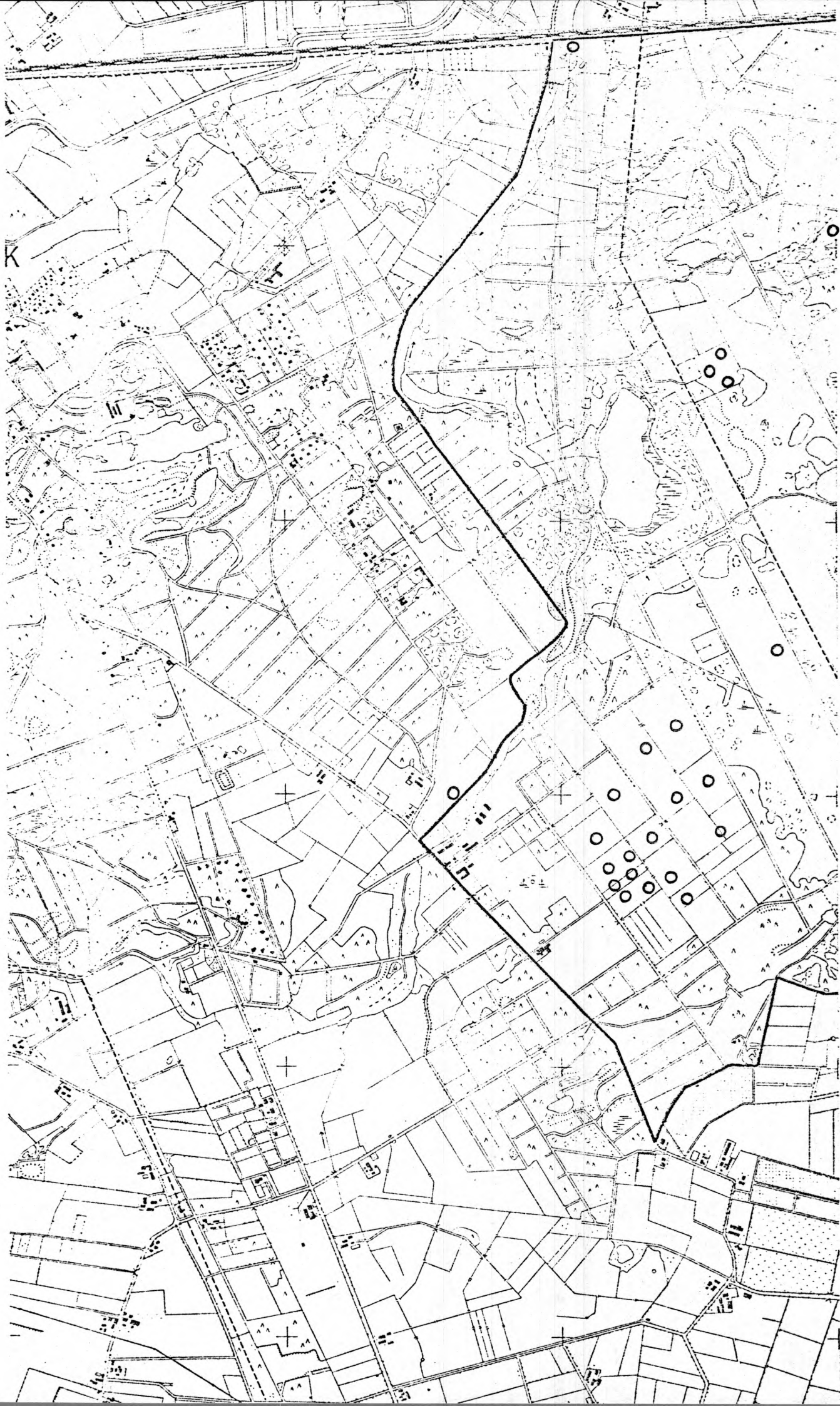

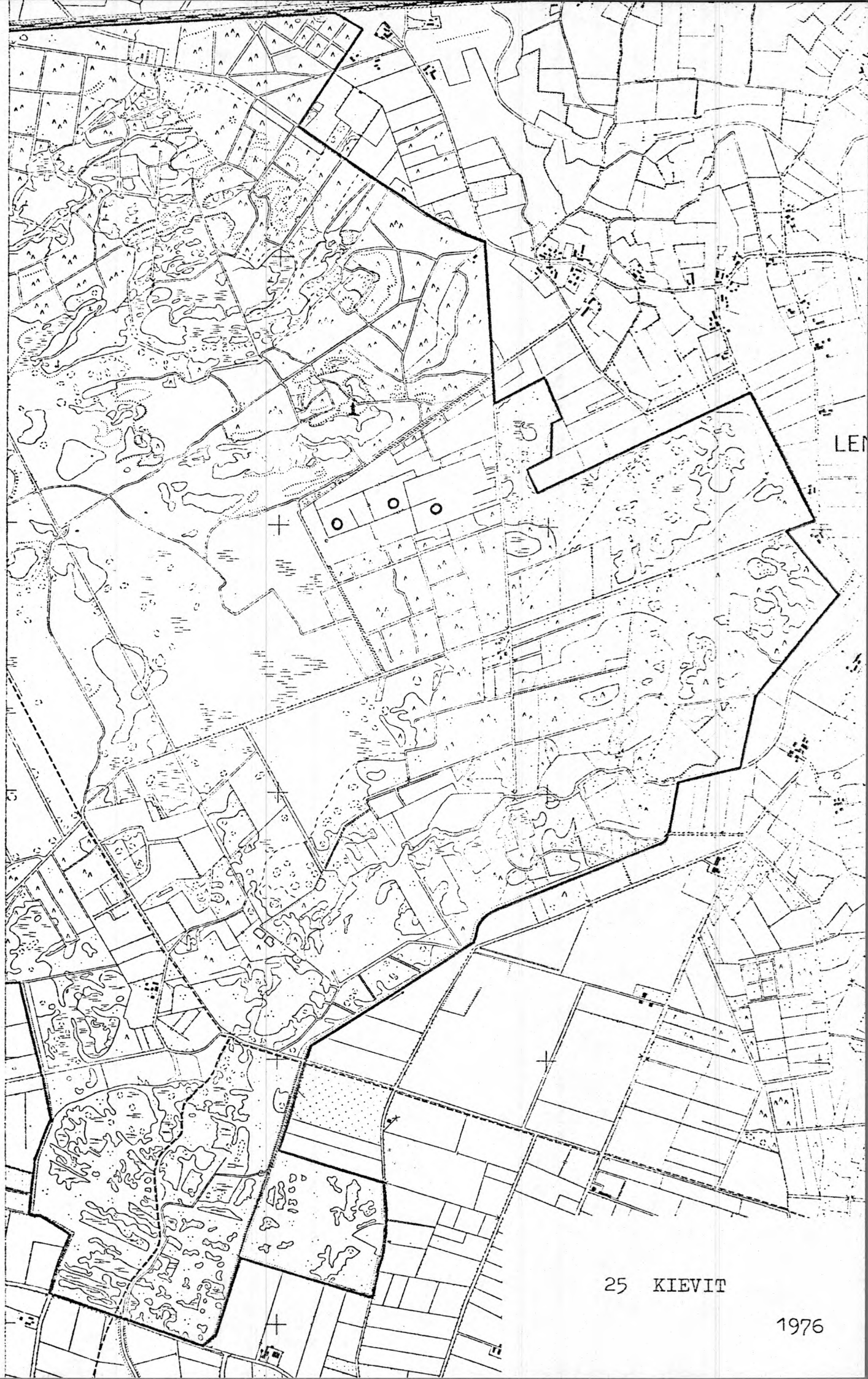
LEN

23 MEERKOET

1976

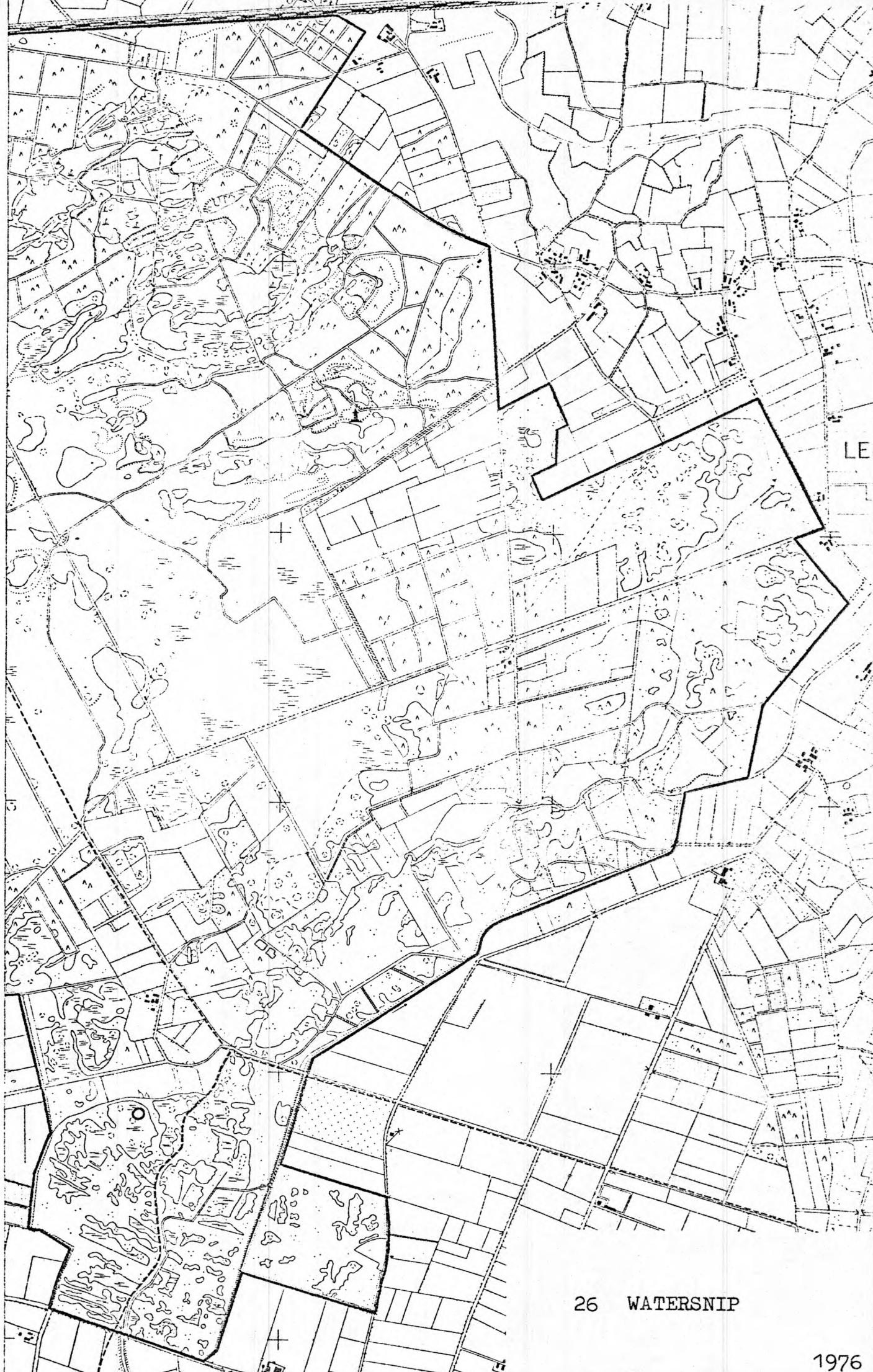

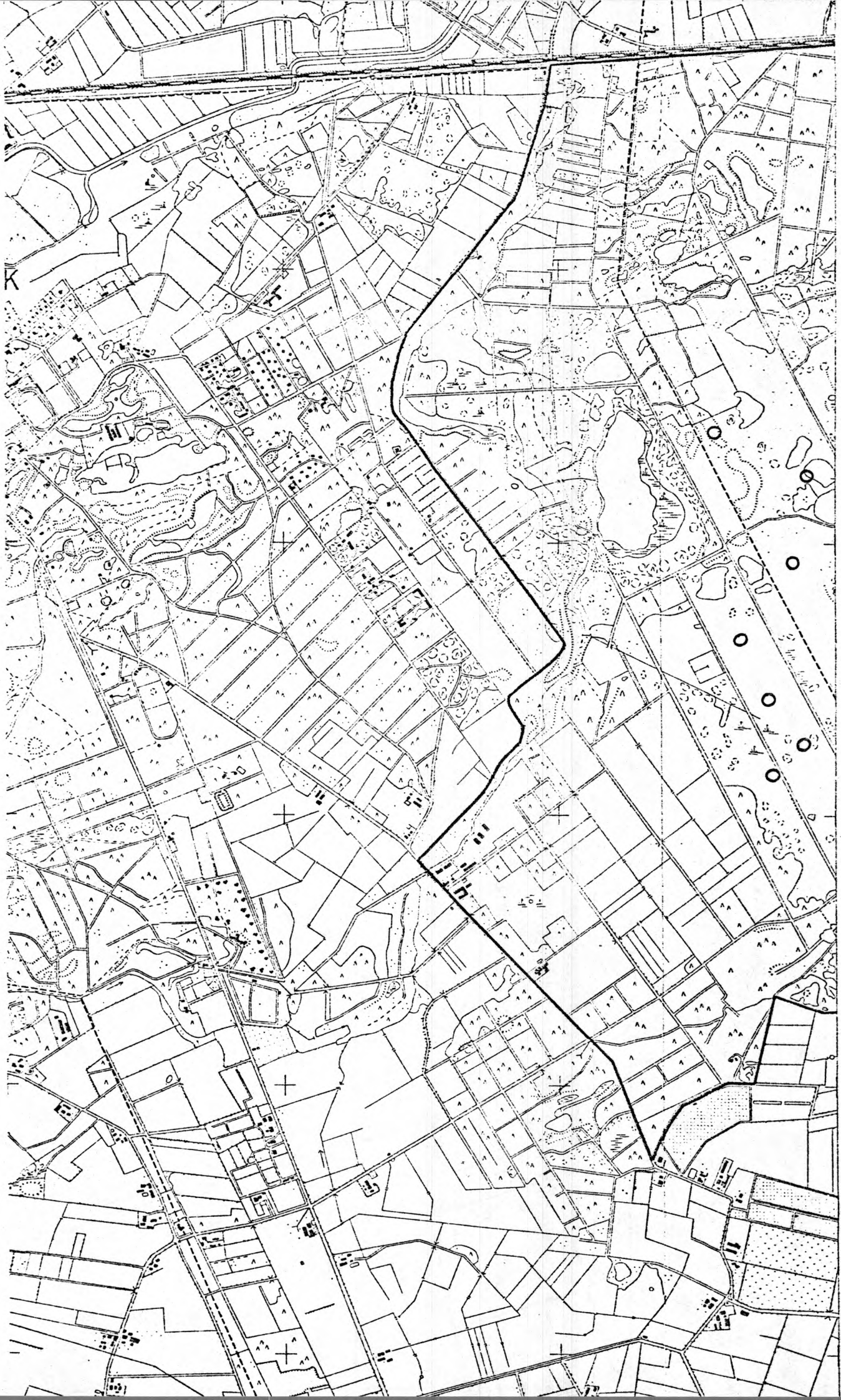
25 KIEVIT

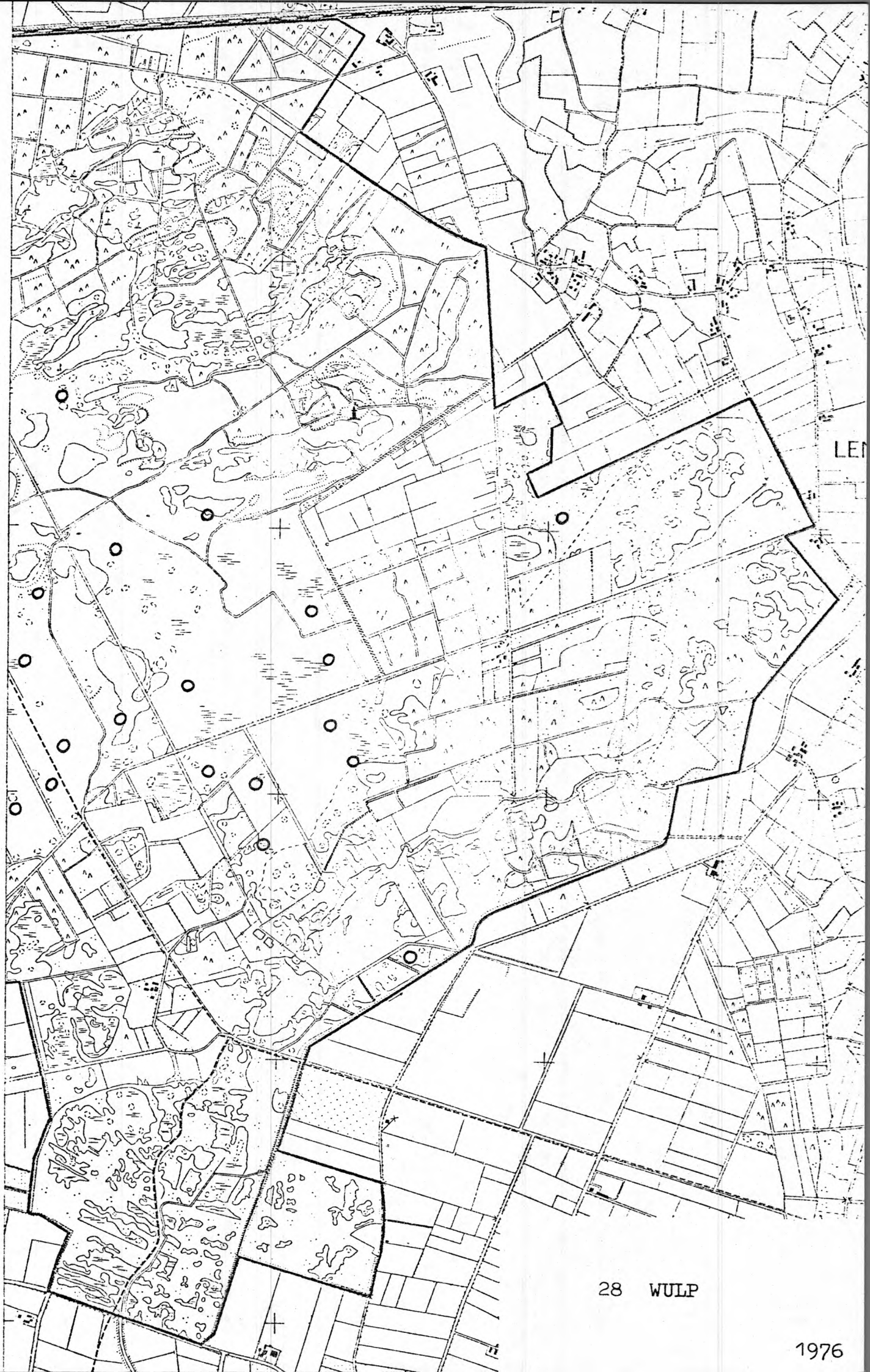
1976

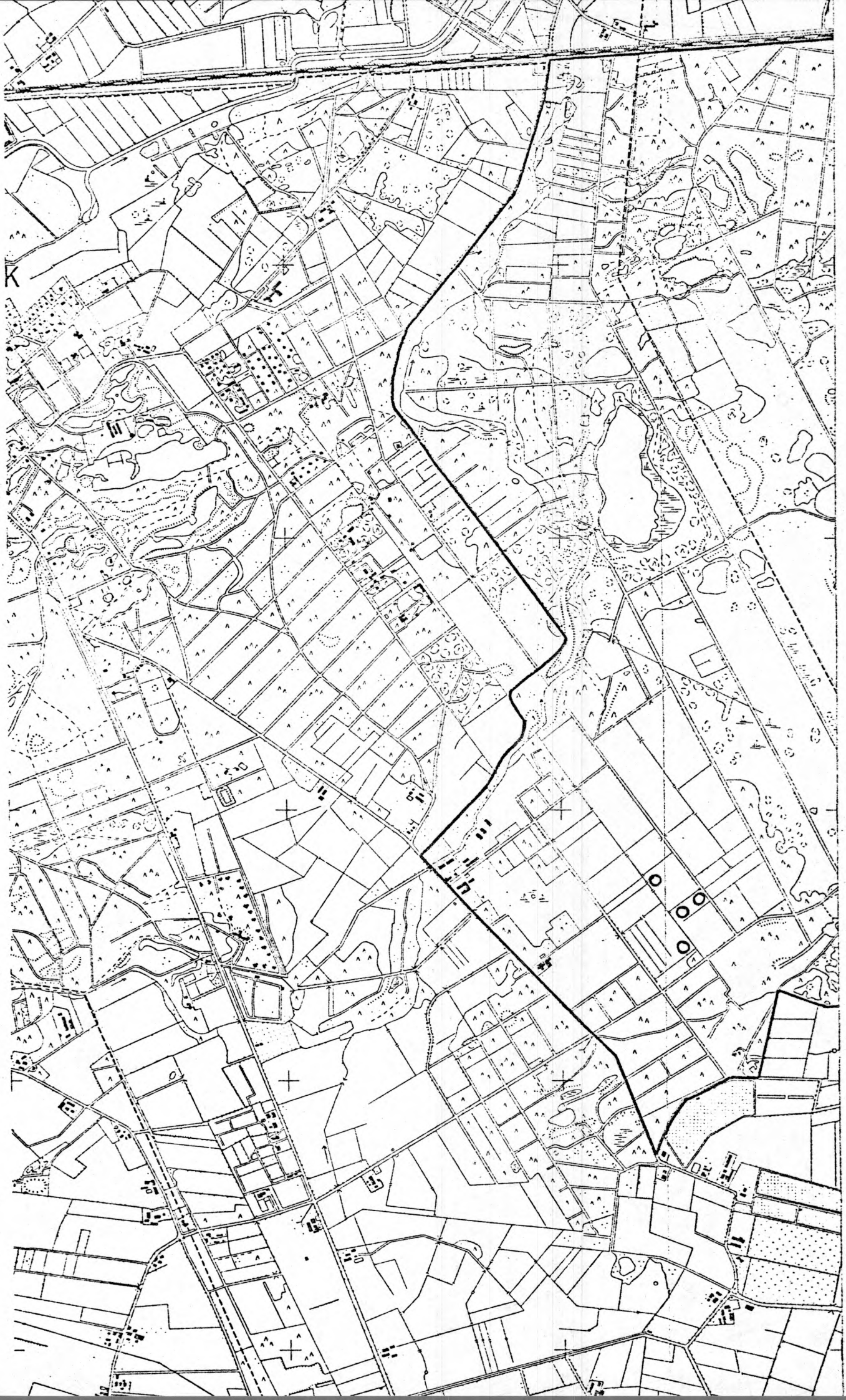

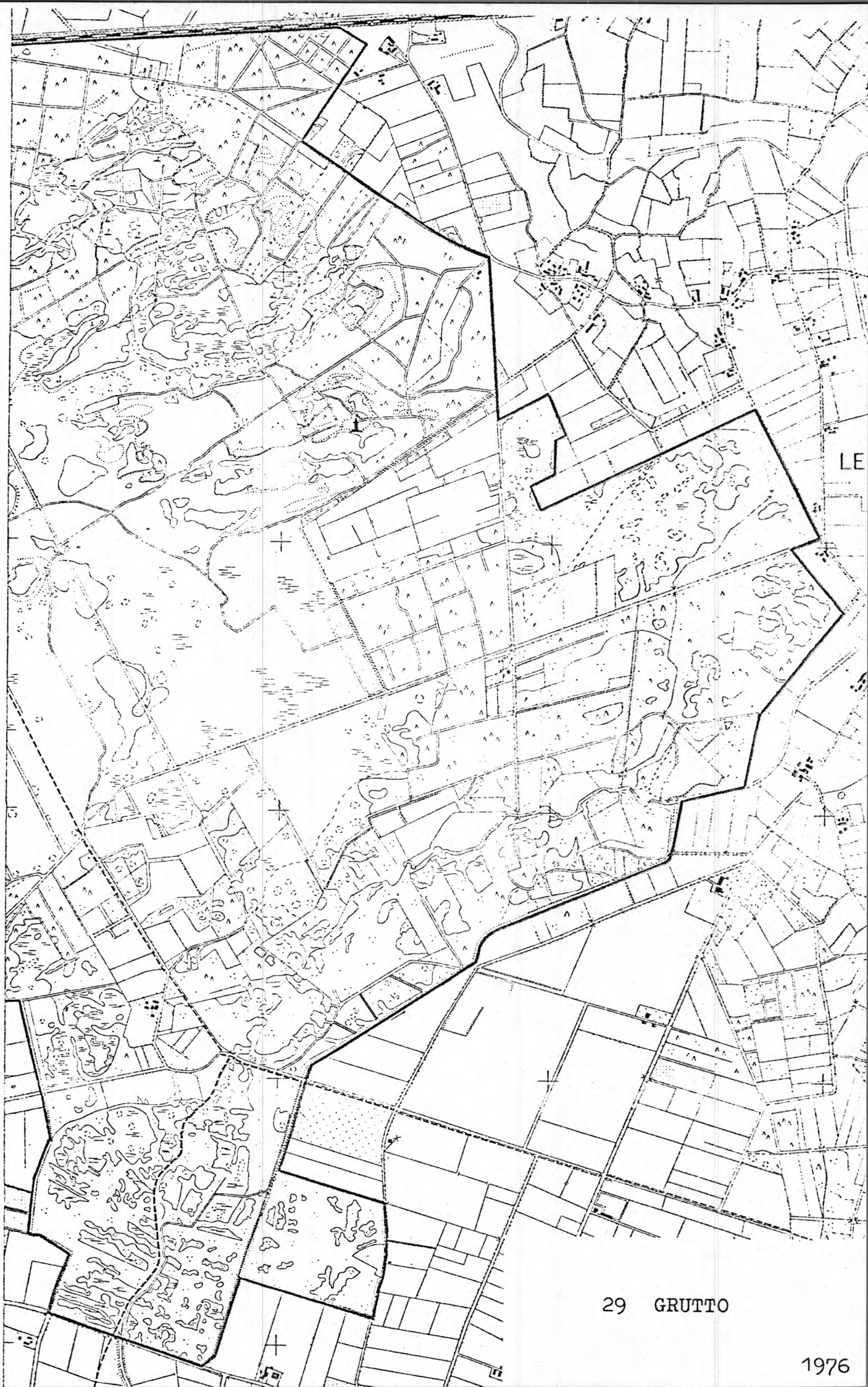
LE

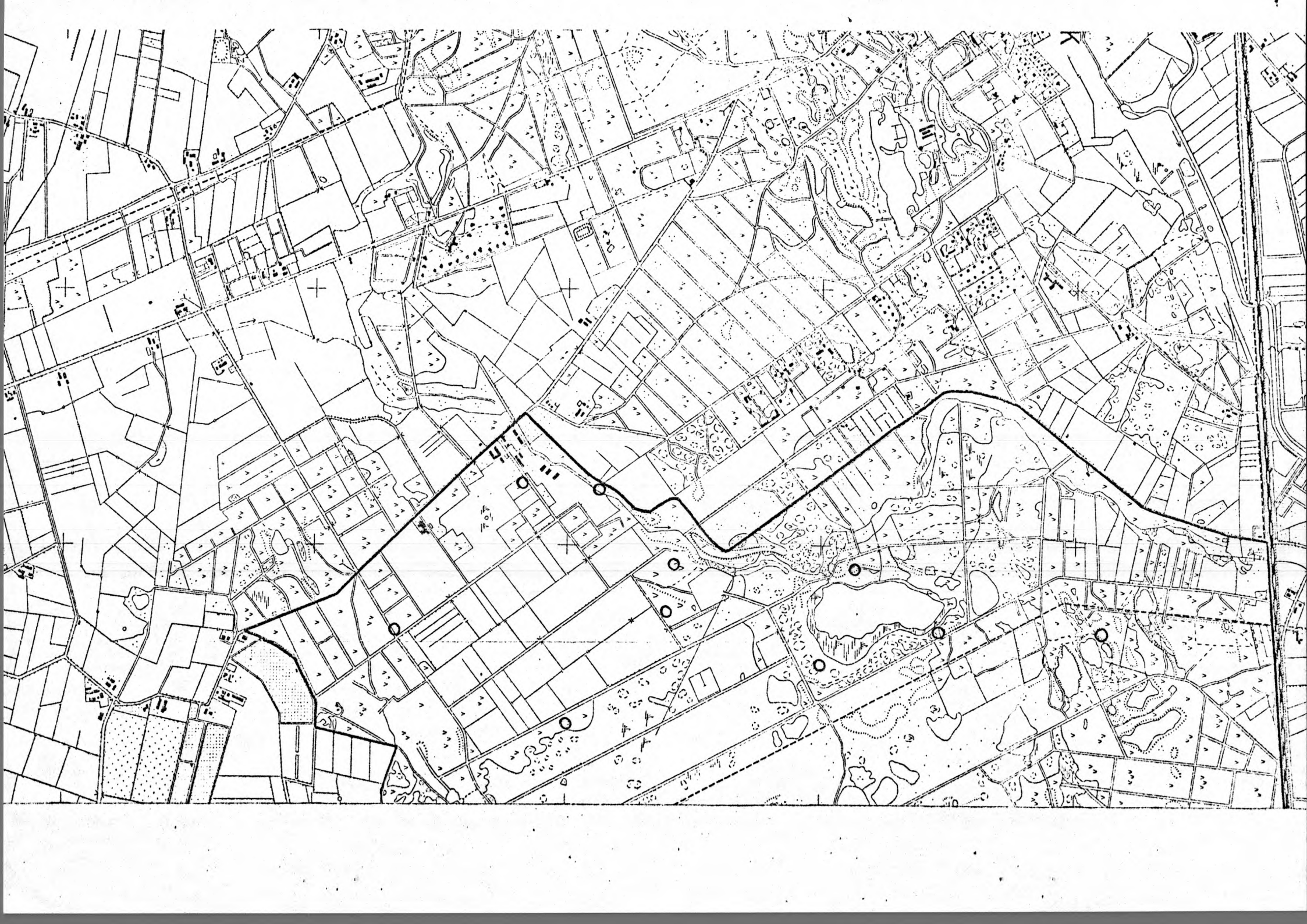

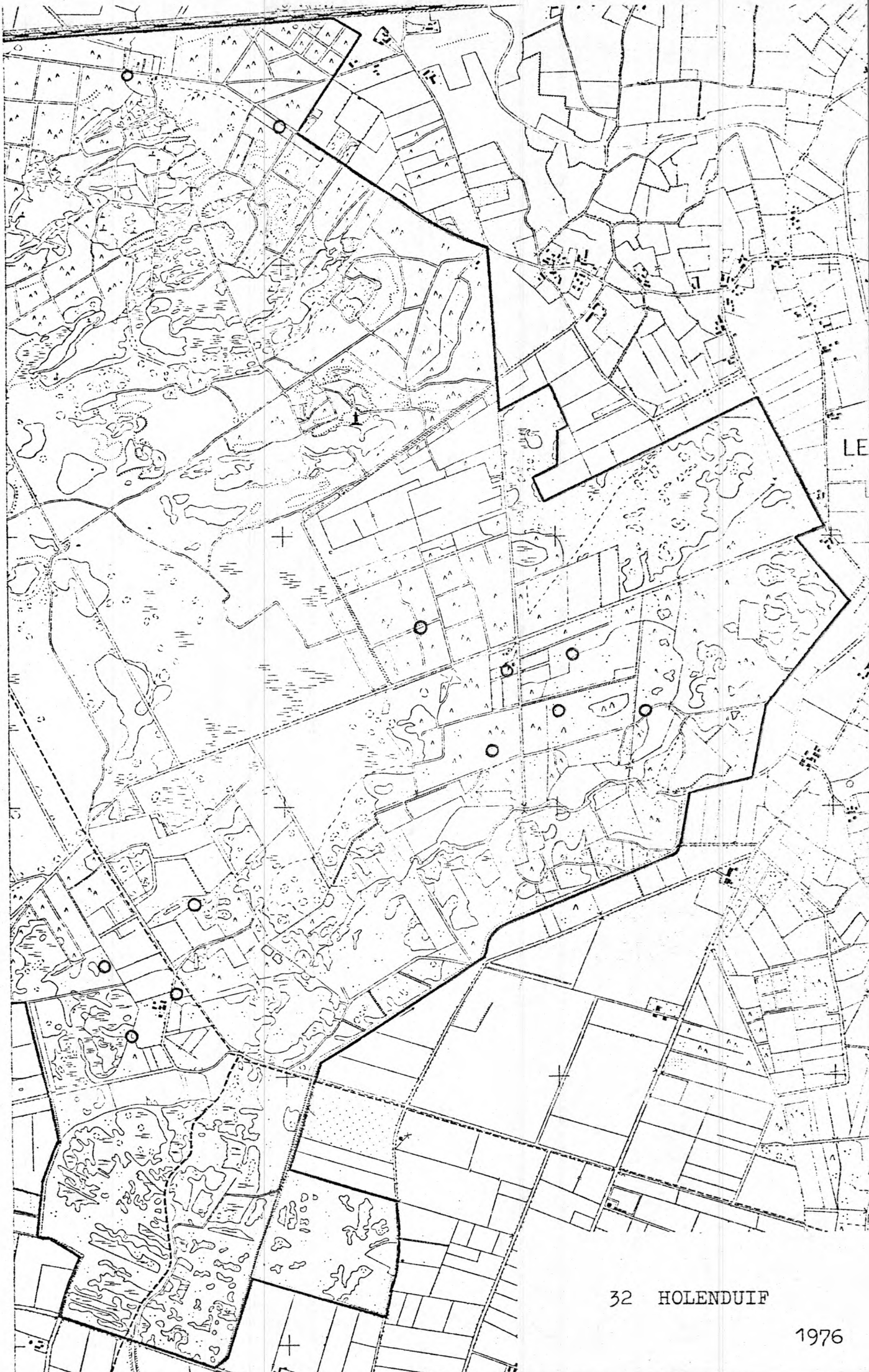
LE

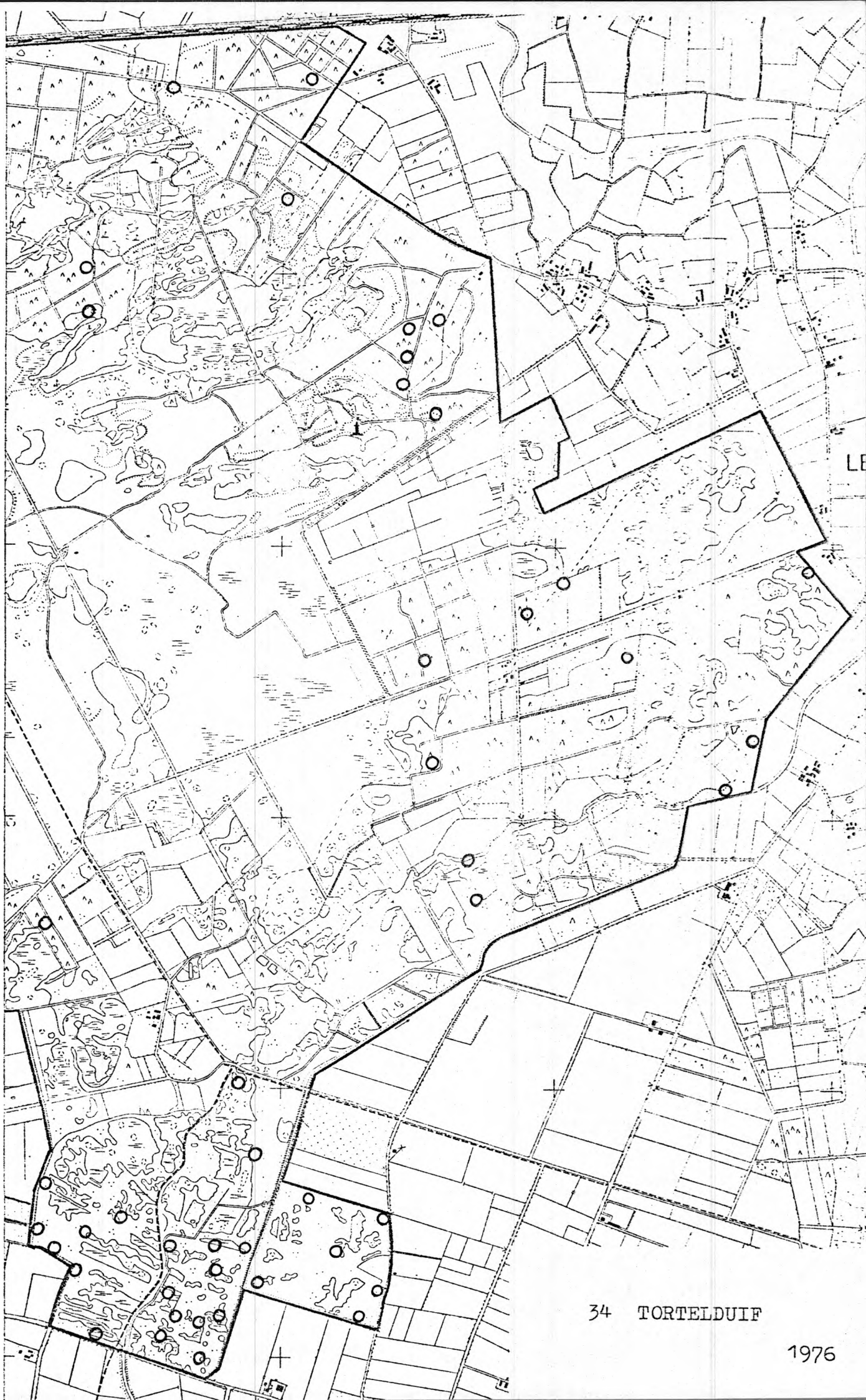

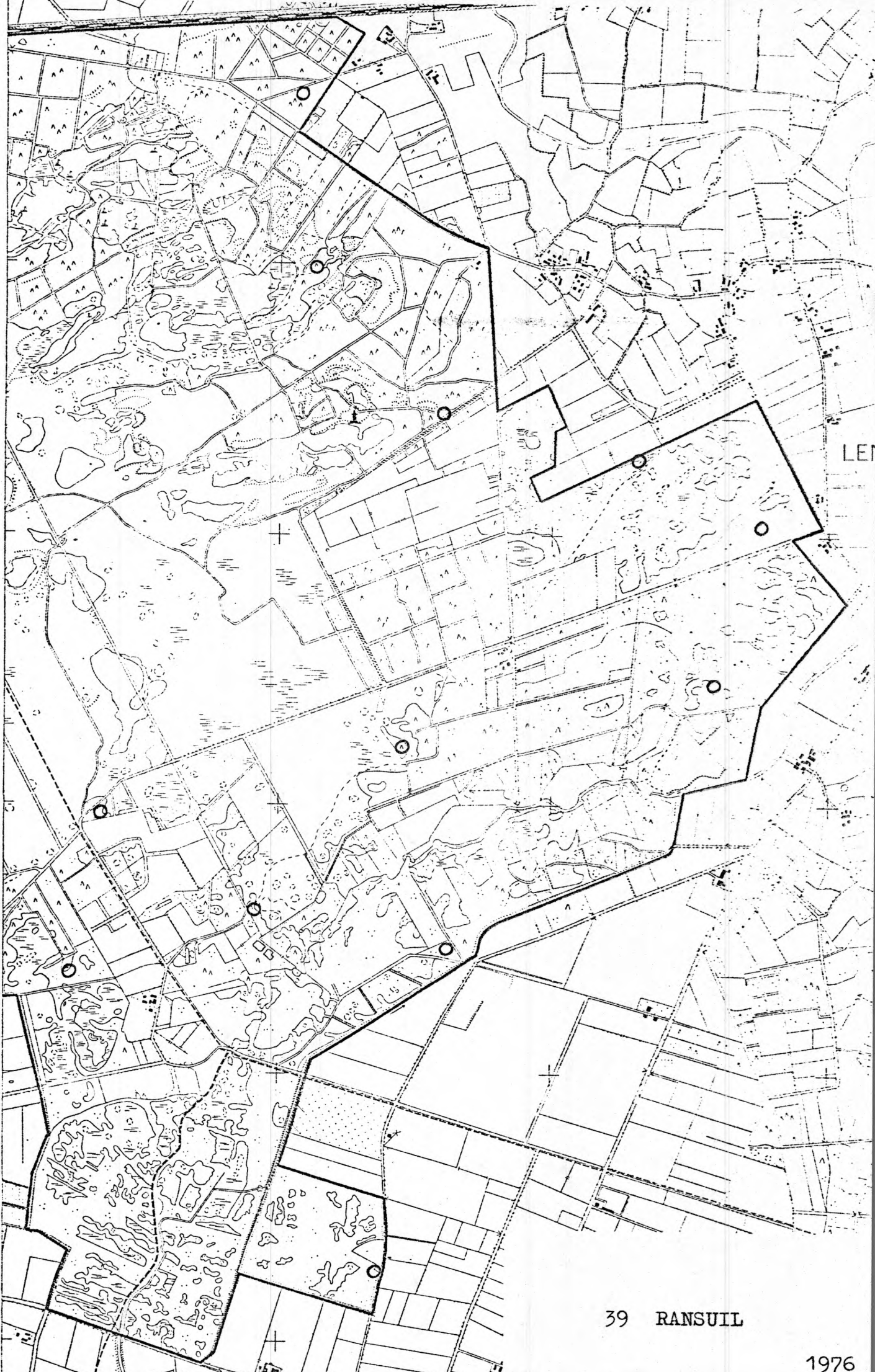

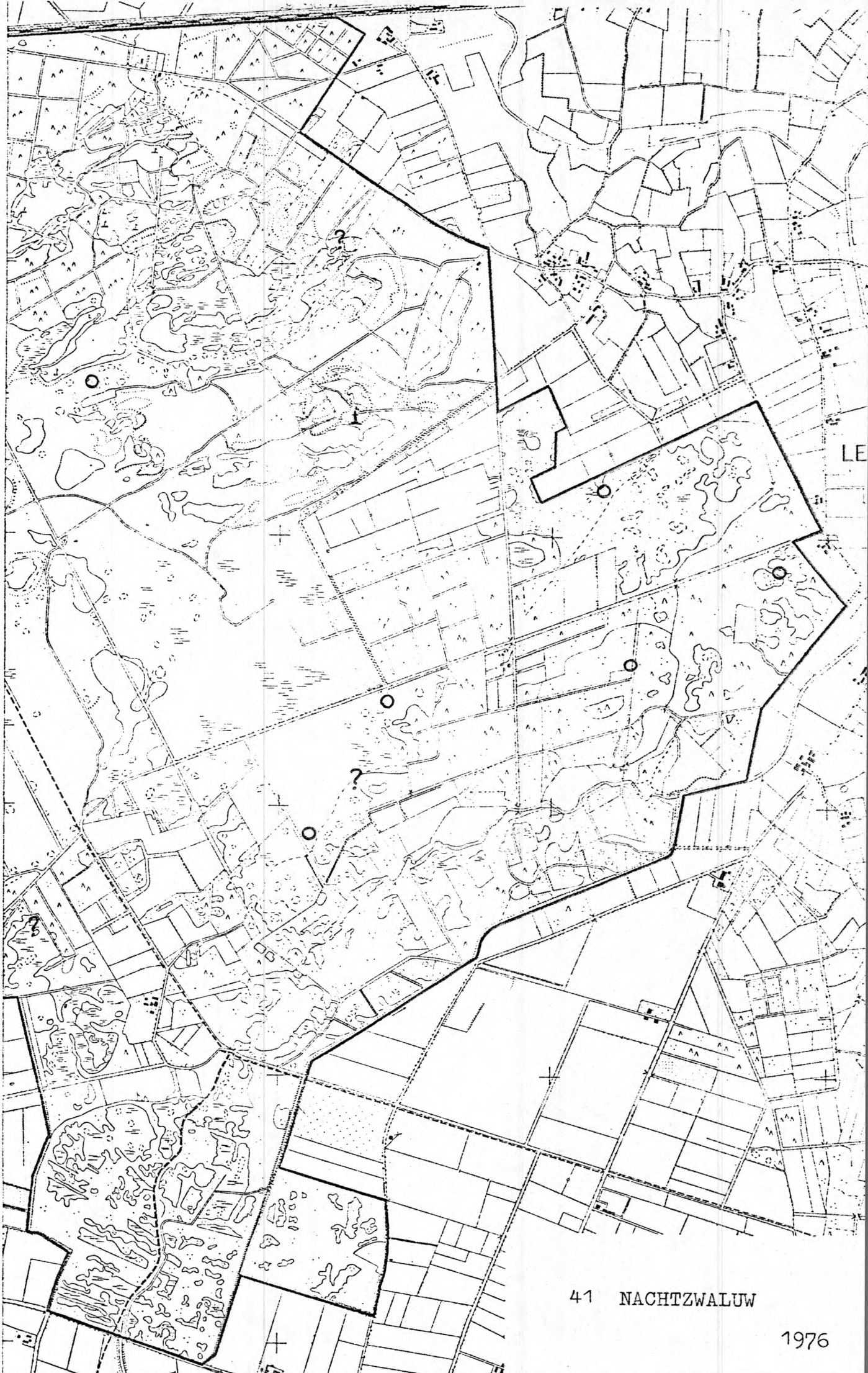

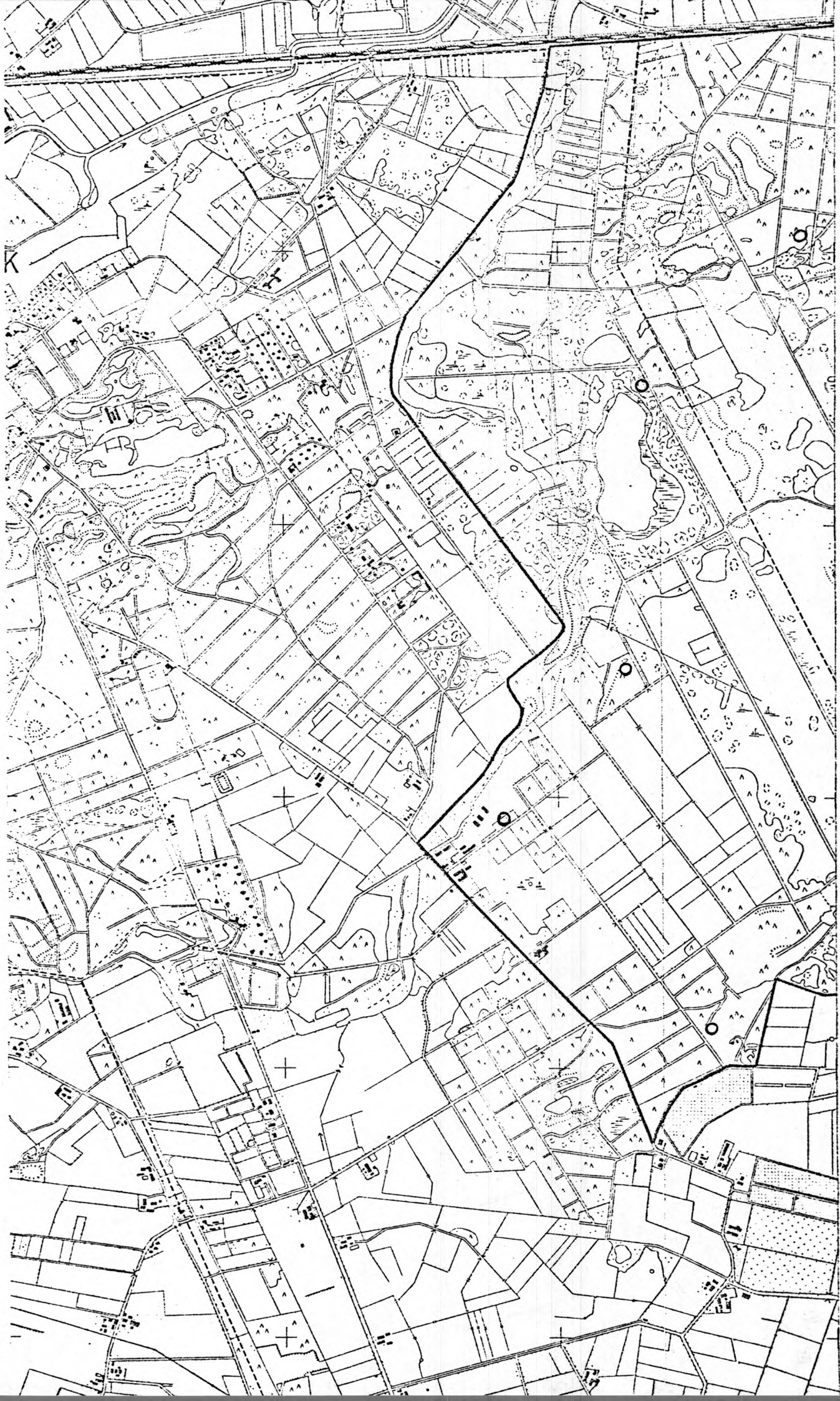

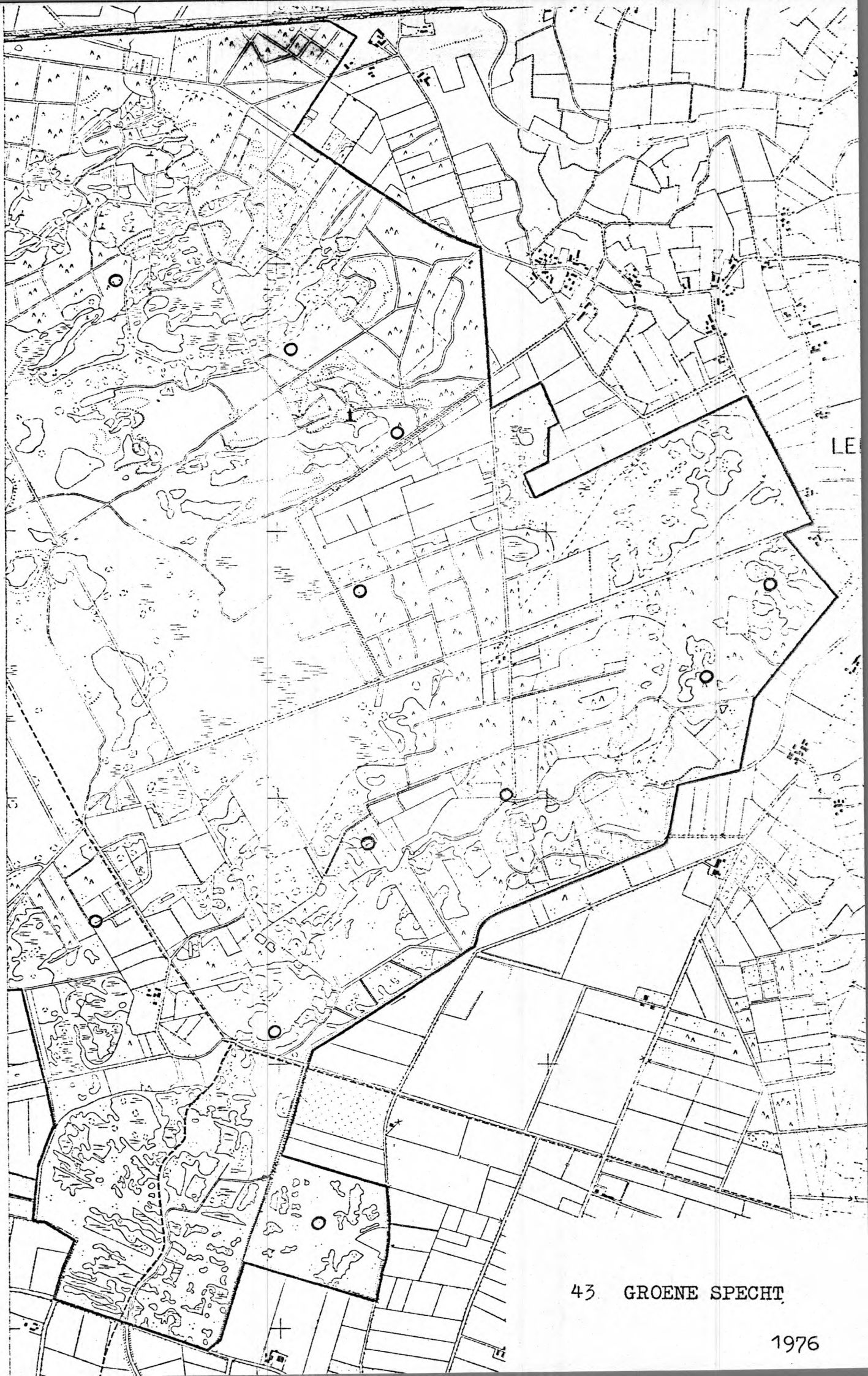
LEN

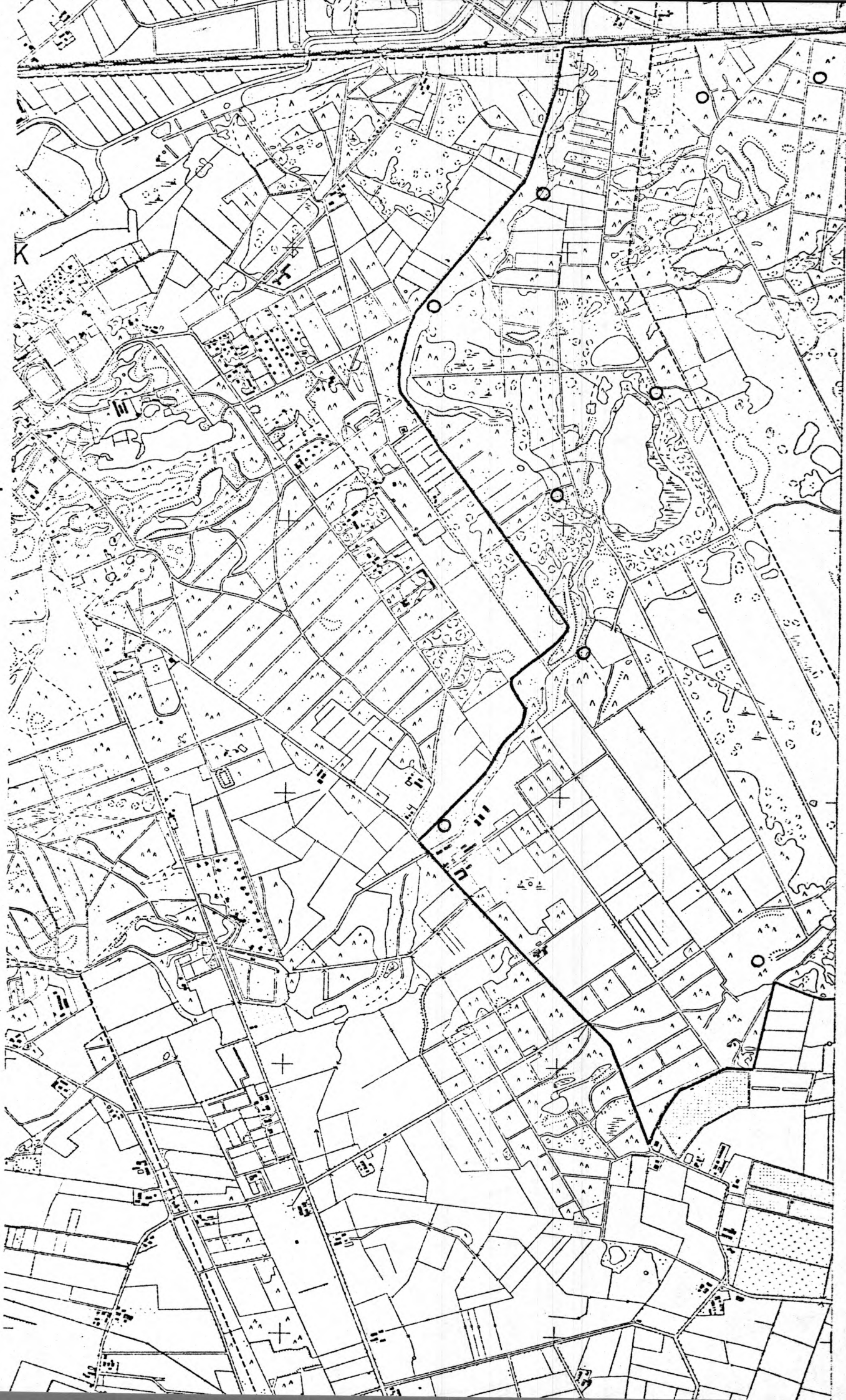

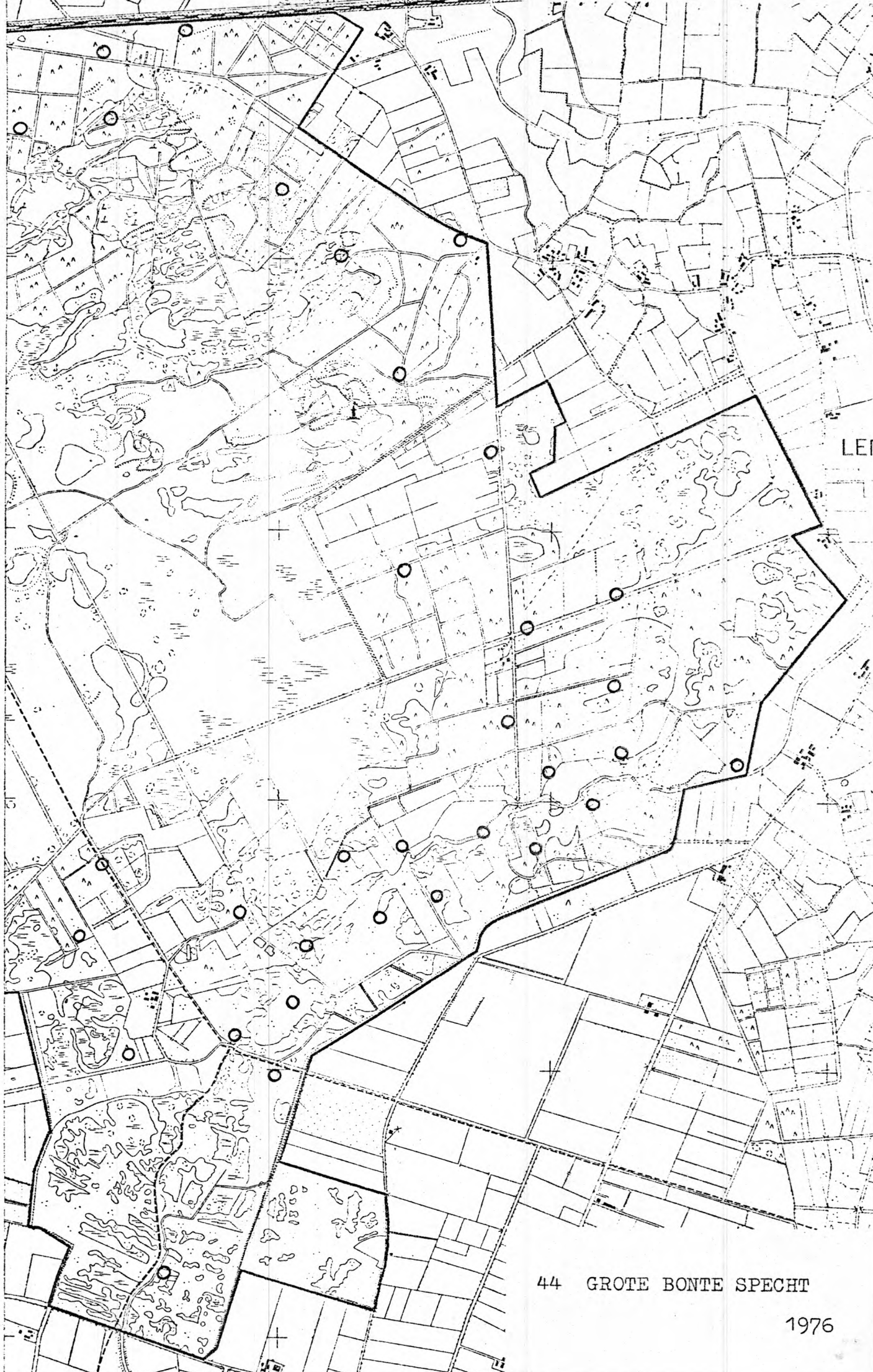

LE

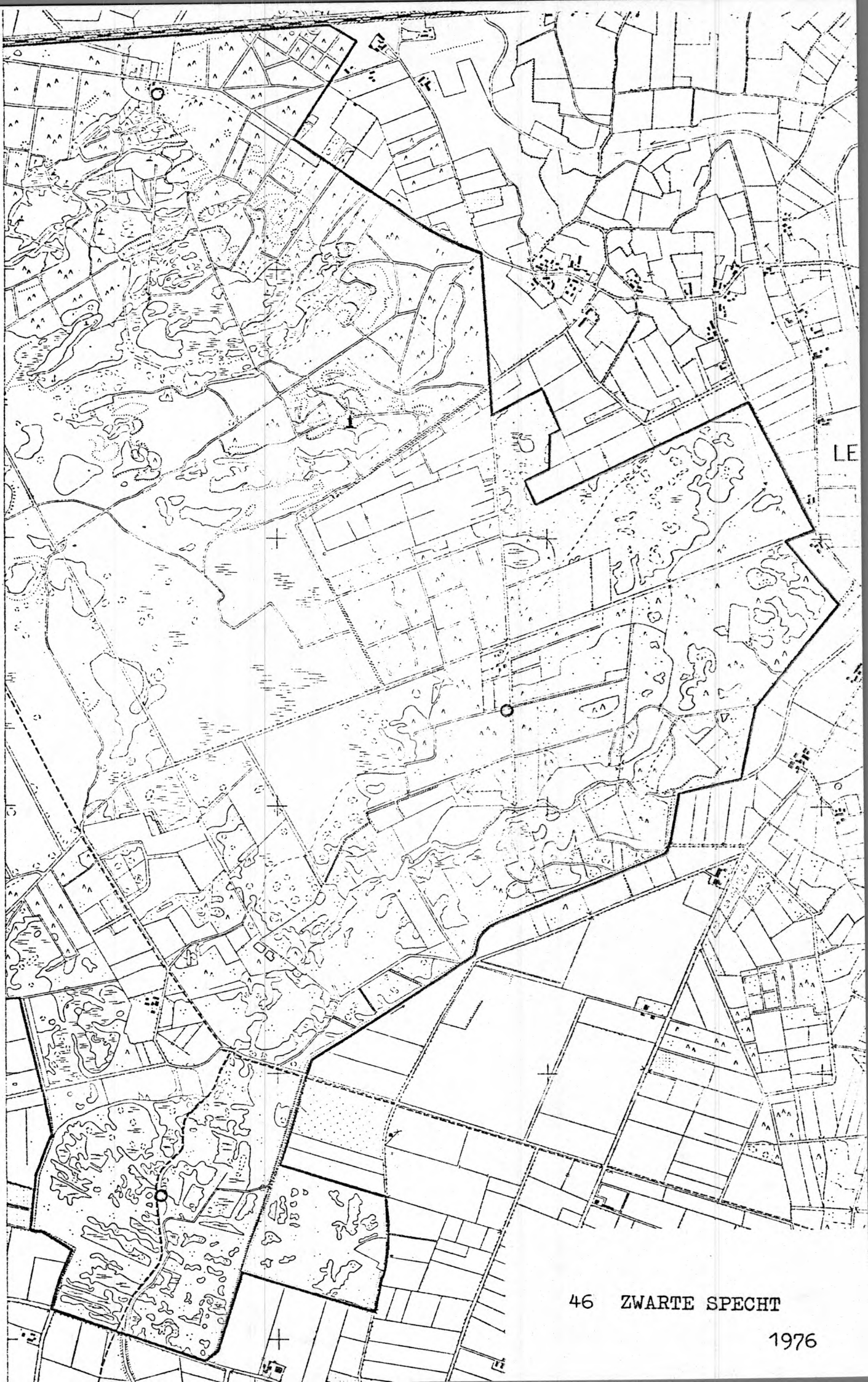

LEN

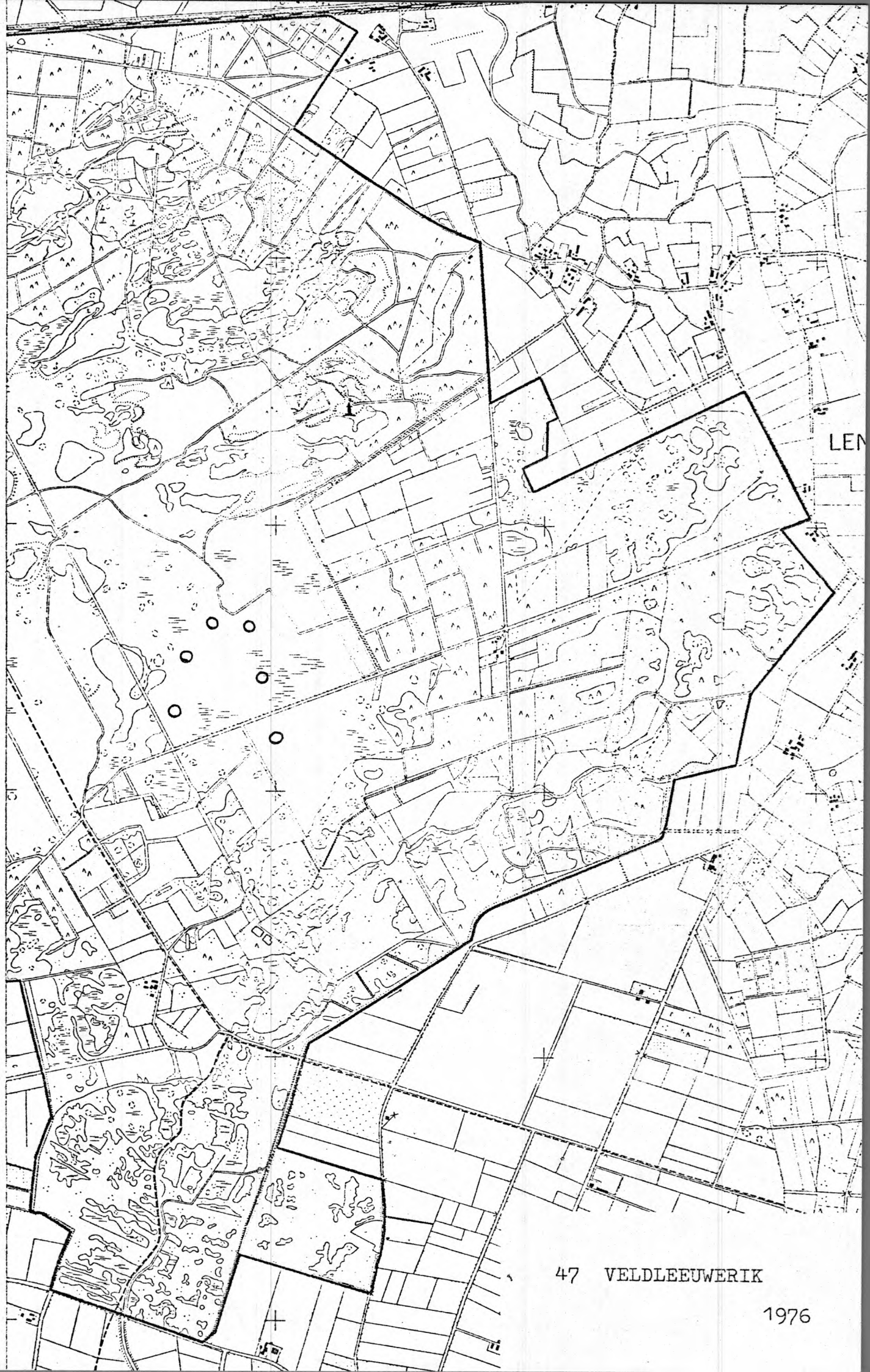
44 GROTE BONTE SPECHT

1976

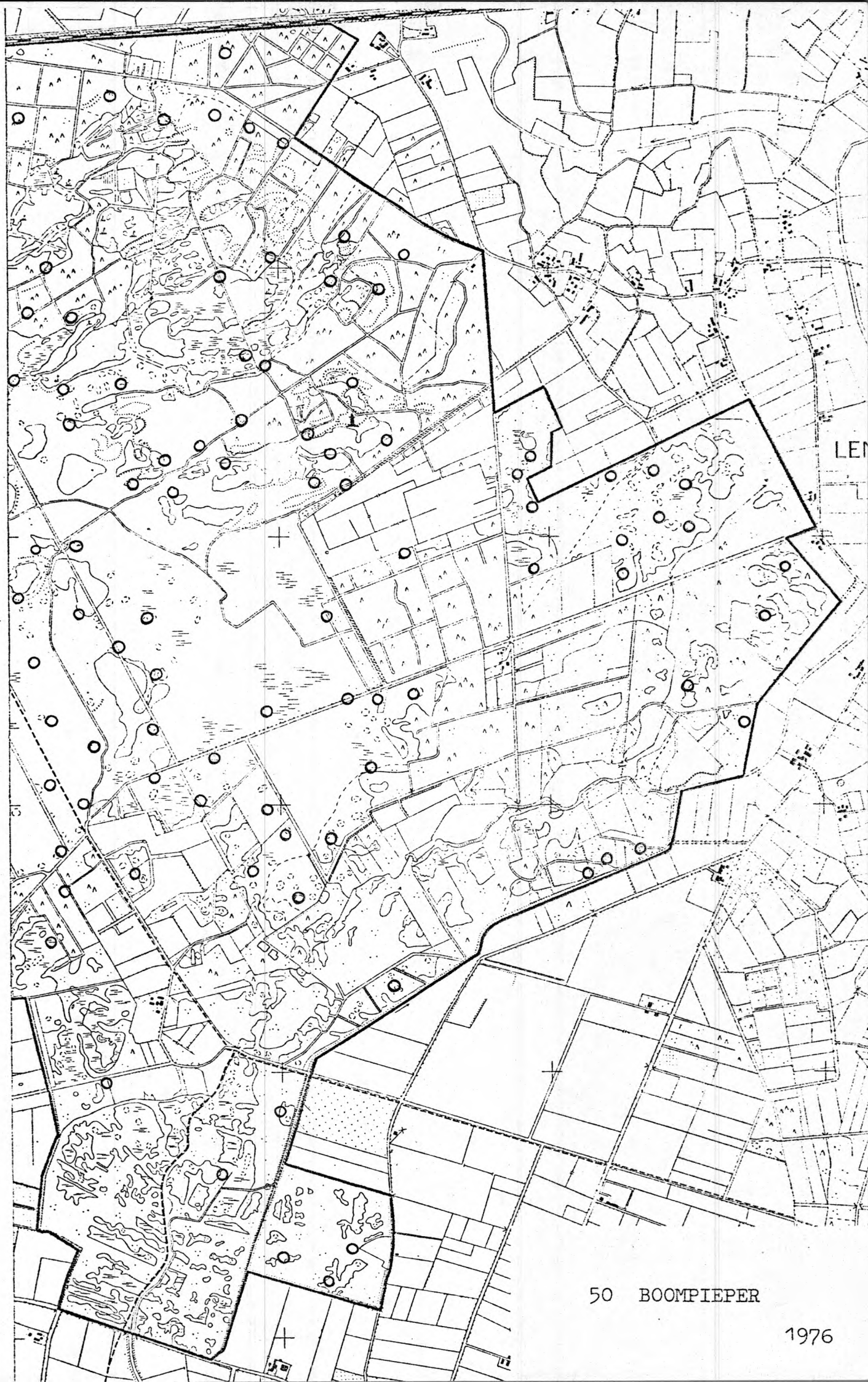

LEN

50 BOOMPIEPER

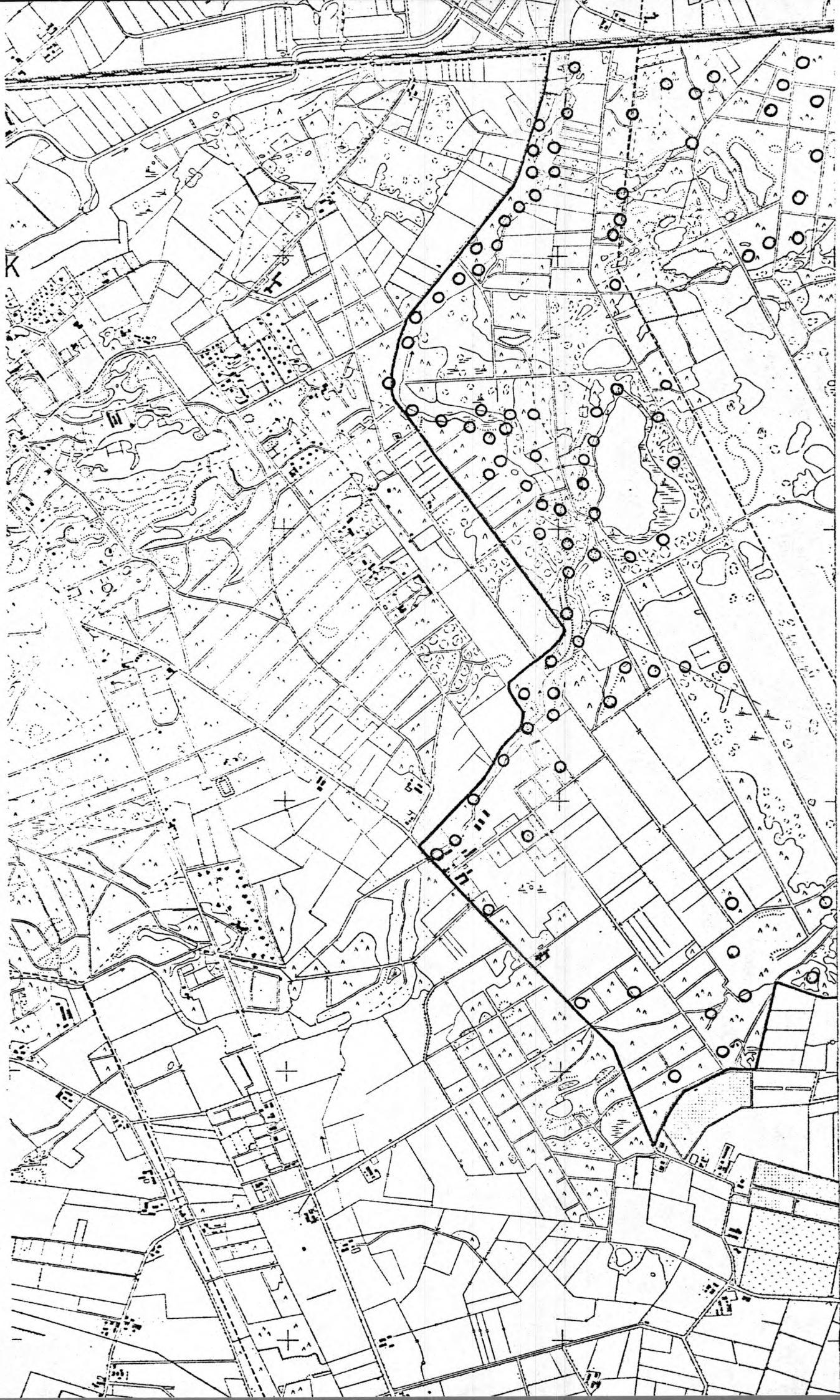
1976

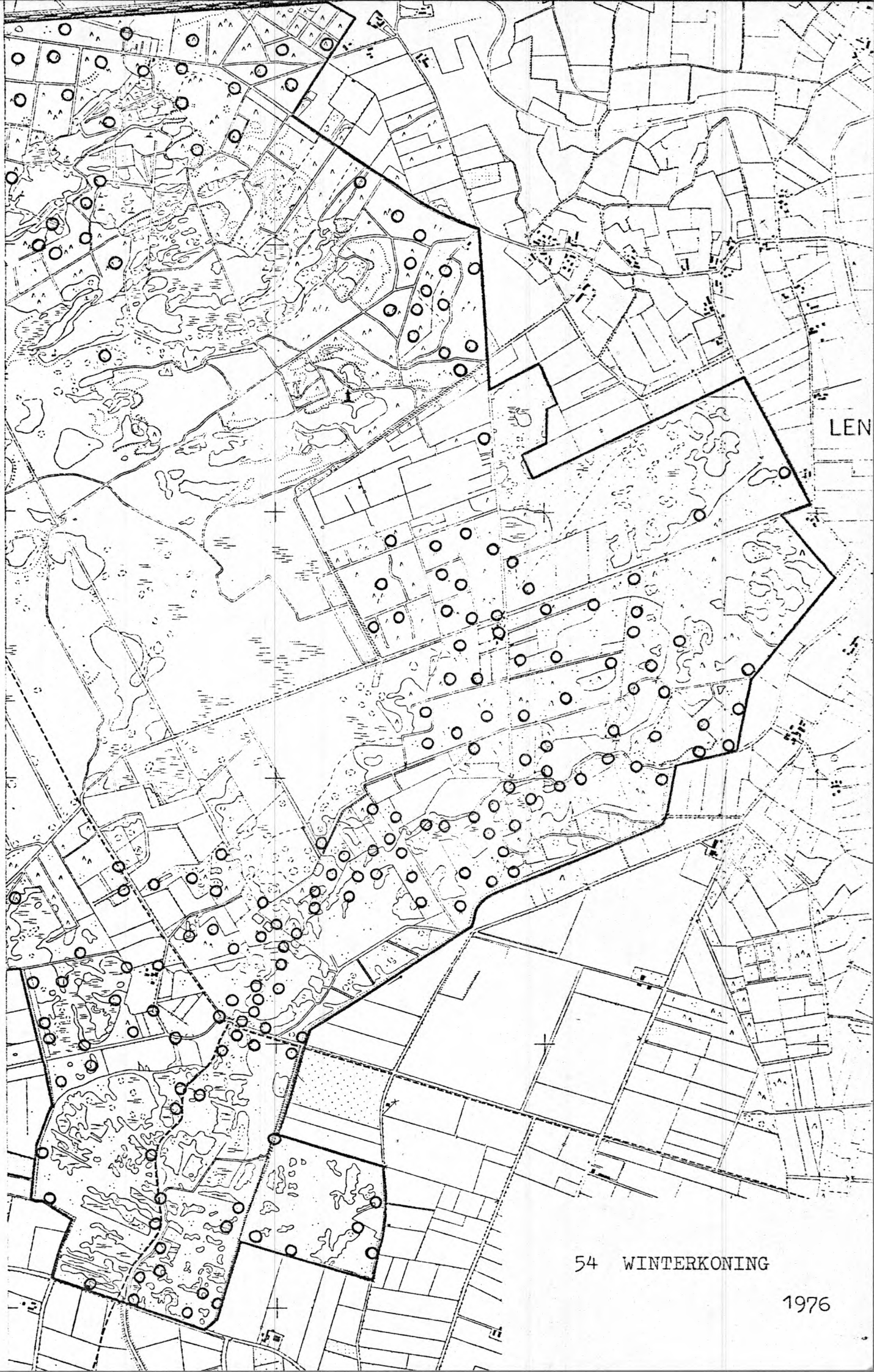

51 WITTE KWIKSTAART

1976

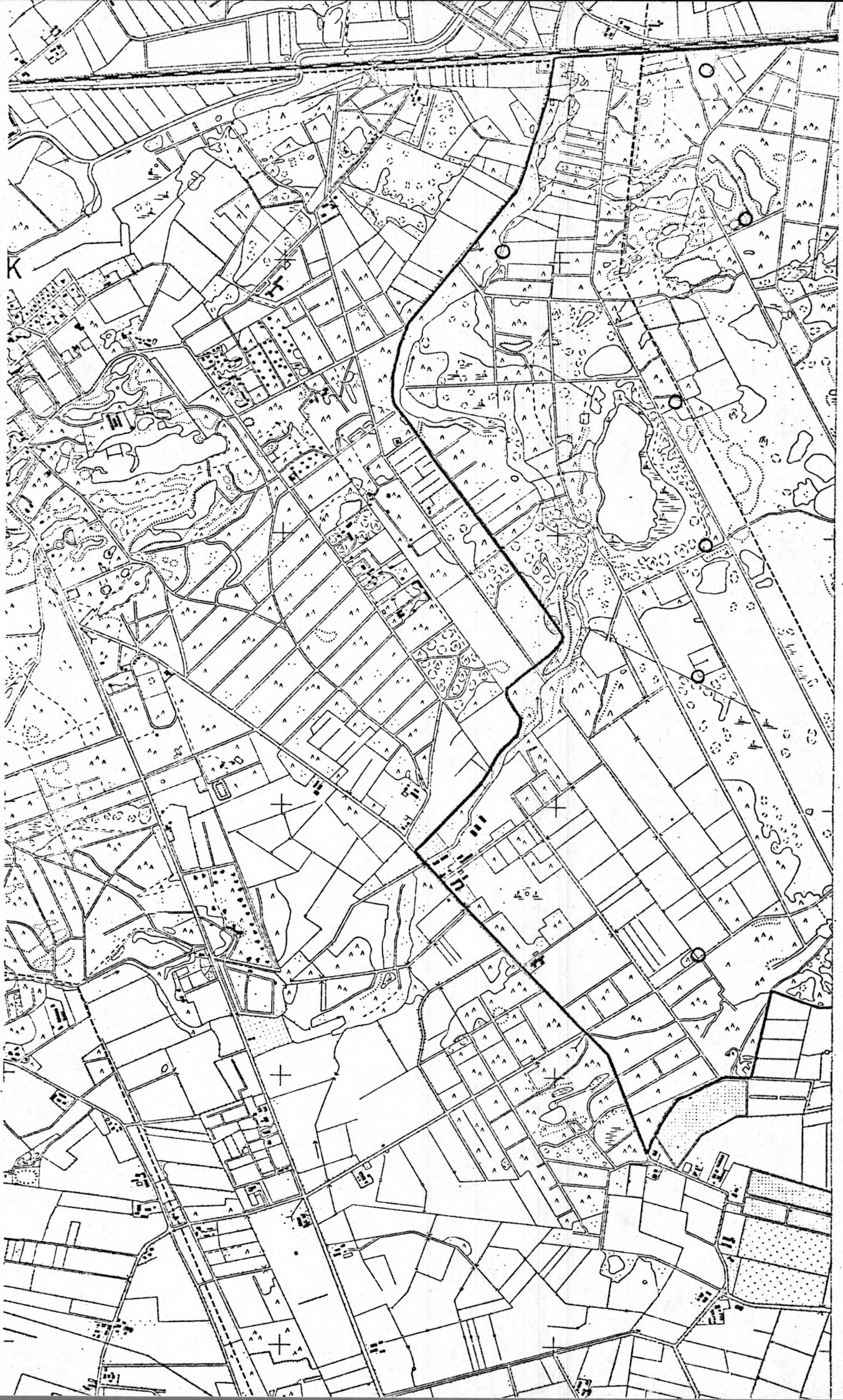
54 WINTERKONING

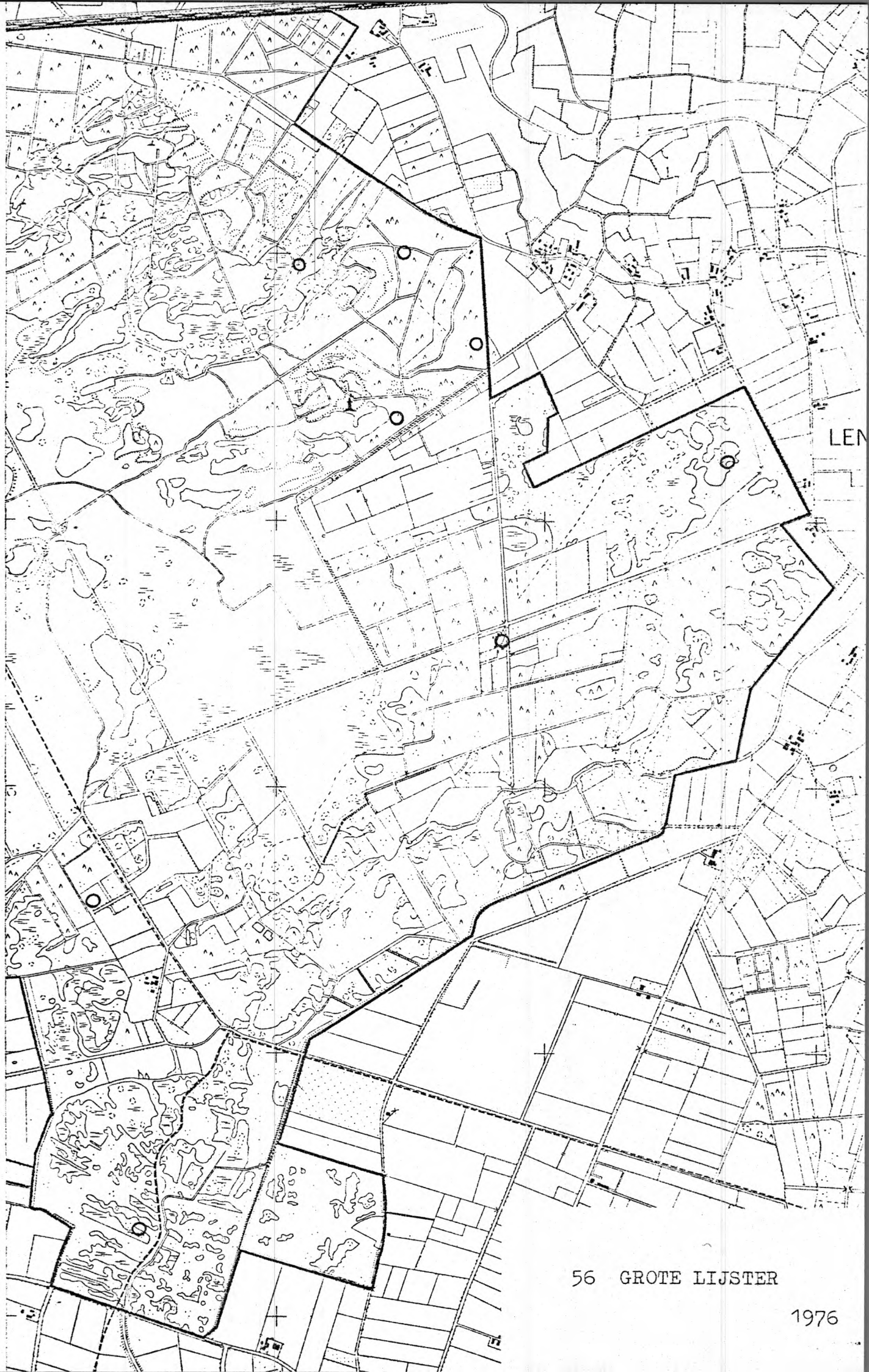
1976

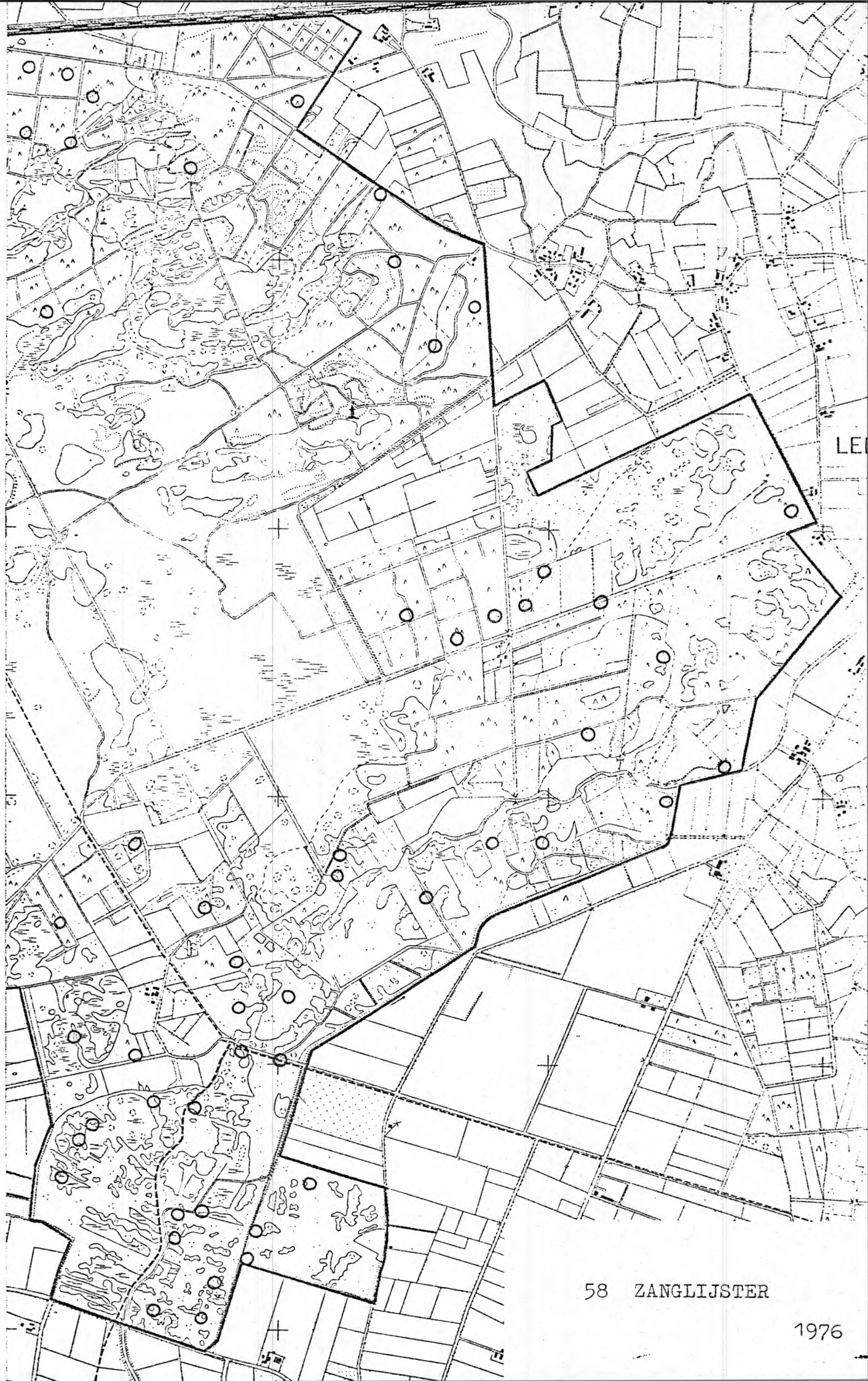

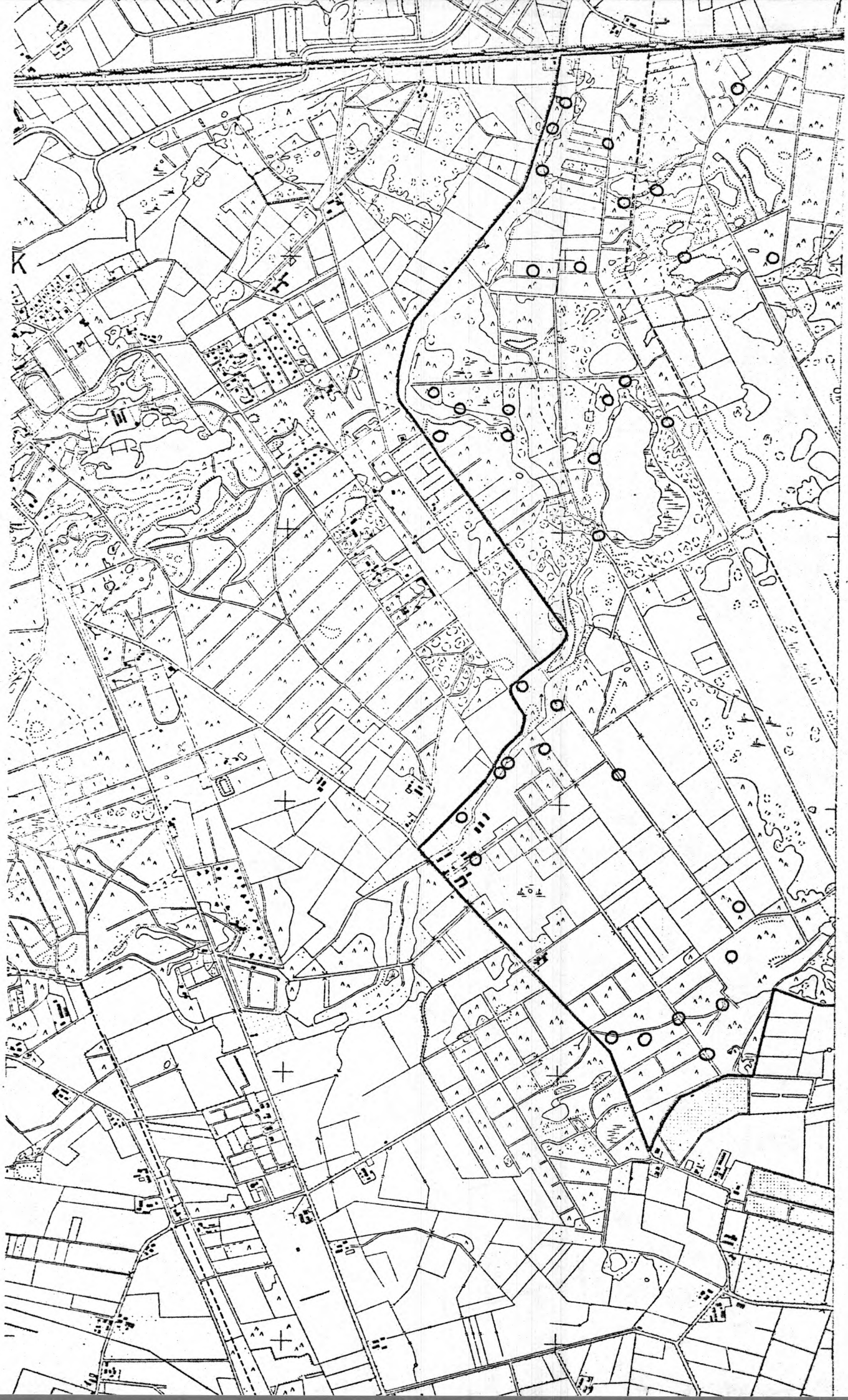

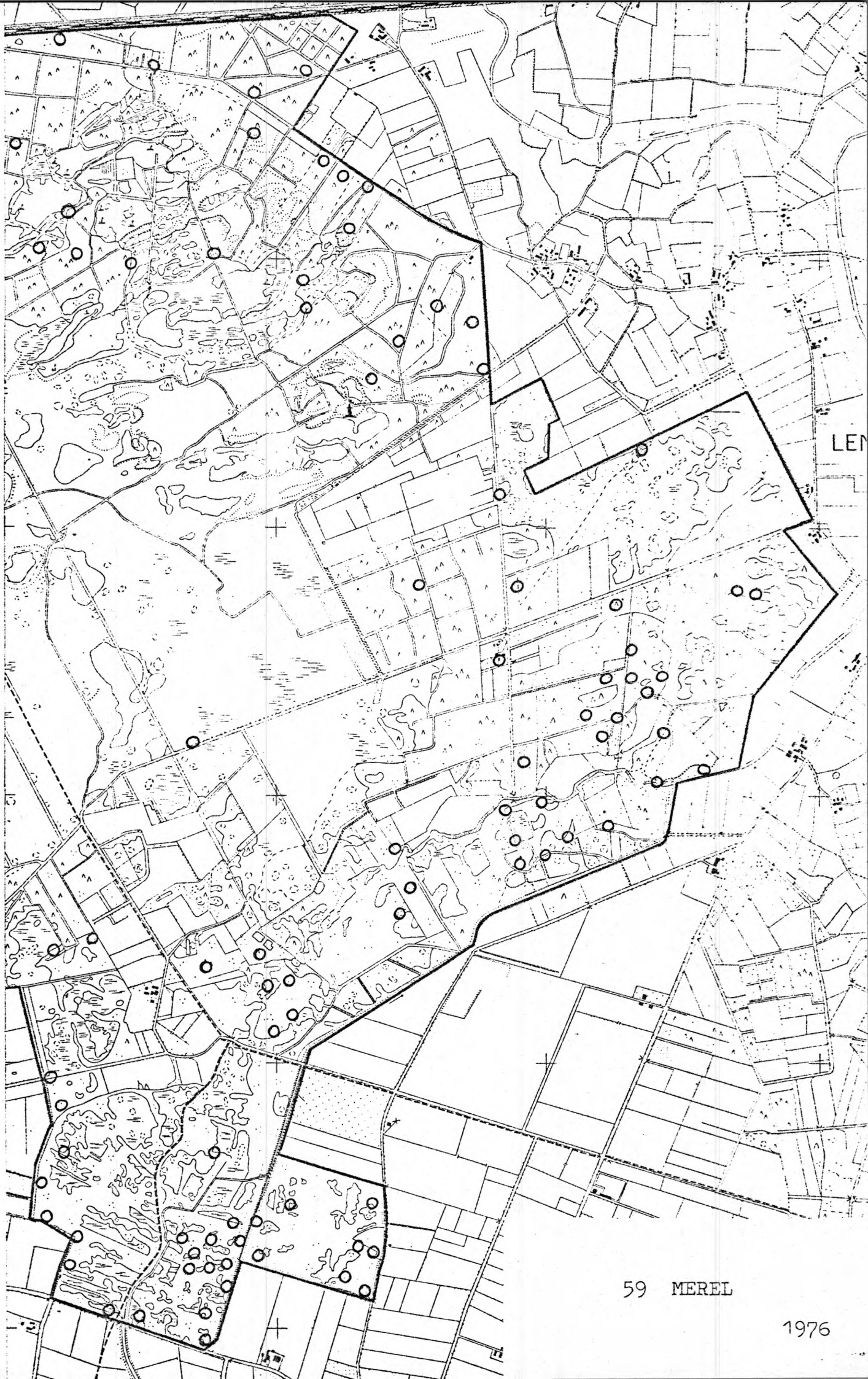
56 GROTE LIJSTER

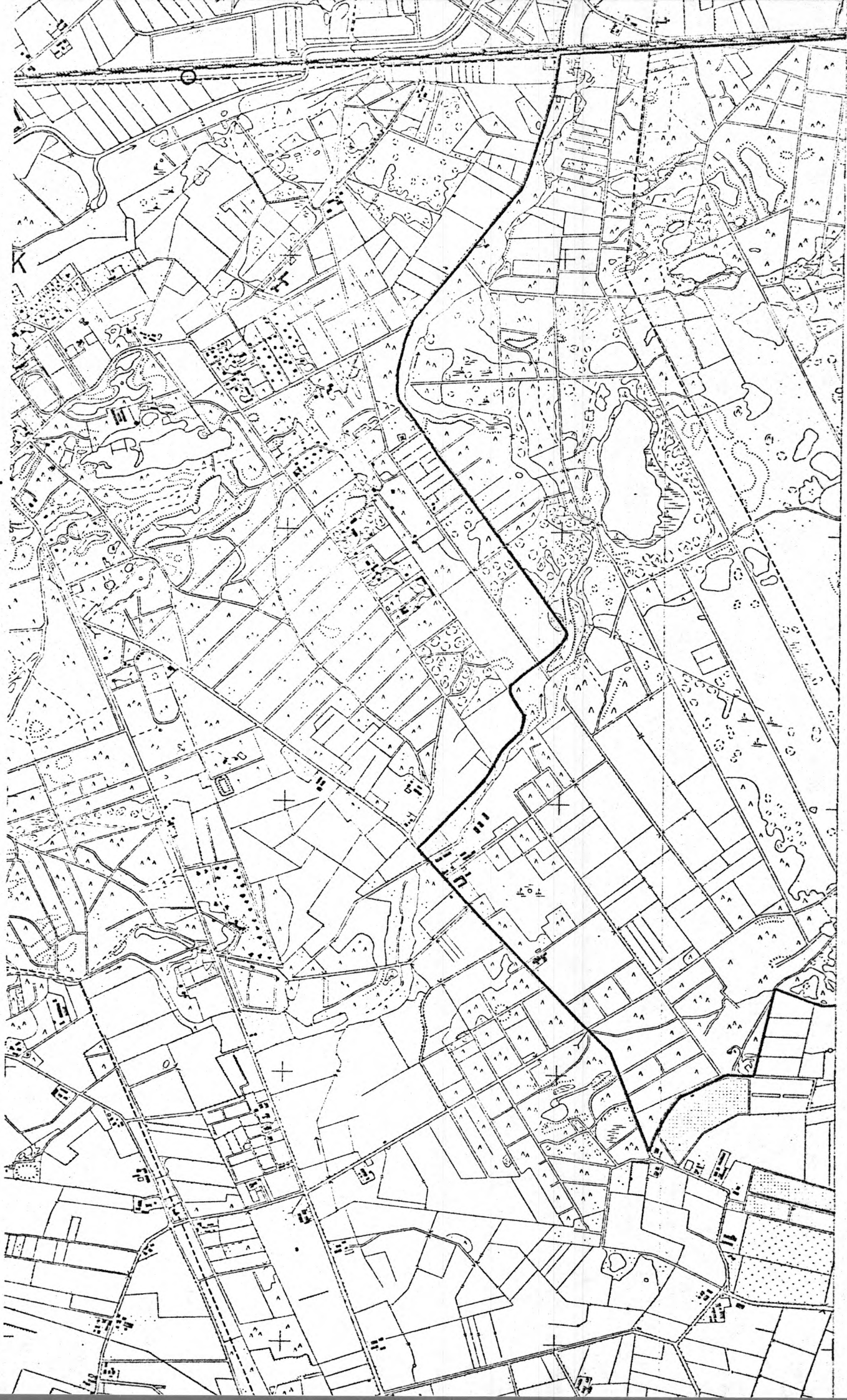
1976

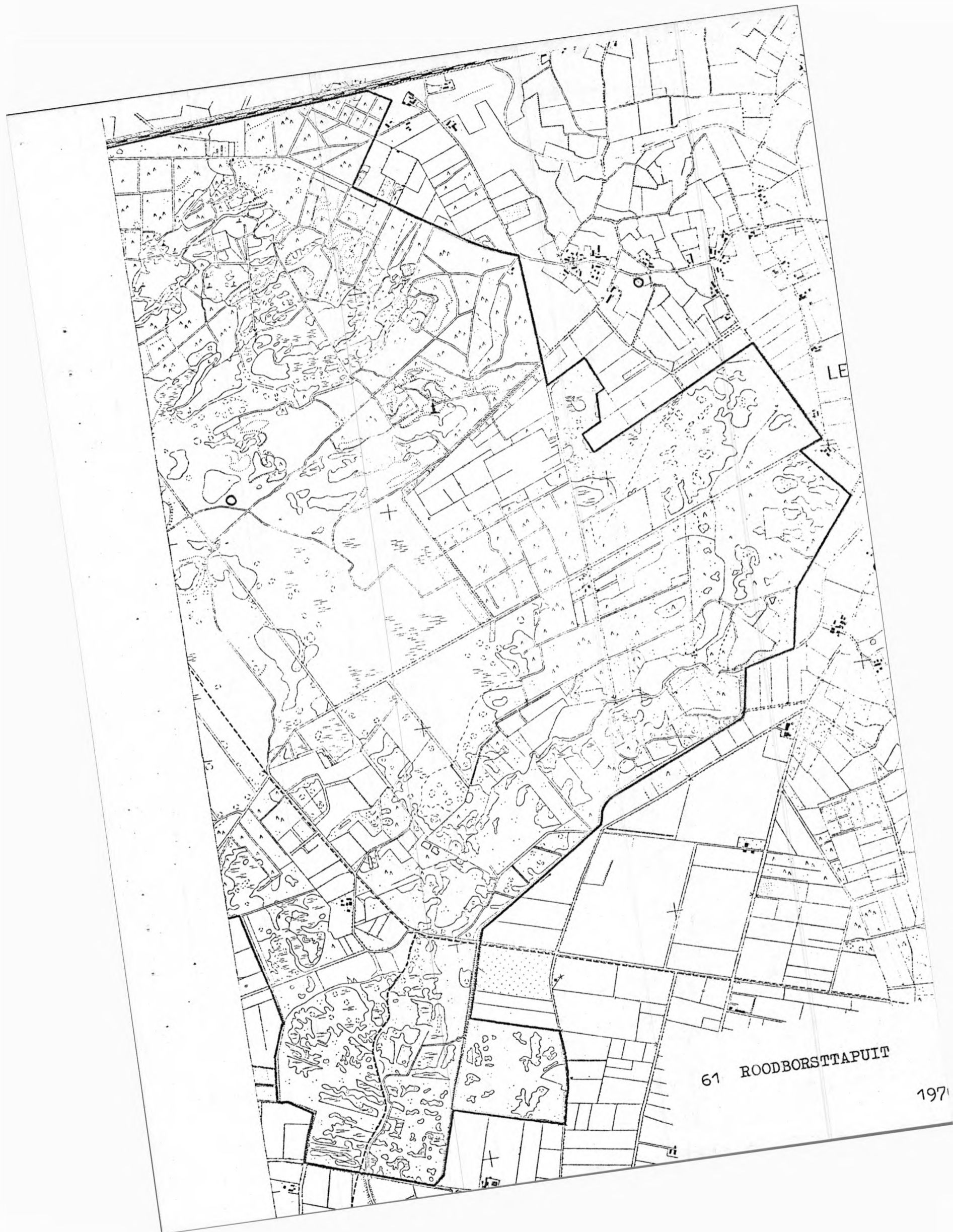

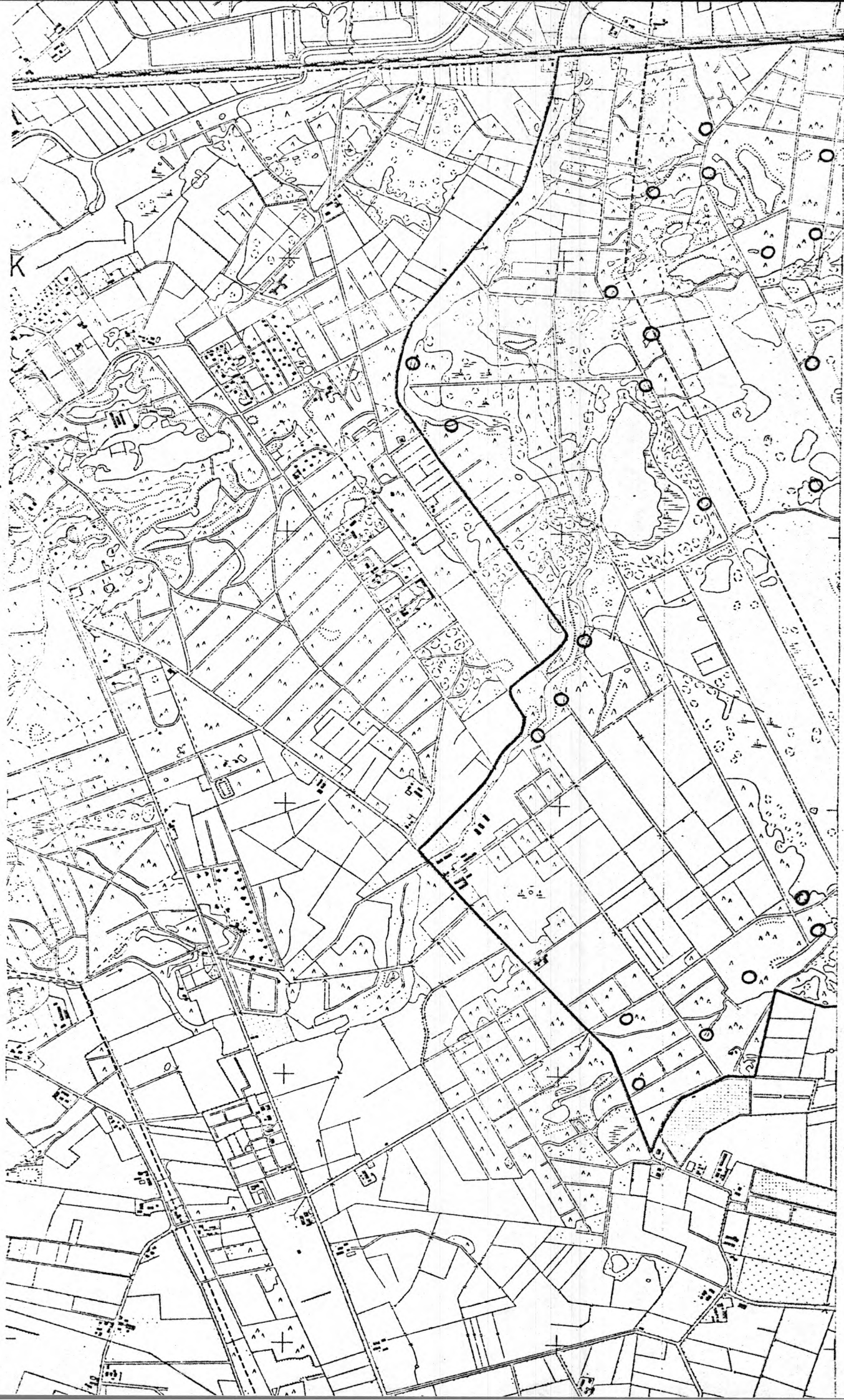

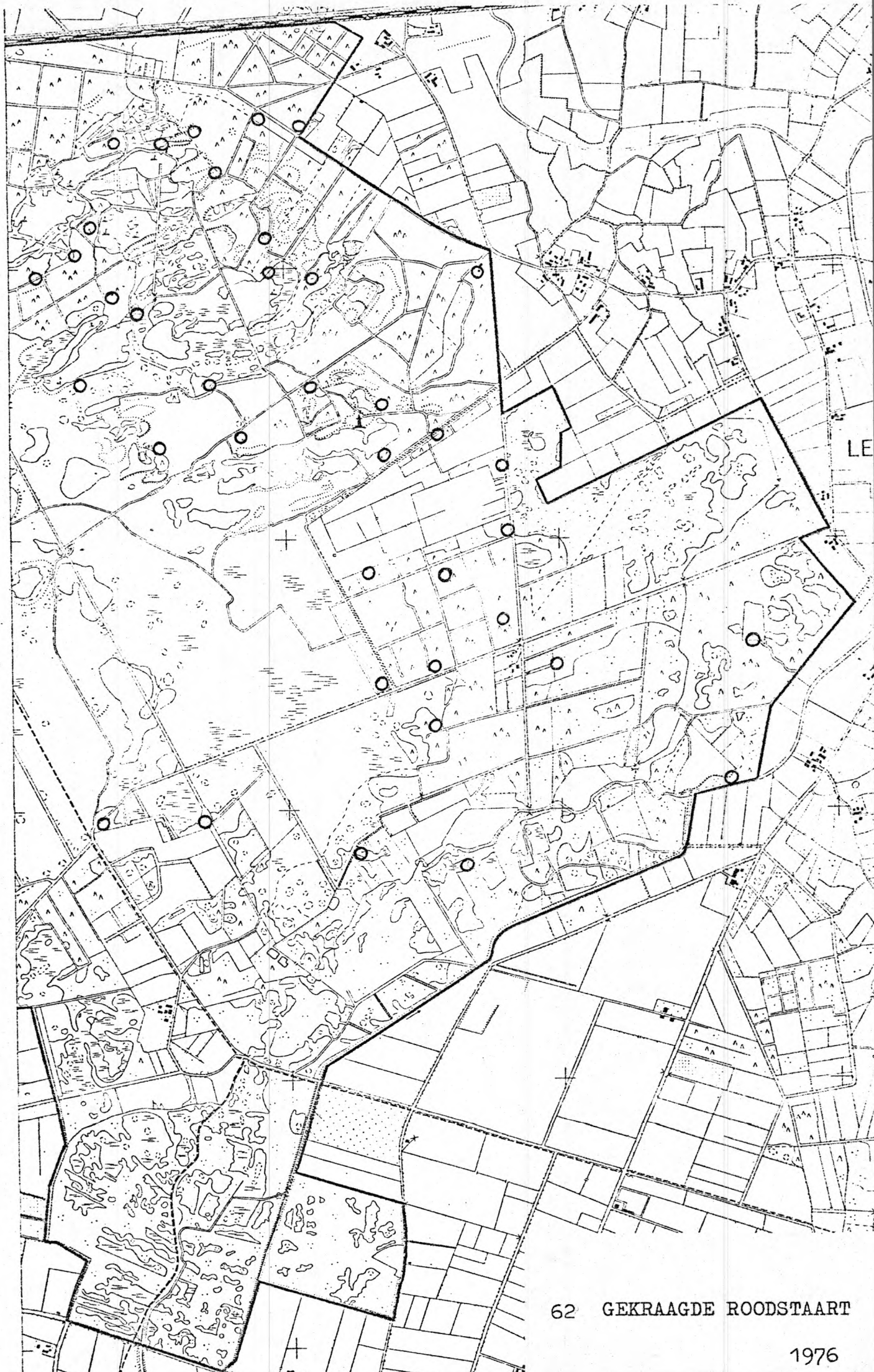

61 ROODBORSTTAPUIT

1971

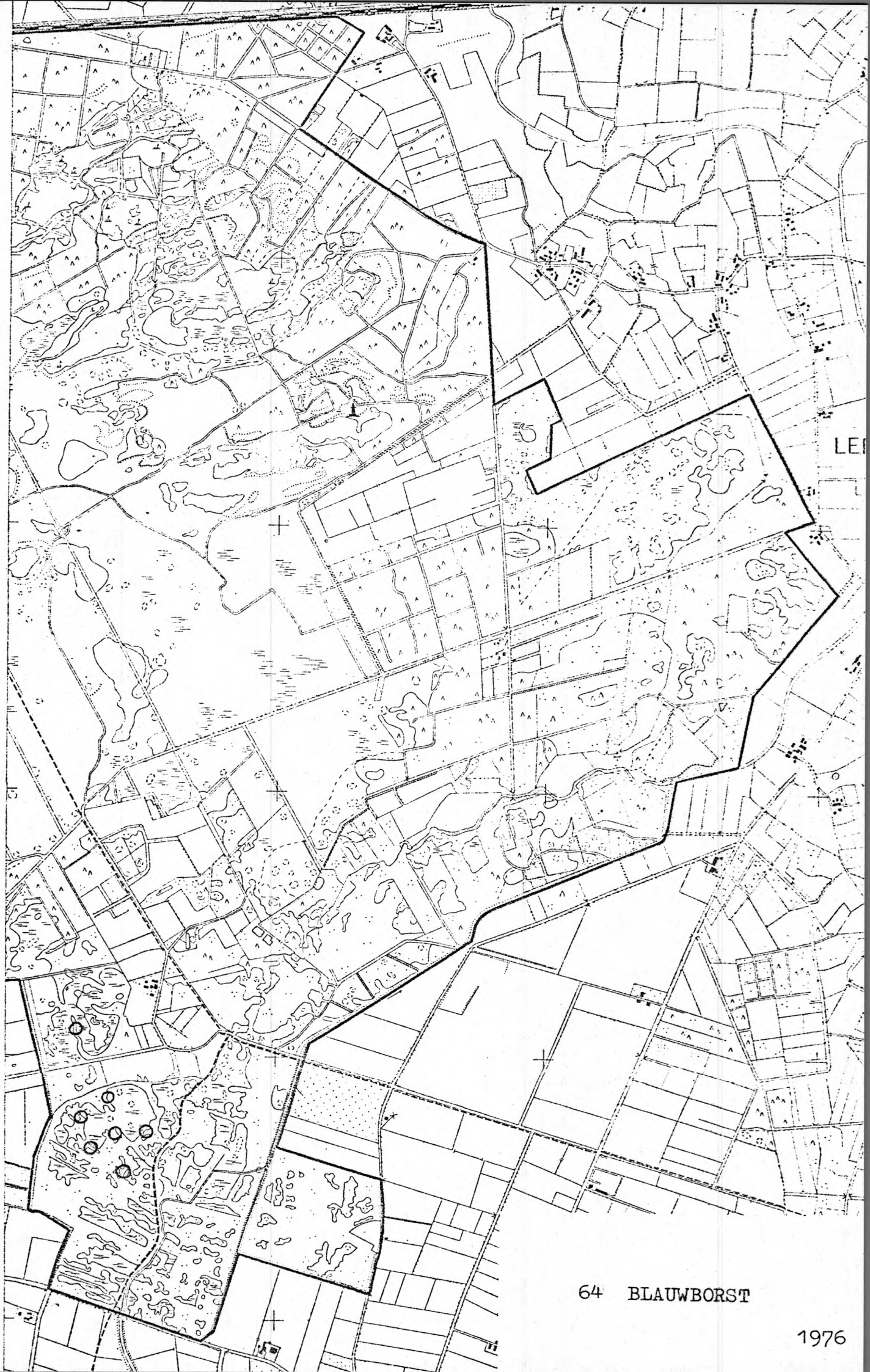

LE

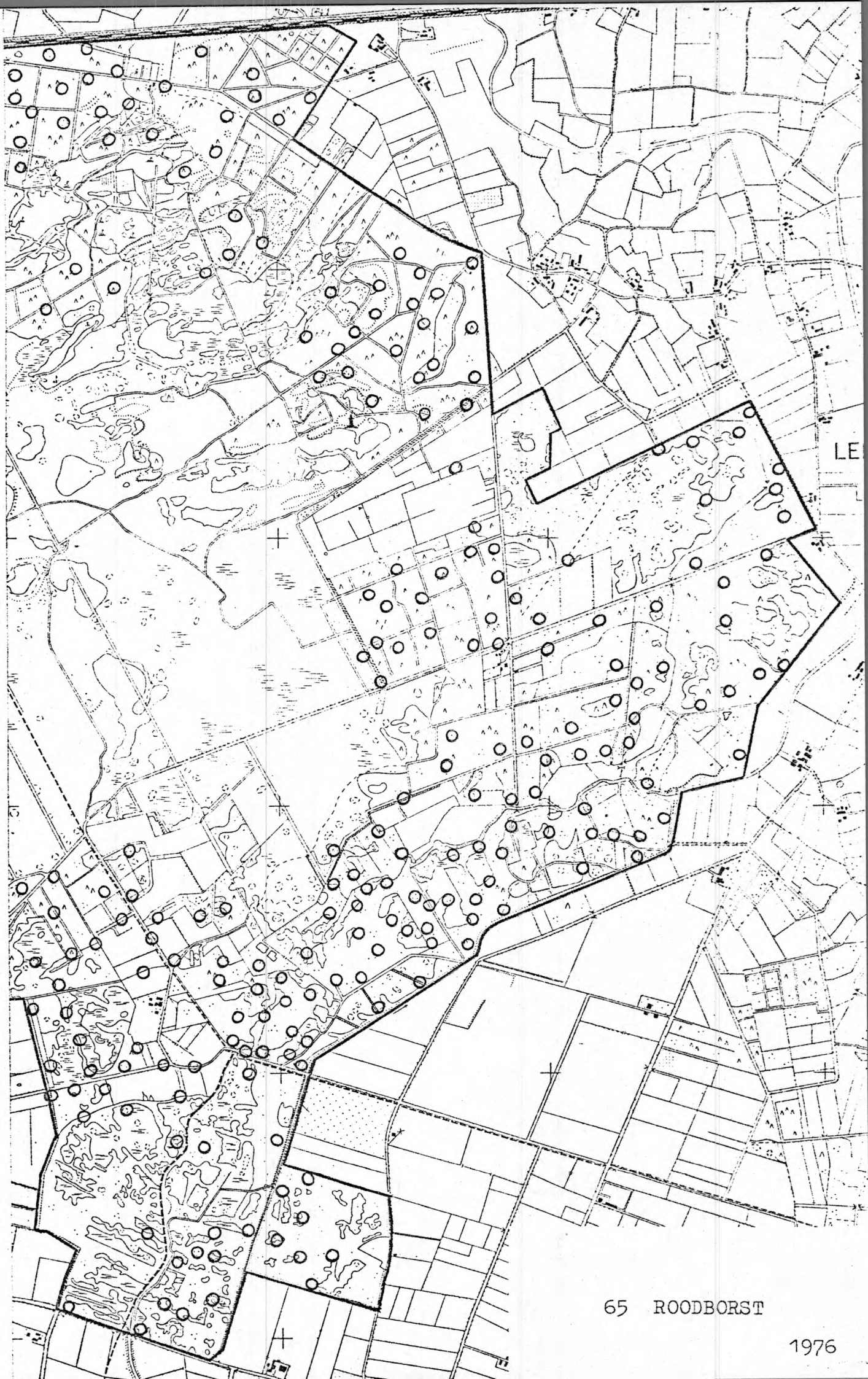

64 BLAUWBORST

1976

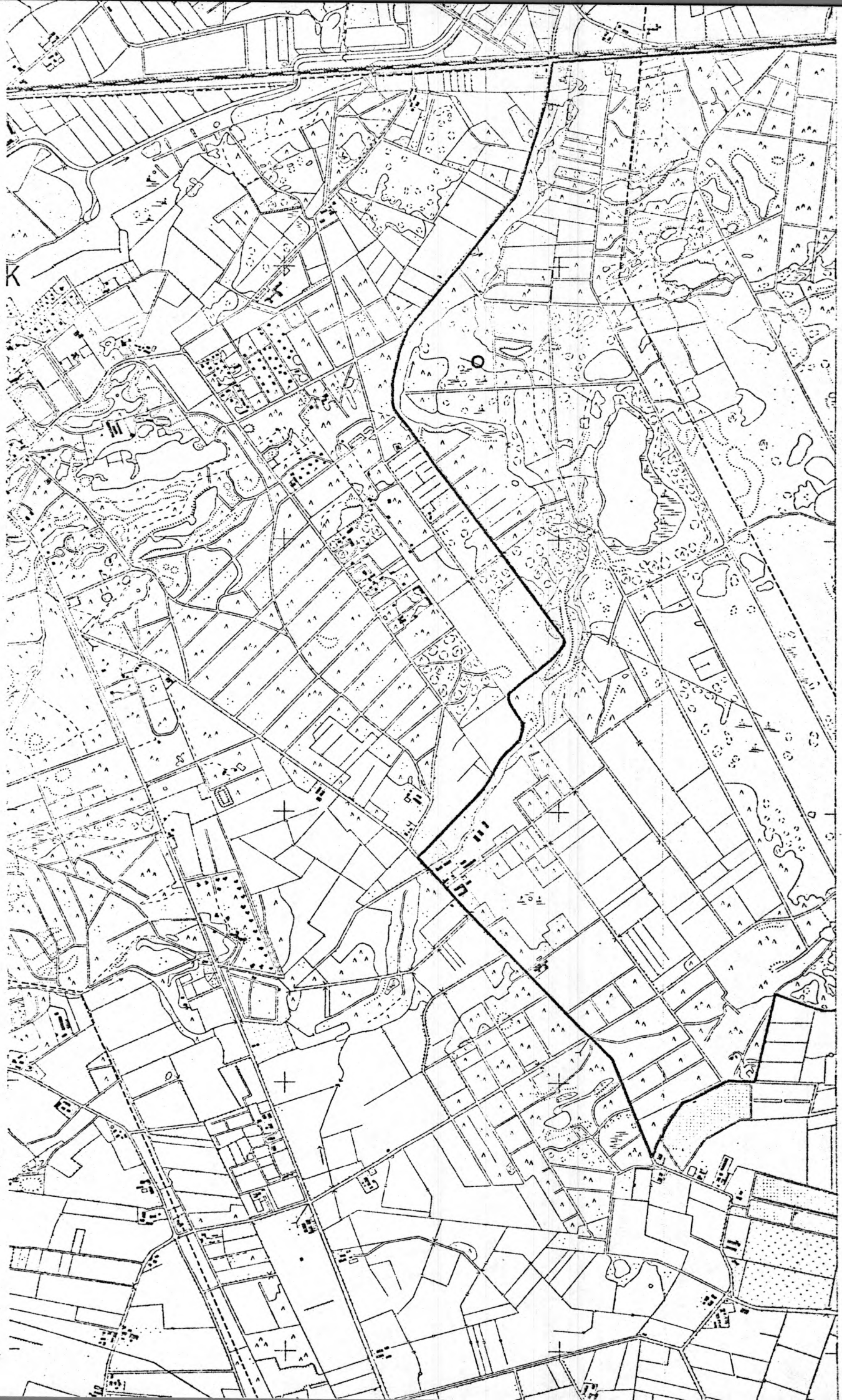

65 ROODBORST

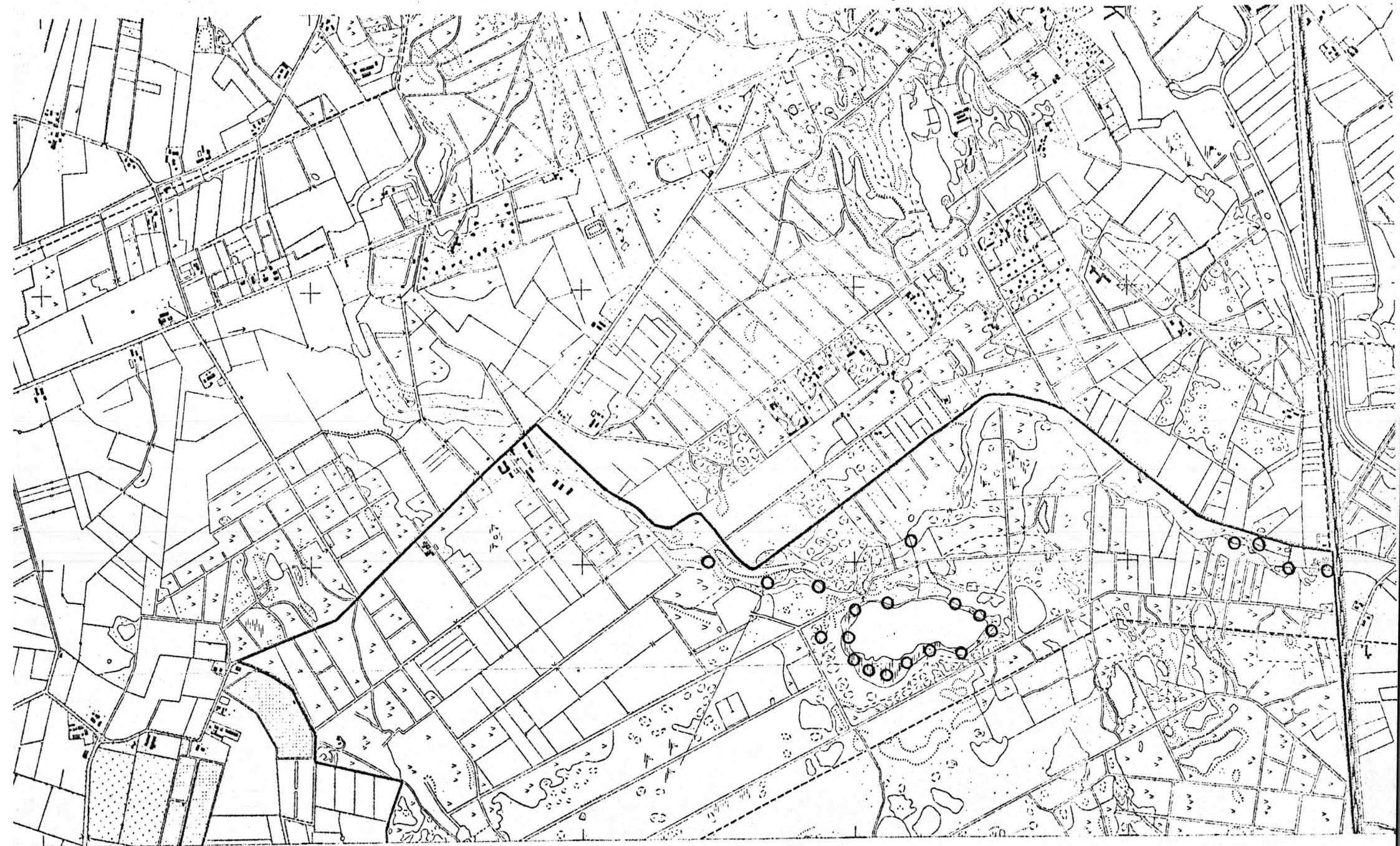
1976

LEN

67 KLEINE KAREKIET

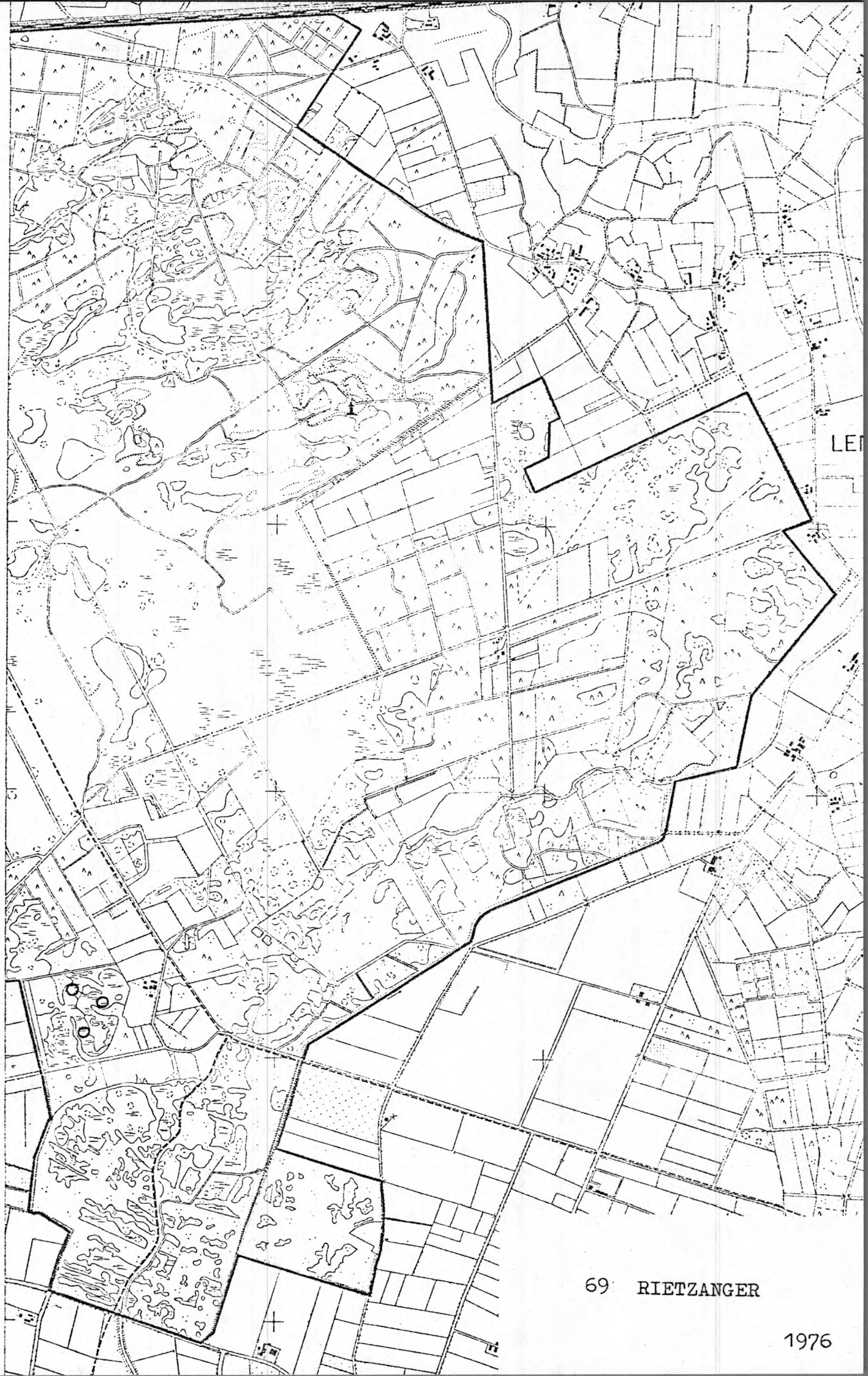
1976

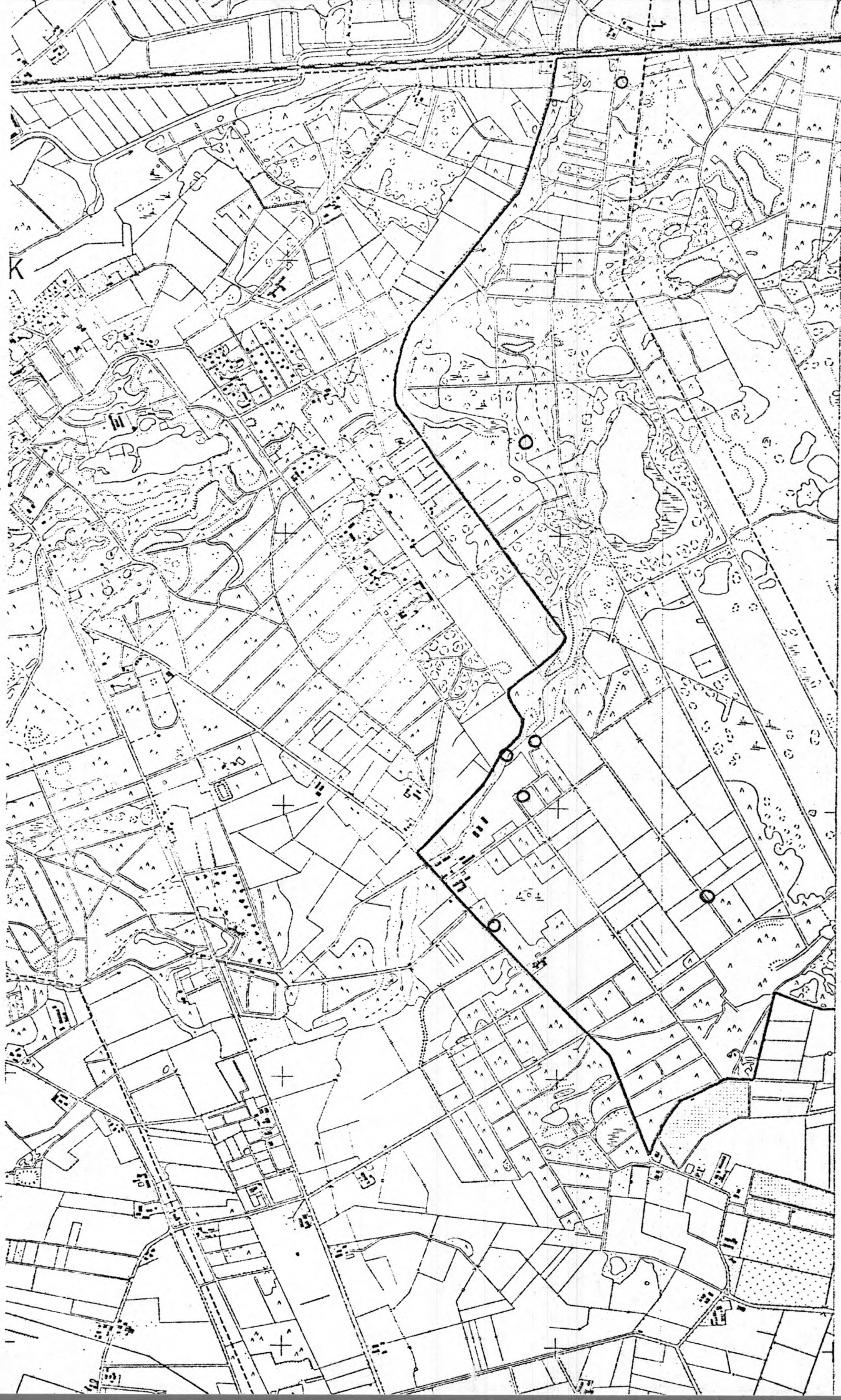
68 BOSRIETZANGER
1976

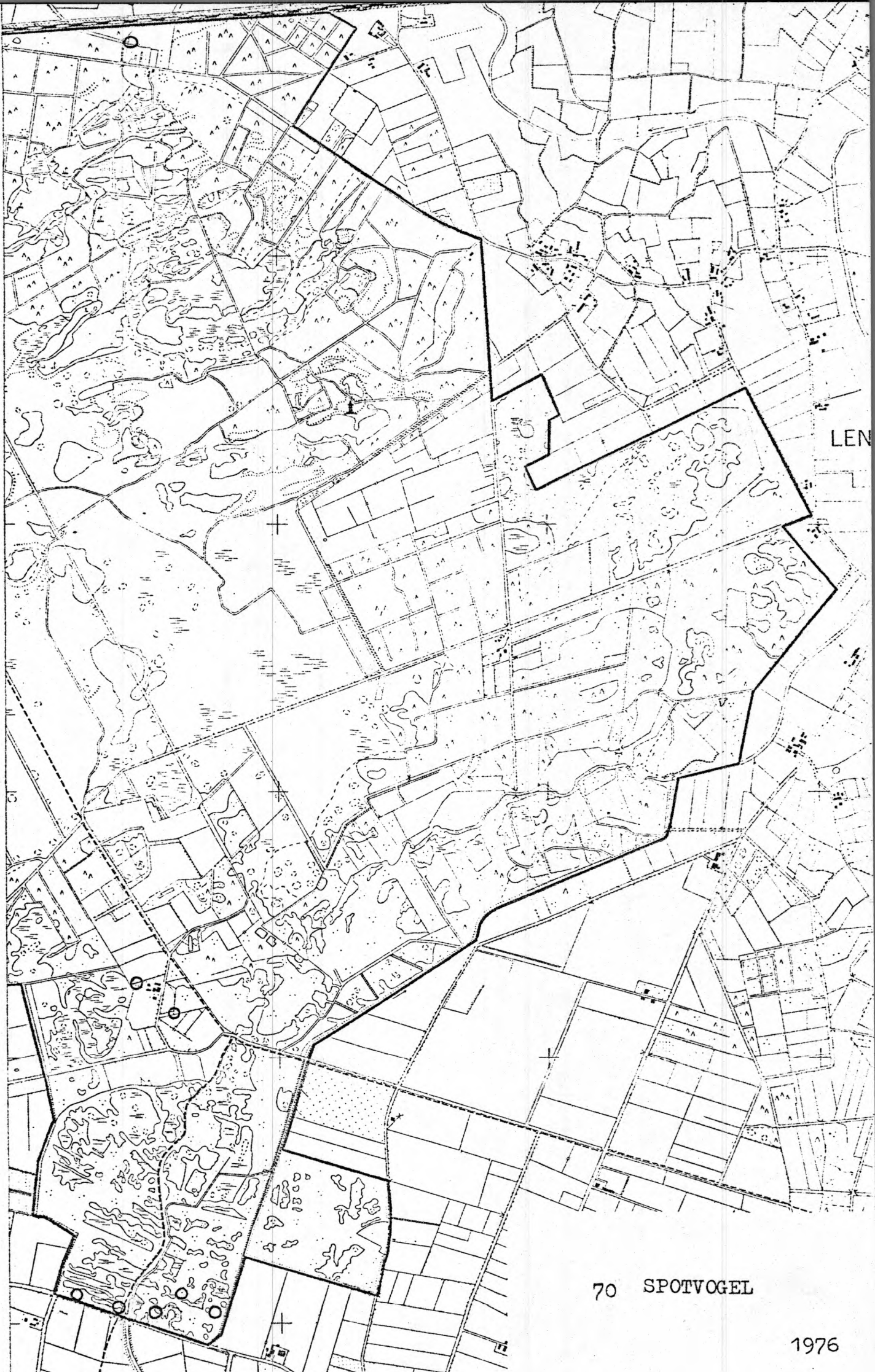

LEI

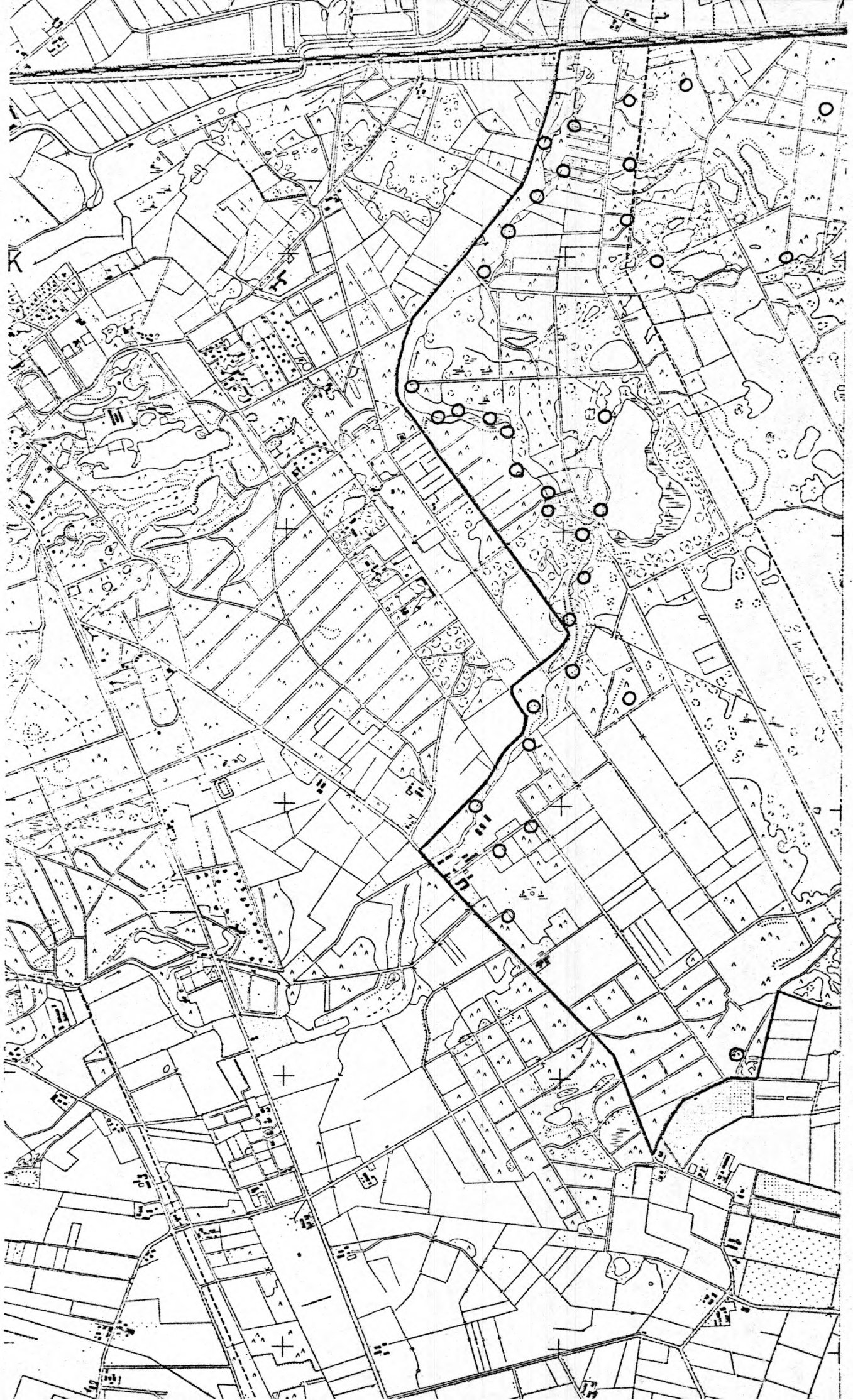

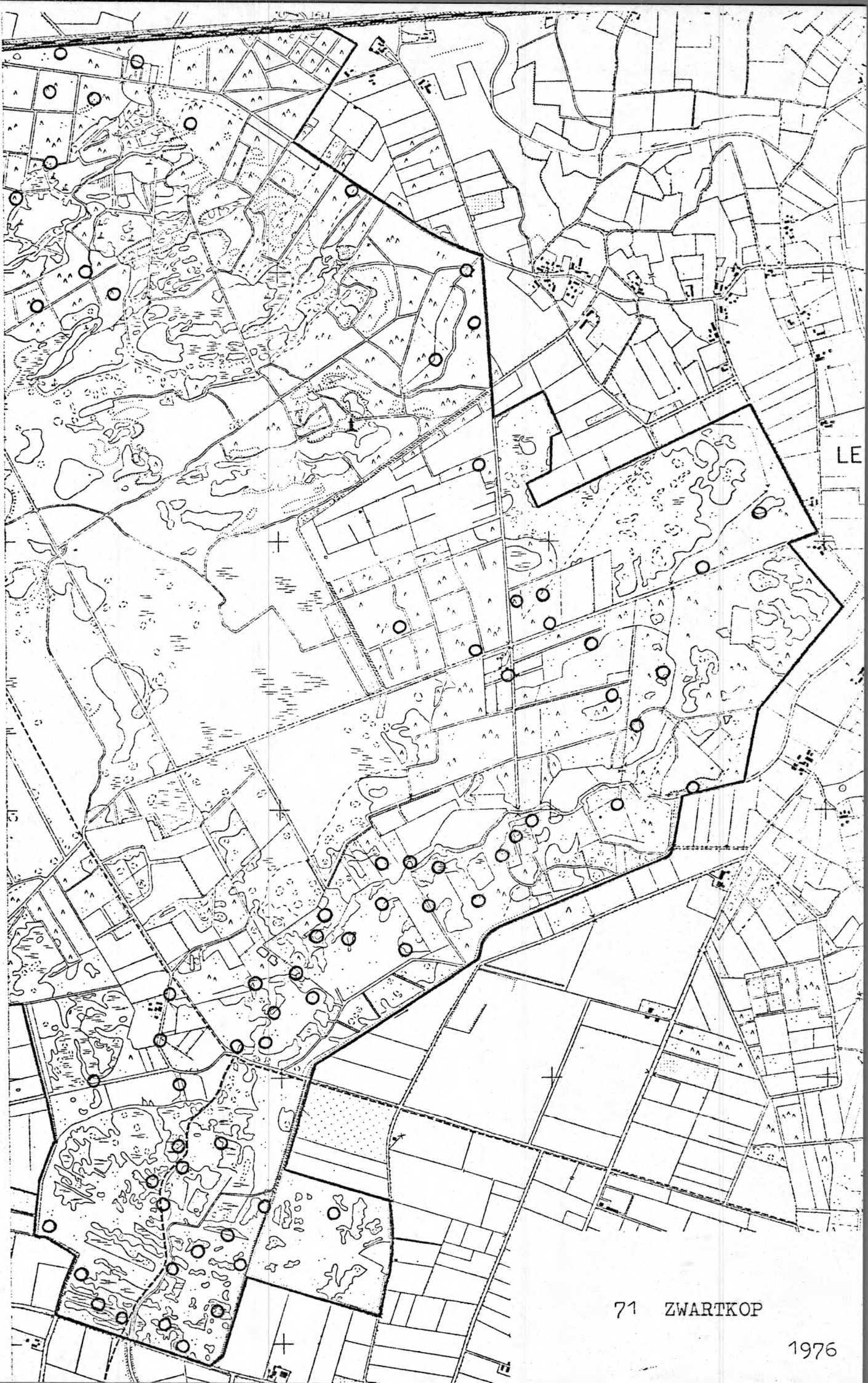

LEN

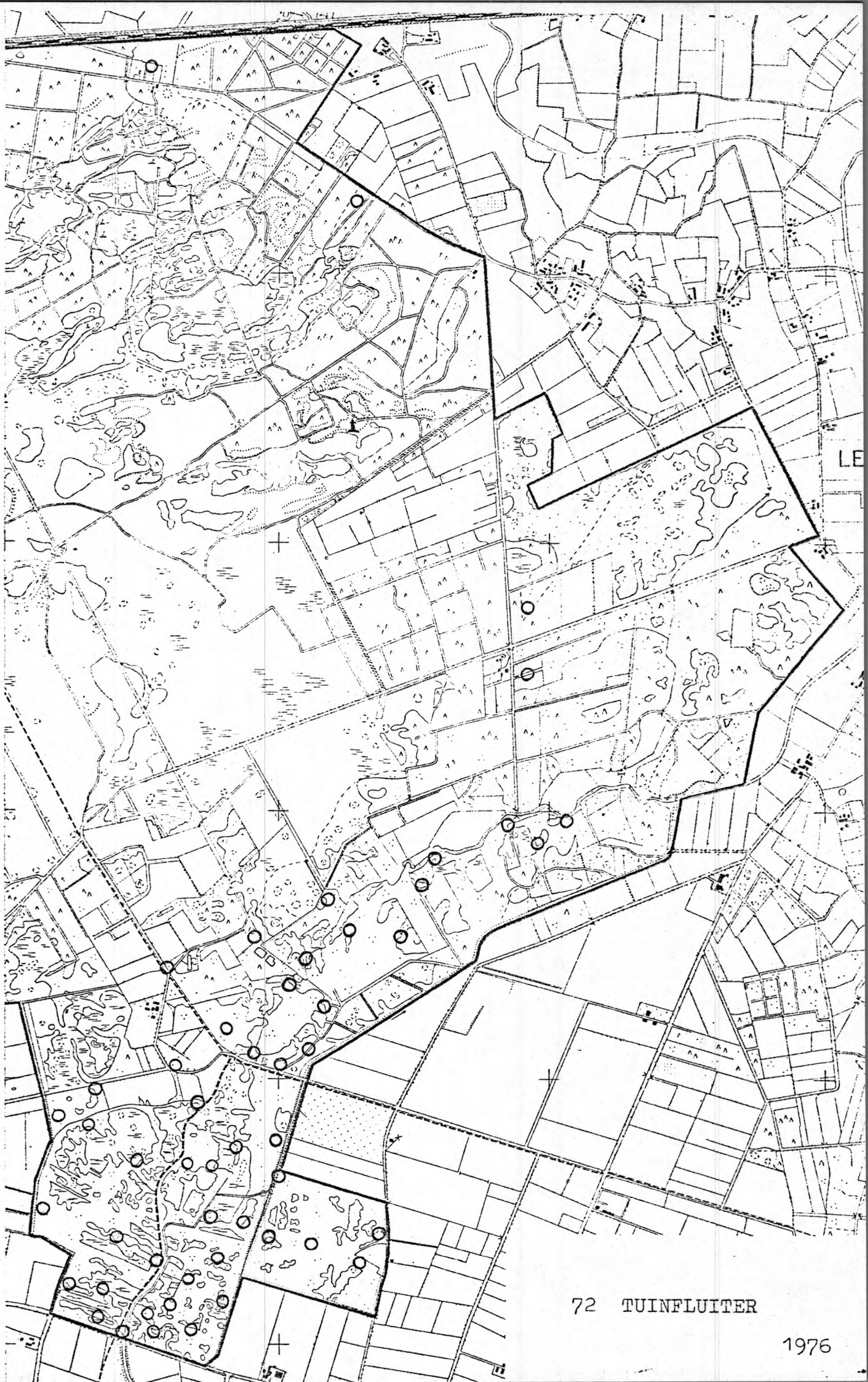
70 SPOTVOGEL

1976

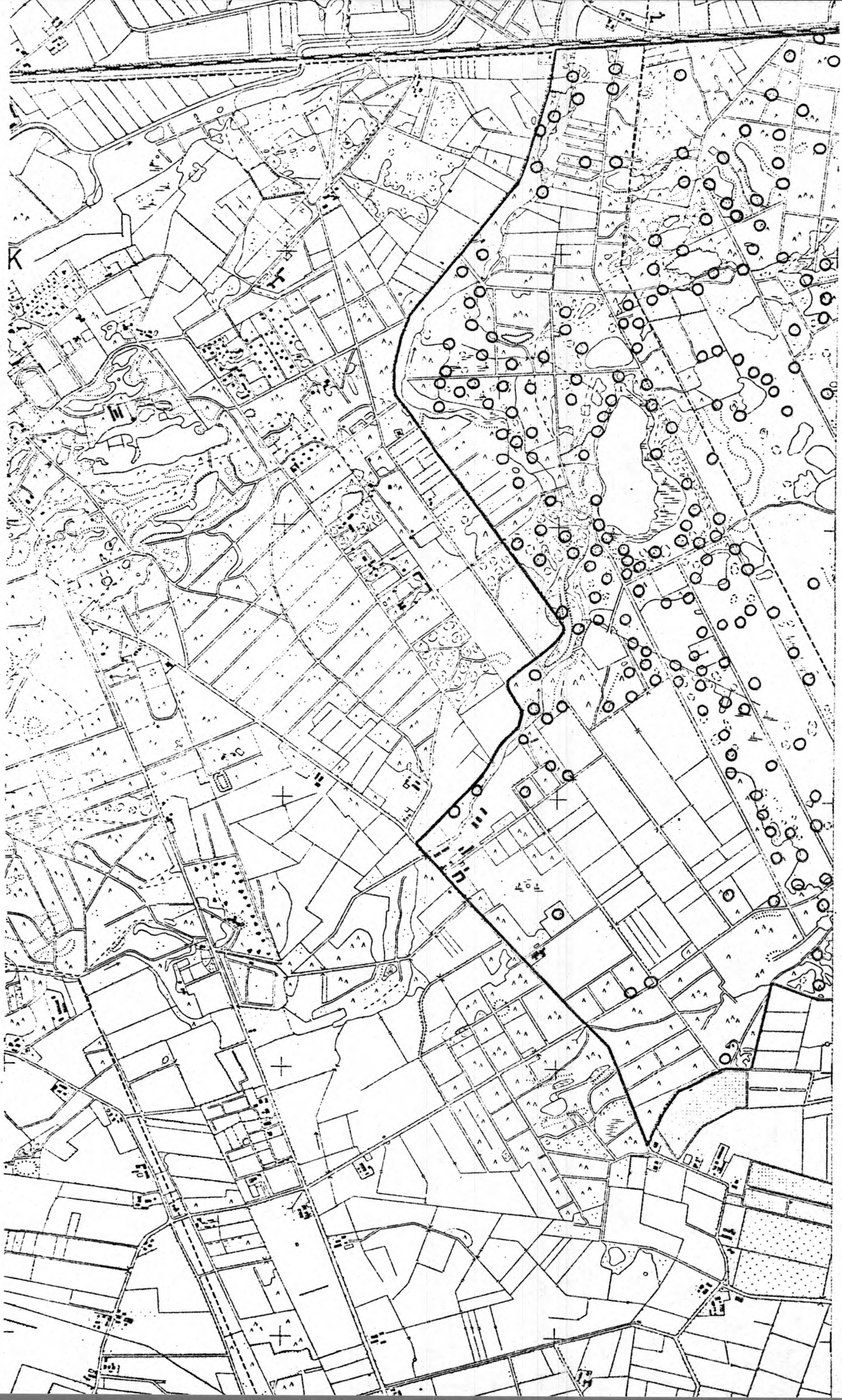

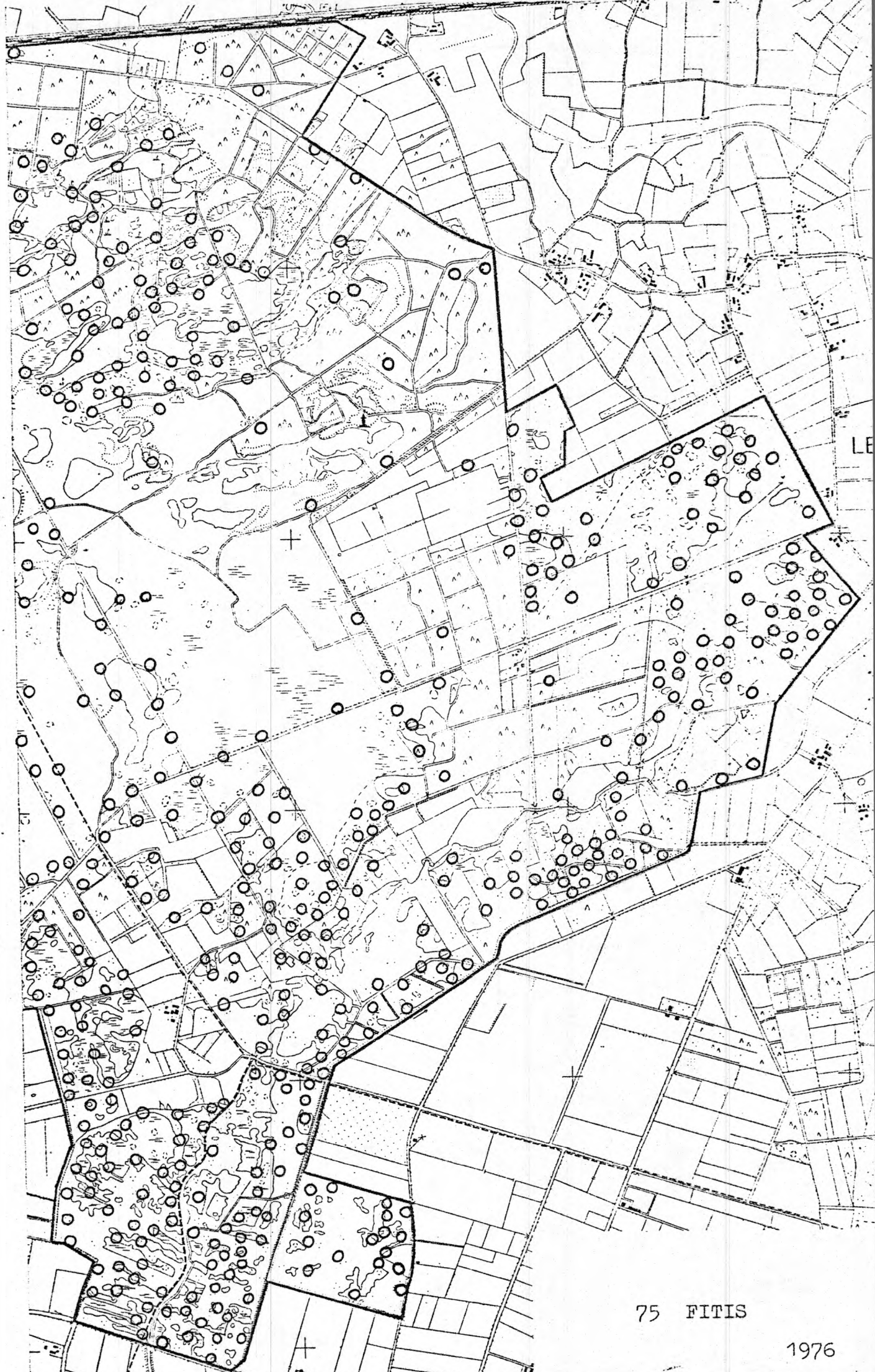

LET

73 GRASMUS 1976

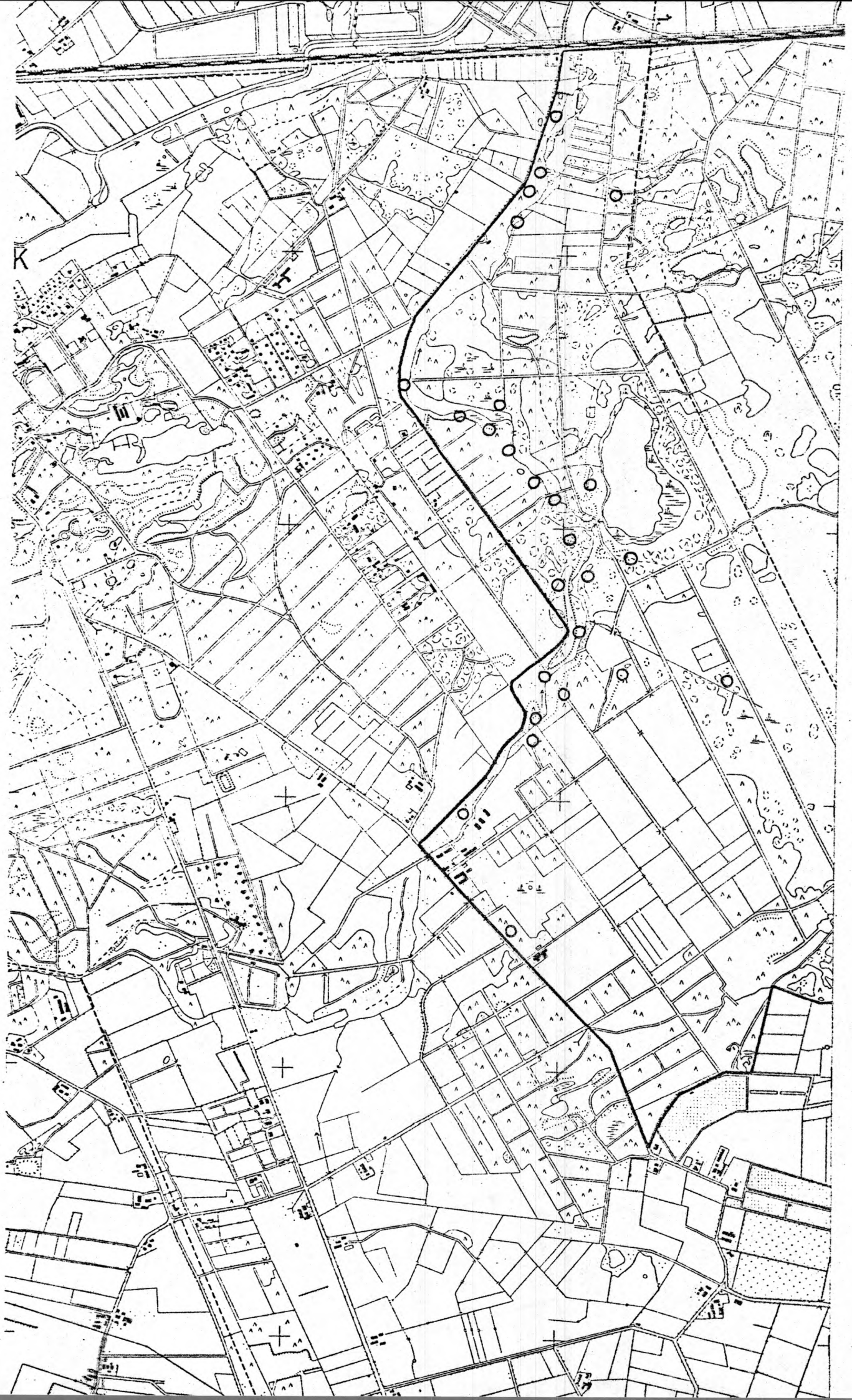

75 FITIS

1976

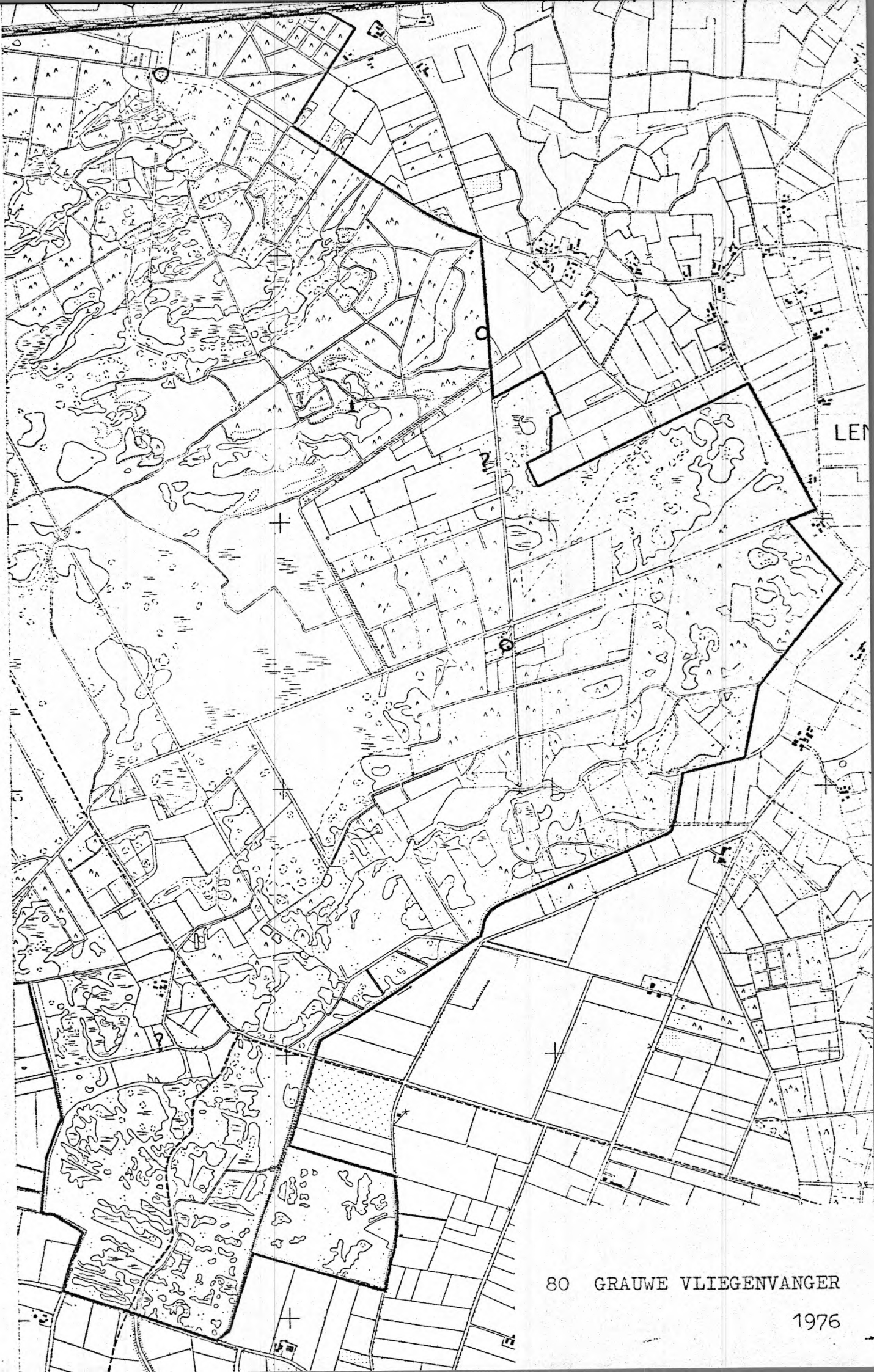

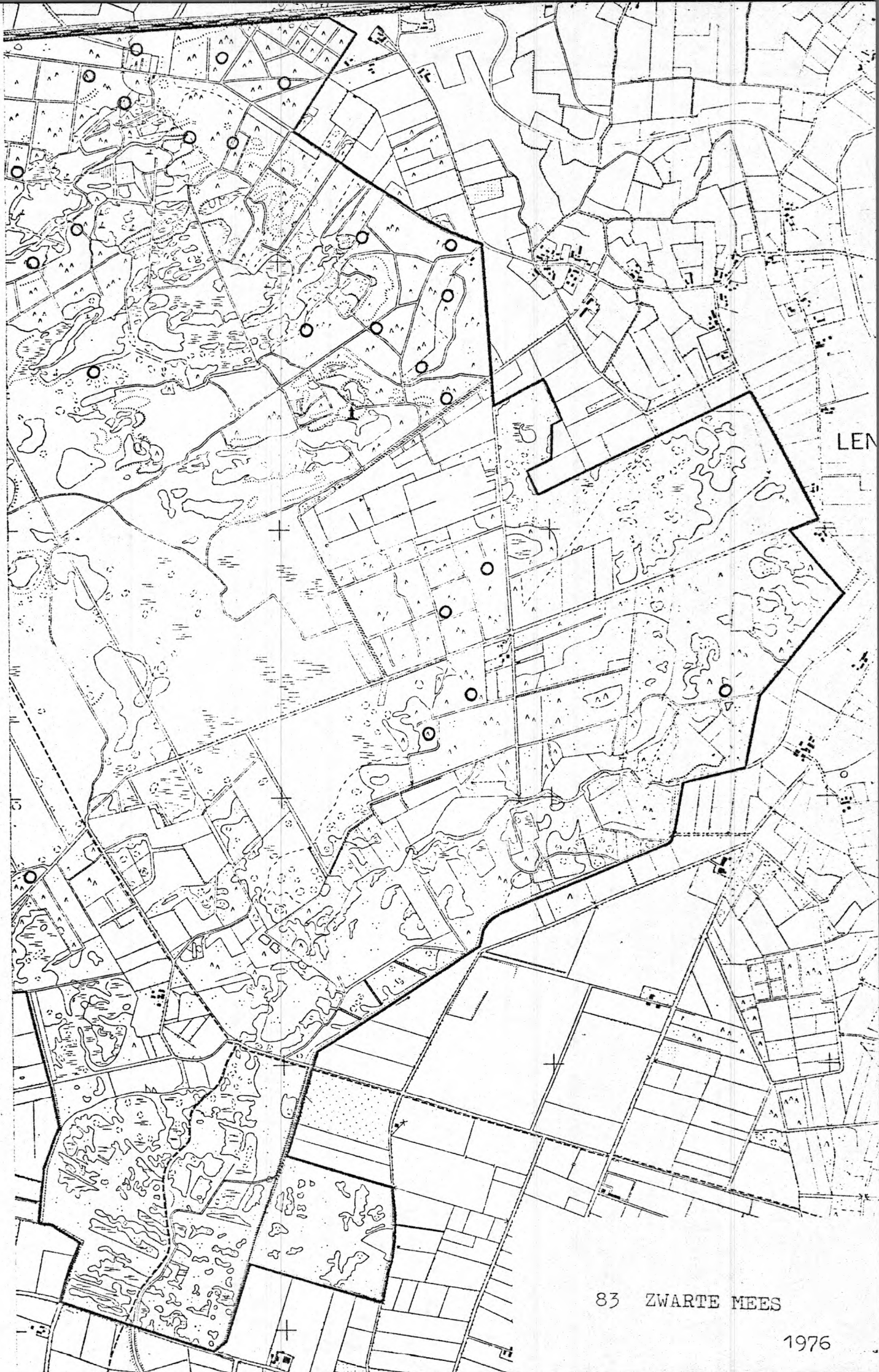
LEI

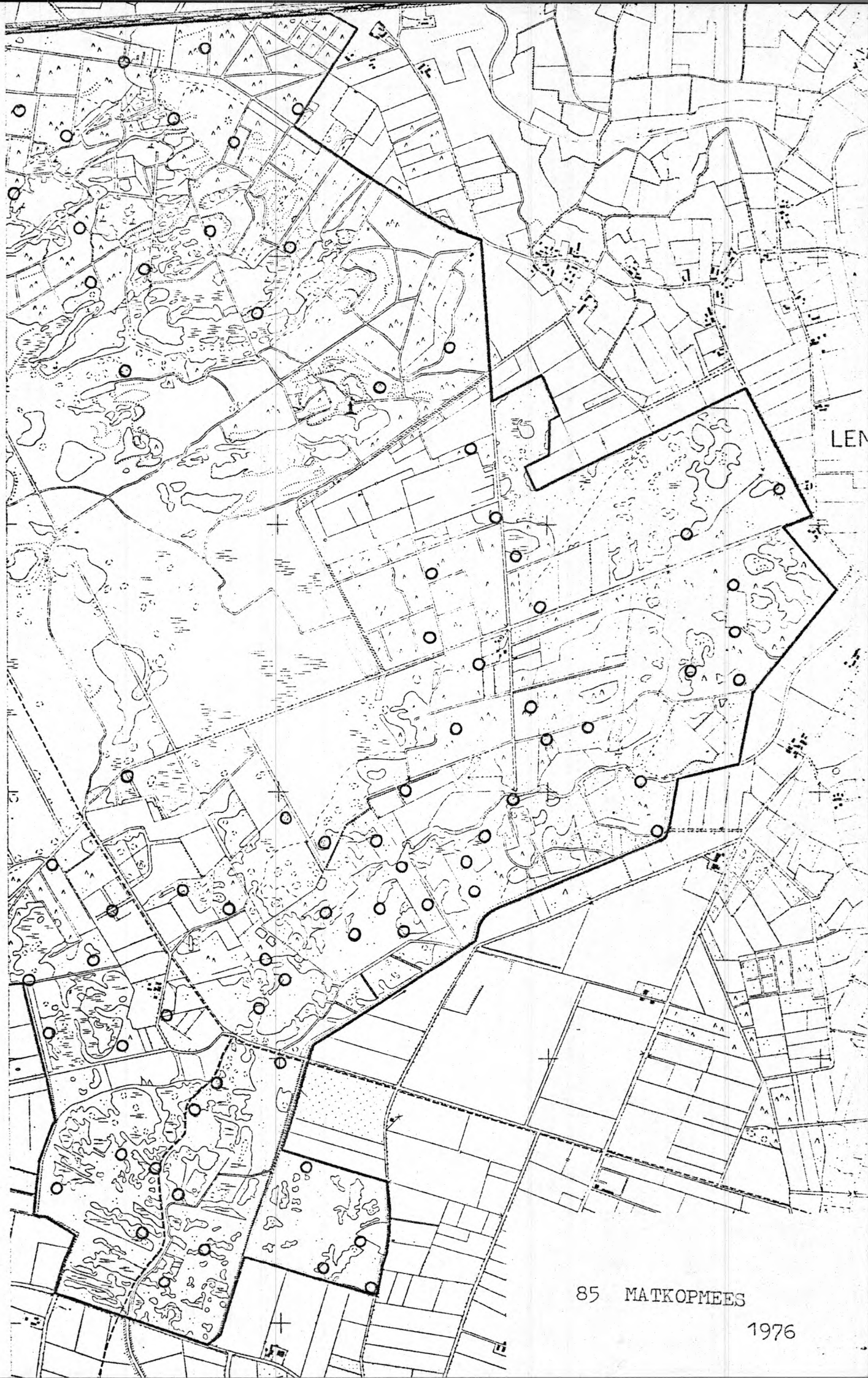
LEN

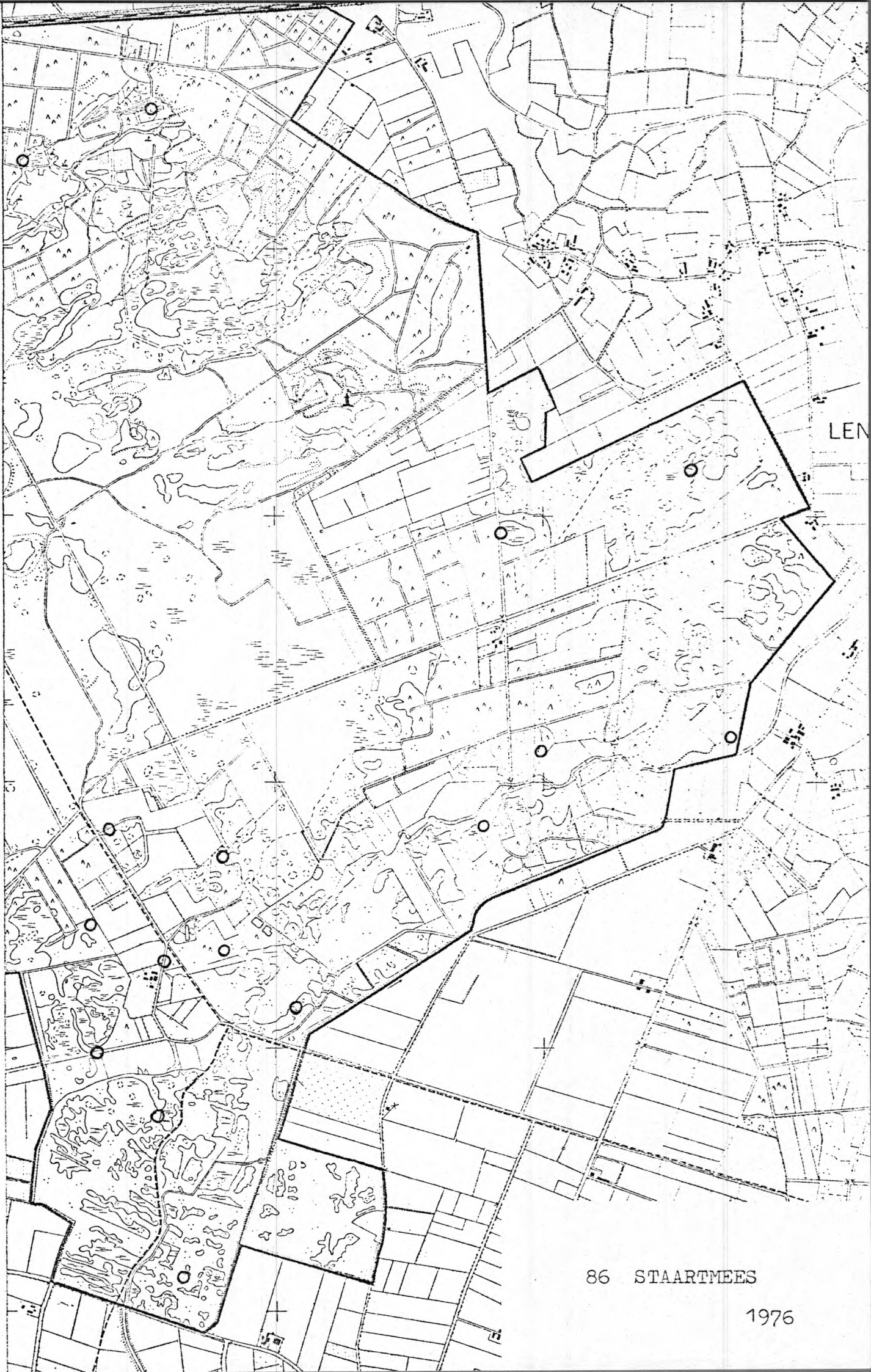

LEN

LEN

LEN

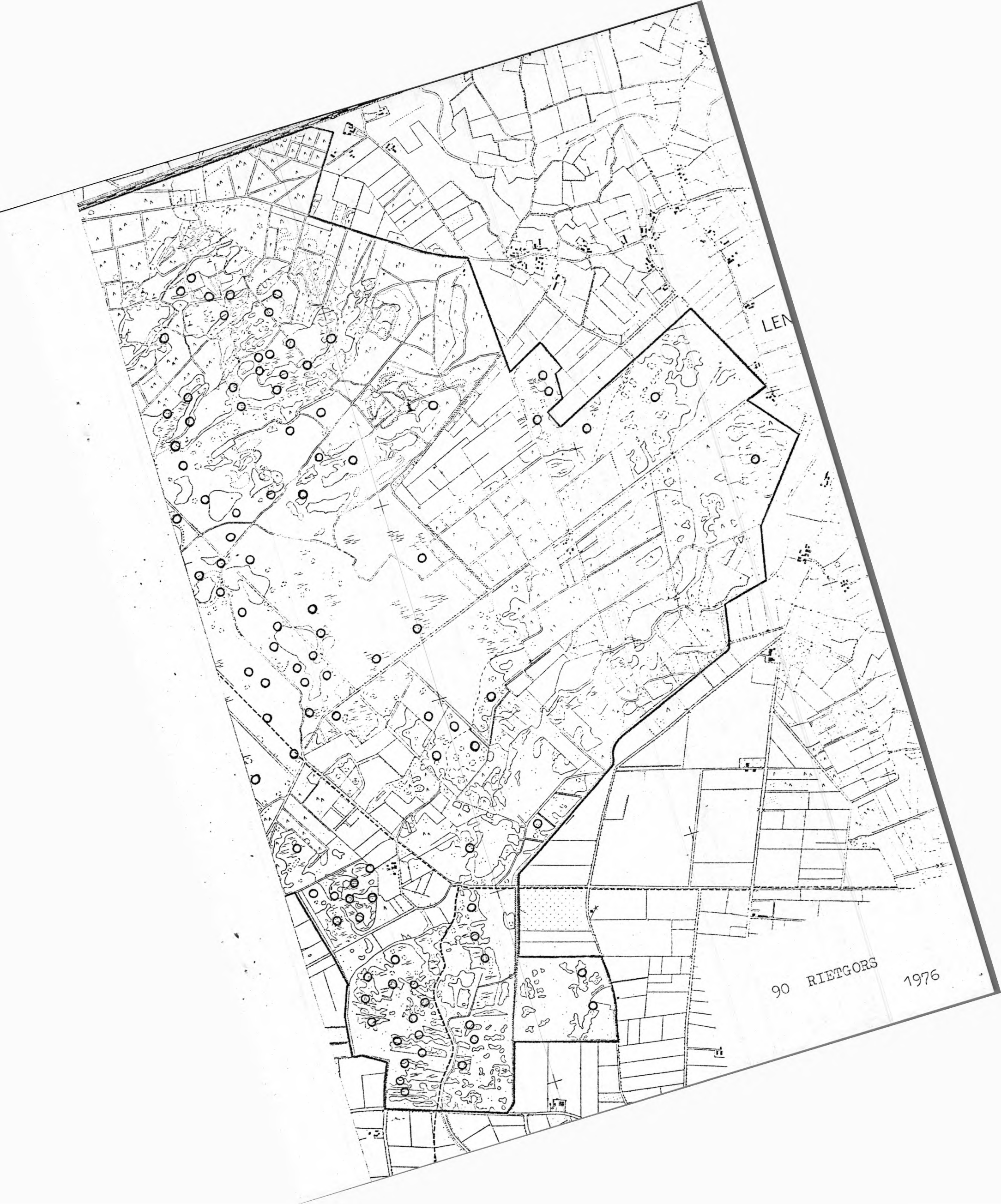
88 BOOMKRUIPER 1976

LEN

LEN

90 RIETGORS 1976

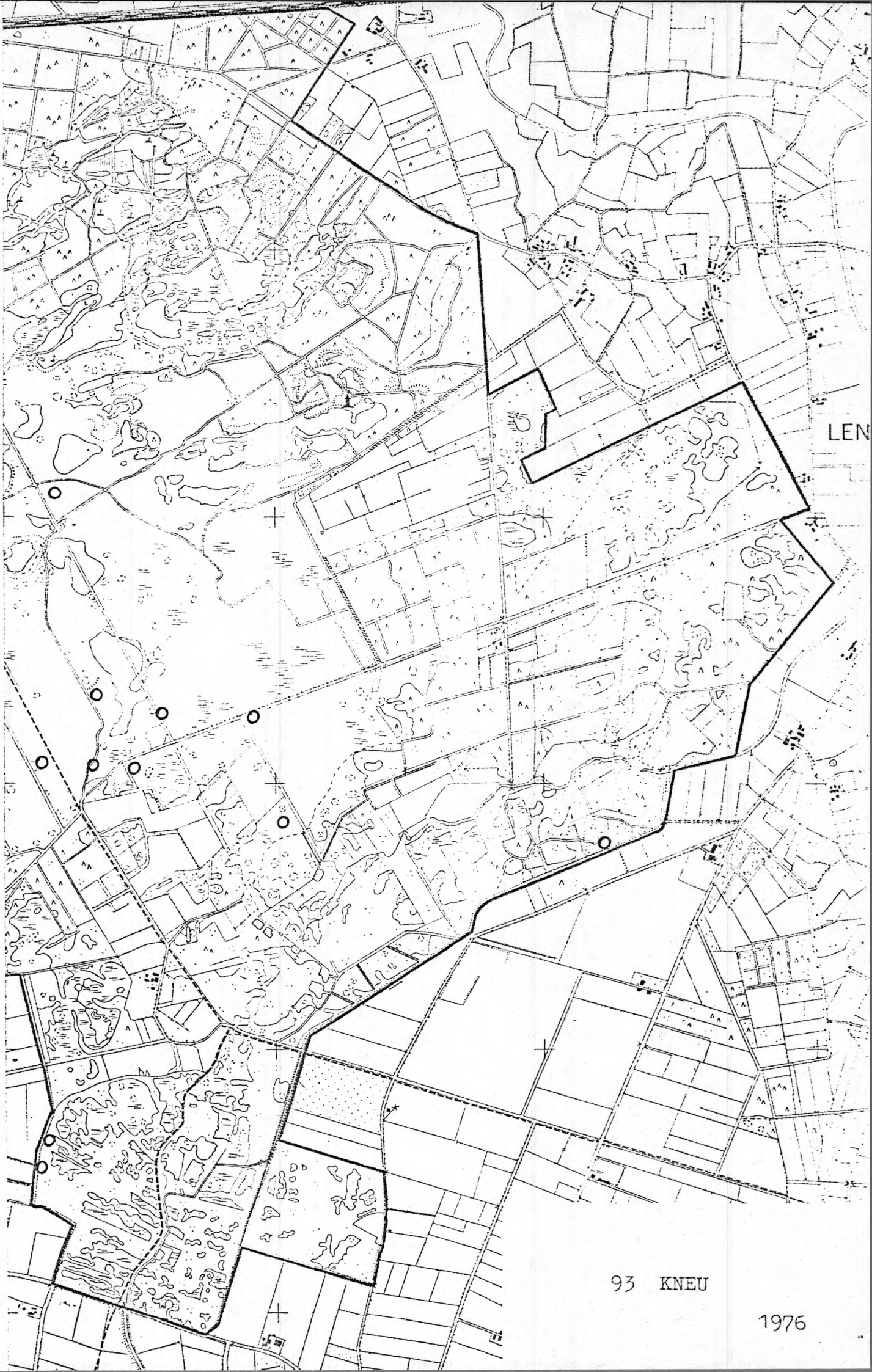

LEN

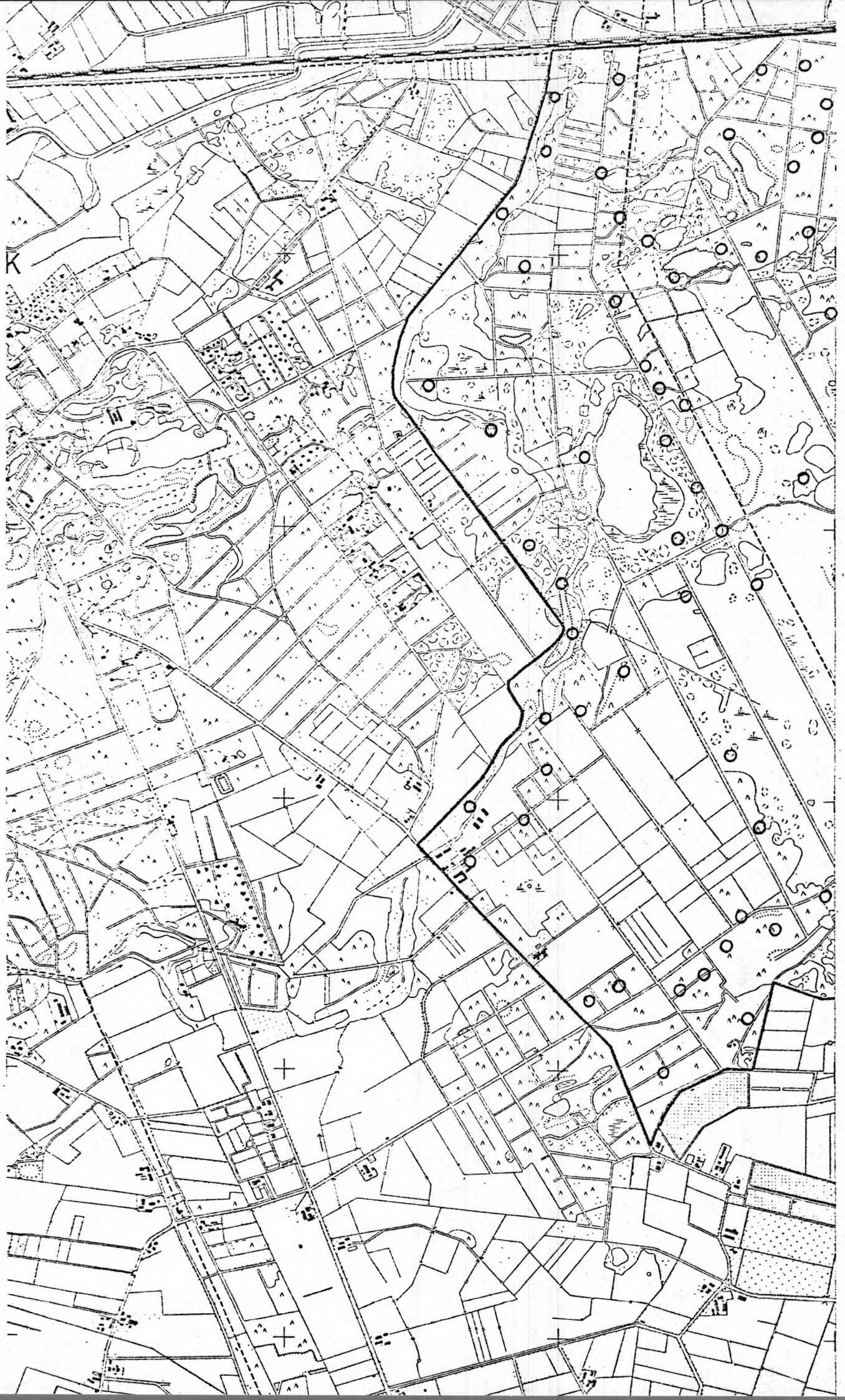

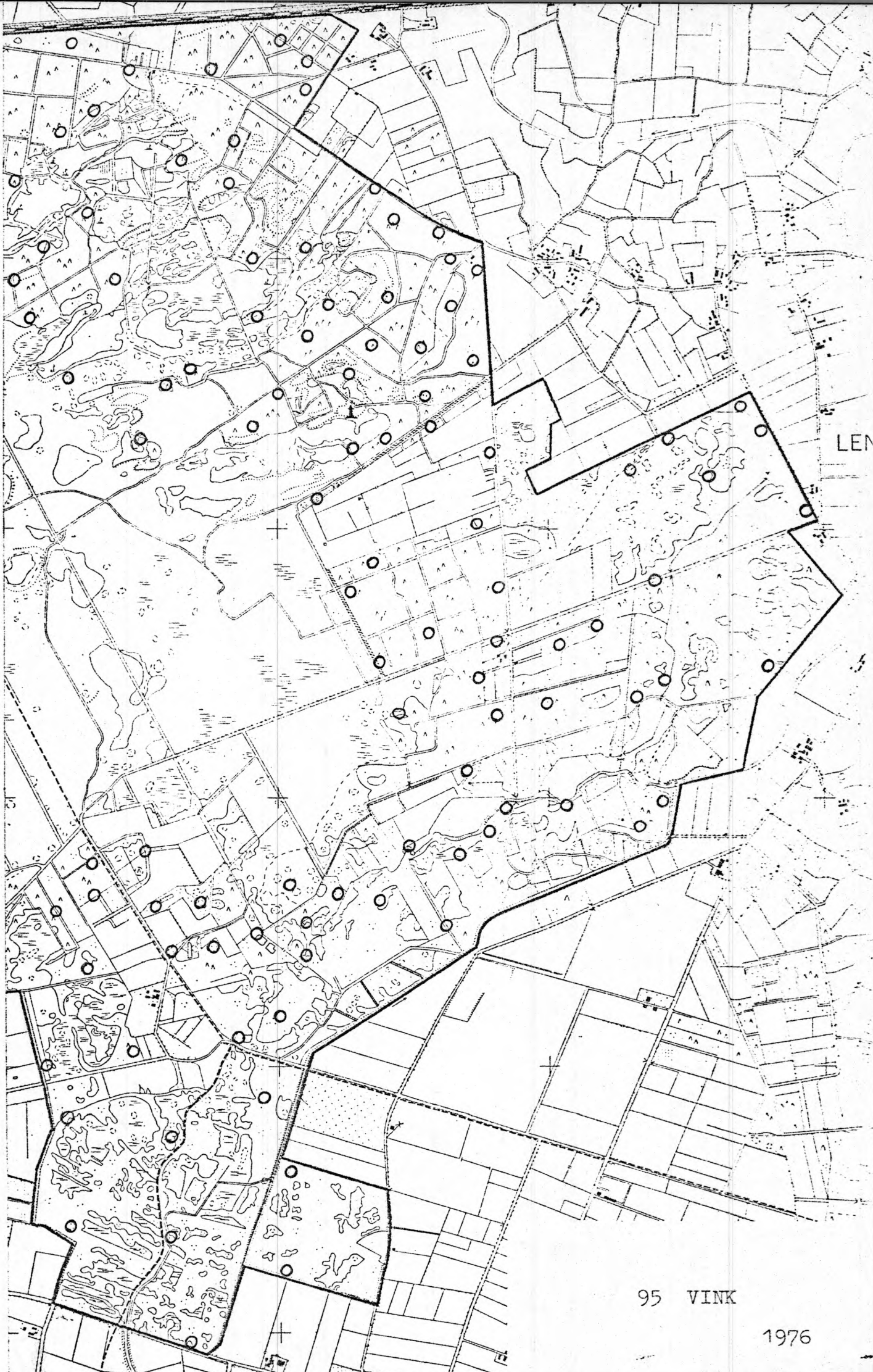

LEN

93 KNEU

1976

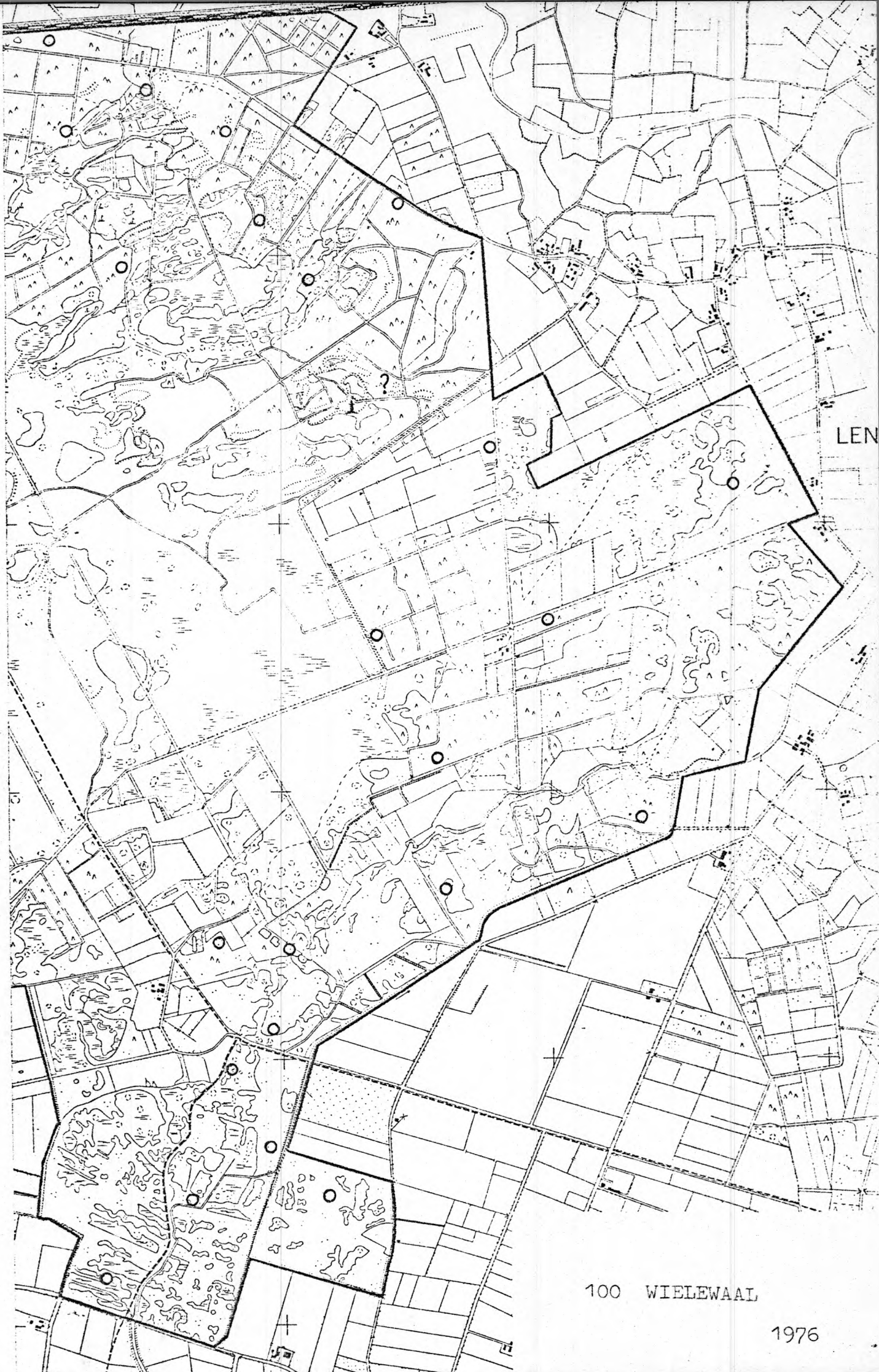

LEN

95 VINK

1976

LEN

100 WIELEWAAL

1976